

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA OKUL-AİLE
BİRLİKLERİNİN OKUL YÖNETİMİNE KATILIM
DÜZEYLERİ (KOCAELİ İLİ ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Serdar DİZBAY

**Enstitü Ana Bilim Dalı : Eğitim Bilimleri
Enstitü Bilim Dalı : Eğitim Yönetimi Ve Denetimi**

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mustafa BAYRAKÇI

MAYIS-2010

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA OKUL-AİLE
BİRLİKLERİNİN OKUL YÖNETİMİNE KATILIM
DÜZEYLERİ (KOCAELİ İLİ ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Serdar DİZBAY

Enstitü Ana Bilim Dalı : Eğitim Bilimleri
Enstitü Bilim Dalı : Eğitim Yönetimi Ve Denetimi

Bu tez 05/05/2010 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği/oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Yrd.Doç Dr. Erkan YAMAN

Jüri Başkanı

- Kabul
- Red
- Düzeltme

Yrd.Doç Dr. Mustafa BAYRAKÇI

Jüri Üyesi

- Kabul
- Red
- Düzeltme

Yrd.Doç Dr. Havva YAMAN

Jüri Üyesi

- Kabul
- Red
- Düzeltme

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Serdar DİZBAY

03-05-2010

ÖNSÖZ

Bu çalışmada okul-aile birliklerinin okul yönetimine katılım düzeyleri eğitim-öğretim, öğrenci işleri, personel işleri ve okul işletmesinin yönetimi bulunması amaçlanmıştır.

Araştırma konusunun seçiminde, eğitimde demokratikleşmenin gerekli olduğu, bunun bir boyutunun da okul-aile birliklerinin okul yönetimine katılmalarının gerekliliği düşüncesi etkili olmuştur.

Bana her türlü desteği veren aileme başta olmak üzere, araştırma sürecinde yardımcı olan başta tez danışmanım Yrd. Doç. Dr Mustafa BAYRAKÇI olmak üzere hocalarıma ve arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Bu çalışma “SAÜ Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonu” tarafından desteklenmiştir.

(Proje No: 2009-60-01-012)

Serdar DİZBAY

03-05-2010

İÇİNDEKİLER

TABLolar LİSTESİ	iii
ÖZET	vii
SUMMARY	viii
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: KAVRAMSAL ÇERÇEVE	4
1.1. Yönetim.....	4
1.2. Eğitim Yönetimi.....	5
1.2.1. Okul	5
1.3. Okul Yönetimi.....	7
1.3.1. Okul Yönetiminin Boyutları	8
1.4. Karar Verme.....	12
1.4.1. Okulda Yönetime Katılma	14
1.5. Aile.....	20
1.5.1. Aile İçi İlişkiler	25
1.5.2. Okul-Aile Birliği	28
1.5.3. Türkiye’de Son Yıllarda Uygulamaya Çalışılan Okul-Aile İşbirliği Programları.....	37
BÖLÜM 2: İLGİLİ ARAŞTIRMALAR VE YAYINLAR.....	39
İlgili Araştırma Ve Yayınlar	39
BÖLÜM 3: YÖNTEM	43
3.1. Araştırmanın Modeli	43
3.2. Araştırmanın Örnekleme.....	43
3.3. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları.....	44
3.3.1. Veri Toplama Formu.....	44
3.3.2. Okul Aile Birliğinin Okul Yönetimine Katkısı Ölçeği (Oaboykö).....	44
3.4. Veri Analiz Teknikleri	47

BÖLÜM 4: BULGULAR.....	48
4.1. Okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısına yönelik yönetici görüşleri ile ilgili bulgular.....	48
4.2. Okul-aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesinin yönetimine katkısına yönelik yönetici görüşleri ile ilgili bulgular	54
4.3. Okul aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısına yönelik önetici görüşleri açısından görev durumuna göre bulgular.....	58
4.4. Okul aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesinin yönetimine katkısına yönelik yönetici görüşleri açısından görev durumuna göre bulgular	59
4.5. Okul aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısına yönelik yönetici görüşleri açısından yaş durumuna göre bulgular	60
4.6. Okul aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesinin yönetimine katkısına yönelik yönetici görüşleri açısından yaş durumuna göre bulgular	60
4.7. Okul aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısına yönelik yönetici görüşleri açısından kıdem durumuna göre bulgular.....	61
4.8. Okul aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesine katkısına yönelik yönetici görüşleri açısından kıdem durumuna göre bulgular.....	62
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	64
KAYNAKÇA	69
EKLER.....	78
ÖZGEÇMİŞ.....	90

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Araştırma Örnekleminin Sosyo-Demografik Özellikleri.....	43
Tablo 2: Oaboykö Düzeltilmiş Madde-Test Korelasyonları.....	45
Tablo 3: Oaboykö Faktör Analizi Tablosu.....	46
Tablo 4: Okul-Aile Birliğinin Eğitim-Öğretim Ve Öğrenci İşlerine Katkısını Ölçen 1. Soruya Yönelik Yönetici Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri	48
Tablo 5: Okul-Aile Birliğinin Eğitim-Öğretim Ve Öğrenci İşlerine Katkısını Ölçen 2. Soruya Yönelik Yönetici Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri	48
Tablo 6: Okul-Aile Birliğinin Eğitim-Öğretim Ve Öğrenci İşlerine Katkısını Ölçen 3. Soruya Yönelik Yönetici Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri	49
Tablo 7: Okul-Aile Birliğinin Eğitim-Öğretim Ve Öğrenci İşlerine Katkısını Ölçen 4. Soruya Yönelik Yönetici Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri	49
Tablo 8: Okul-Aile Birliğinin Eğitim-Öğretim Ve Öğrenci İşlerine Katkısını Ölçen 5. Soruya Yönelik Yönetici Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri	49
Tablo 9: Okul-Aile Birliğinin Eğitim-Öğretim Ve Öğrenci İşlerine Katkısını Ölçen 6. Soruya Yönelik Yönetici Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri	50
Tablo 10: Okul-Aile Birliğinin Eğitim-Öğretim Ve Öğrenci İşlerine Katkısını Ölçen 7. Soruya Yönelik Yönetici Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri	50
Tablo 11: Okul-Aile Birliğinin Eğitim-Öğretim Ve Öğrenci İşlerine Katkısını Ölçen 8. Soruya Yönelik Yönetici Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri	51
Tablo 12: Okul-Aile Birliğinin Eğitim-Öğretim Ve Öğrenci İşlerine Katkısını Ölçen 9. Soruya Yönelik Yönetici Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri	51
Tablo 13: Okul-Aile Birliğinin Eğitim-Öğretim Ve Öğrenci İşlerine Katkısını Ölçen 10. Soruya Yönelik Yönetici Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri	51
Tablo 14: Okul-Aile Birliğinin Eğitim-Öğretim Ve Öğrenci İşlerine Katkısını Ölçen 11. Soruya Yönelik Yönetici Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri	52
Tablo 15: Okul-Aile Birliğinin Eğitim-Öğretim Ve Öğrenci İşlerine Katkısını Ölçen 12. Soruya Yönelik Yönetici Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri	52
Tablo 16: Okul-Aile Birliğinin Eğitim-Öğretim Ve Öğrenci İşlerine Katkısını Ölçen 13. Soruya Yönelik Yönetici Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri	52

Tablo 17: Okul-Aile Birliğinin Eğitim-Öğretim Ve Öğrenci İşlerine Katkısını	
Ölçen 14. Soruya Yönelik Yönetici Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri	53
Tablo 18: Okul-Aile Birliğinin Eğitim-Öğretim Ve Öğrenci İşlerine Katkısını	
Ölçen 15. Soruya Yönelik Yönetici Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri	53
Tablo 19: Okul-Aile Birliğinin Eğitim-Öğretim Ve Öğrenci İşlerine Katkısını	
Ölçen 16. Soruya Yönelik Yönetici Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri	54
Tablo 20: Okul-Aile Birliğinin Eğitim-Öğretim Ve Öğrenci İşlerine Katkısını	
Ölçen 17. Soruya Yönelik Yönetici Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri	54
Tablo 21: Okul-Aile Birliğinin Personel İşleri Ve Okul İşletmesinin Yönetimine	
Katkısını Ölçen 1. Soruya Yönelik Yönetici Görüşlerinin Betimsel	
İstatistikleri	55
Tablo 22: Okul-Aile Birliğinin Personel İşleri Ve Okul İşletmesinin Yönetimine	
Katkısını Ölçen 2. Soruya Yönelik Yönetici Görüşlerinin Betimsel	
İstatistikleri	55
Tablo 23: Okul-Aile Birliğinin Personel İşleri Ve Okul İşletmesinin Yönetimine	
Katkısını Ölçen 3. Soruya Yönelik Yönetici Görüşlerinin Betimsel	
İstatistikleri	55
Tablo 24: Okul-Aile Birliğinin Personel İşleri Ve Okul İşletmesinin Yönetimine	
Katkısını Ölçen 4. Soruya Yönelik Yönetici Görüşlerinin Betimsel	
İstatistikleri	56
Tablo 25: Okul-Aile Birliğinin Personel İşleri Ve Okul İşletmesinin Yönetimine	
Katkısını Ölçen 5. Soruya Yönelik Yönetici Görüşlerinin Betimsel	
İstatistikleri	56
Tablo 26: Okul-Aile Birliğinin Personel İşleri Ve Okul İşletmesinin Yönetimine	
Katkısını Ölçen 6. Soruya Yönelik Yönetici Görüşlerinin Betimsel	
İstatistikleri	57
Tablo 27: Okul-Aile Birliğinin Personel İşleri Ve Okul İşletmesinin Yönetimine	
Katkısını Ölçen 7. Soruya Yönelik Yönetici Görüşlerinin Betimsel	
İstatistikleri	57
Tablo 28: Okul-Aile Birliğinin Personel İşleri Ve Okul İşletmesinin Yönetimine	

Katkısını Ölçen 8. Soruya Yönelik Yönetici Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri	57
Tablo 29: Okul-Aile Birliğinin Personel İşleri Ve Okul İşletmesinin Yönetimine Katkısını Ölçen 9. Soruya Yönelik Yönetici Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri	58
Tablo 30: Okul-Aile Birliğinin Personel İşleri Ve Okul İşletmesinin Yönetimine Katkısını Ölçen 10. Soruya Yönelik Yönetici Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri	58
Tablo 31: Okul Aile Birliğinin Eğitim-Öğretim Ve Öğrenci İşlerine Katkısına Yönelik Yönetici Görüşleri Açısından Müdür Ve Müdür Yardımcılarının Görev Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin T Testi Tablosu	59
Tablo 32: Okul Aile Birliğinin Personel İşleri Ve Okul İşletmesinin Yönetimine Katkısına Yönelik Yönetici Görüşleri Açısından Müdür Ve Müdür Yardımcılarının Görev Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin T Testi Tablosu	59
Tablo 33: Okul Aile Birliğinin Eğitim-Öğretim Ve Öğrenci İşlerine Katkısına Yönelik Yönetici Görüşlerinin Yaş Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin T Testi Tablosu	60
Tablo 34: Okul Aile Birliğinin Personel İşleri Ve Okul İşletmesinin Yönetimine Katkısına Yönelik Yönetici Görüşlerinin Yaş Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin T Testi Tablosu	61
Tablo 35: Okul Aile Birliğinin Eğitim-Öğretim Ve Öğrenci İşlerine Katkısına Yönelik Yönetici Görüşlerinin Kıdem Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin T Testi Tablosu	62
Tablo 36: Okul Aile Birliğinin Personel İşleri Ve Okul İşletmesine Katkısına Yönelik Yönetici Görüşlerinin Kıdem Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin T Testi Tablosu	62

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

OAB : Okul Aile Birliği

IKGV: İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı

Tezin Başlığı: Okul-Aile Birliklerinin Okul Yönetimine Katılım Düzeyi (Kocaeli İli Örneği)	
Tezin yazarı: Serdar Dizbay	Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mustafa Bayrakçı
Kabul Tarihi: 5 Mayıs 2010	Sayfa Sayısı: VIII (ön kısım)+ 78 (tez)+ 12(ekler)
Ana Bilim Dalı: Eğitim Bilimleri	Bilim Dalı: Eğitim Yönetimi ve Denetimi
<p>Bu araştırma, Kocaeli ili, İzmit ilçesi Milli Eğitim müdürlüğüne bağlı resmi ortaöğretim kurumlarında, okul-aile birliklerinin okul yönetimine katılım düzeylerini eğitim-öğretim, öğrenci işleri, personel işleri ve okul işletmesinin yönetimi boyutlarında belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.</p> <p>Bu araştırmanın evreni Kocaeli ilindeki tüm ortaöğretim kurumlarıdır. Çalışma evreni ise Kocaeli ili, İzmit ilçesine bağlı ortaöğretim kurumlarında görevli müdür ve müdür yardımcılardan oluşmaktadır.</p> <p>Bu çalışmada veri toplama aracı olarak betimsel tarama türü nicel araştırma ölçeği uygulanmıştır. Bu ölçekte beşli Likert tipi derecelendirme kullanılmıştır. Ölçek 27 maddeden oluşmaktadır. Ölçek sonucunda bulgular tablolştırılmış ve 36 adet tablo oluşturulmuştur.</p> <p>Araştırmanın sonuçları kısaca şöyle özetlenebilir:</p> <p>Okul-aile birlikleri okul yönetimine eğitim-öğretim, öğrenci işleri ve personel işleri boyutlarında katılım göstermemektedir. Okul-aile birlikleri okul yönetimine okul işletmesinin yönetimi boyutunda ise katılım göstermektedir. Yani okul-aile birlikleri okul yönetimine sadece maddi konularda katılım gösterebilmektedir.</p> <p>Okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısına yönelik yönetici görüşleri açısından görev durumuna, yaş durumuna ve kıdem durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.</p> <p>Okul-aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesinin yönetimine katkısına yönelik yönetici görüşleri açısından görev durumuna, yaş durumuna ve kıdem durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.</p>	
Anahtar Kelimeler: Okul-Aile Birliği, Okul Yönetimi, Katılım	

Title of the Thesis: The Levels Of Parent-Teacher Associations' Participation To School Administration (Sample City Kocaeli)	
Author: : Serdar Dizbay	Supervisor: Assist. Prof. Dr. Mustafa Bayrakçı
Date: 5 May 2010	Nu. of pages: viii (pre text)+78 (main body)+12 (appendices)
Department: Educational Sciences	Subfield: Educational Administration And Supervision
<p>This study was carried out at government secondary school in İzmit, Kocaeli, for defining the levels of parent-teacher associations' participation to school administration in the dimension of education-learning, student affairs, stuff affairs, financial management of school.</p> <p>All secondary schools in Kocaeli are the area of this survey, headmaster and assistant director at the government secondary schools in İzmit, Kocaeli are the area of this study. Questionnaire was carried out as a data collection method. Five Likert type scale was used for this questionnaire. There are 27 items in the questionnaire. The findings were tabled at the end of the questionnaire. The number of table is 36.</p> <p>The results of this survey can be summarized:</p> <p>Parent-teacher associations don't take part in school administration in the dimension of education-learning, student affairs, stuff affairs. But parent-teacher associations take part in school administration in the dimension of financial management. So, parent-teacher associations only take part in school administration about financial subjects. There isn't a meaningful difference about administrators' opinion about contributions of parent-teacher association to the student affairs according to their, job, age, length of service position.</p> <p>There isn't a meaningful difference about administrators' opinion about contributions of parent-teacher association to the stuff affairs and financial management of school according to their, job, age, length of service position.</p>	
Keywords: Parent-Teacher Association, School Administration, Participation	

GİRİŞ

Okullar topluma uyum sağlayabilecek başarılı insanların yetiştirildiği yerlerdir. Bunun gerçekleşebilmesi için öğretmen, yönetici ve velilere önemli görevler düşmektedir ve bu üç grubun uyumu öğrencinin başarısını meydana getirmektedir. Okullarda bu süreç iyi bir şekilde gerçekleştirilirse bunun topluma yansımaları elbette olumlu olacaktır. Bugün okulda öğrenci olan birey yakın bir gelecekte muayene olduğumuz doktor, çocuğumuzun okulunda bir öğretmen, mahallemizde bir komşu ya da alışveriş yaptığımız bir esnaf olabilecektir. Onların iyi yetişmiş olması bizim de günlük hayatımızdaki işleri kolaylaştıracaktır.

Demokratik anlayışla yönetilen okullarda başarılı öğrencilerin yetişmesi daha kolay olacaktır. Bu noktada ise yönetime katılma önem arz etmektedir. Ailelerin yönetime katılımlarının sağlanması başarıyı arttıran öğelerden biri olacaktır.

Bu bölümde problem, araştırmanın amacı, önemi, yöntemi, sayıtlılar ve sınırlılıklar yer almaktadır.

Problem Cümlesi

Ortaöğretim kurumlarında Okul-Aile Birliklerinin okul yönetimine katılım düzeyleri nasıldır?

Alt Problemler

- 1 Ortaöğretim kurumlarında okul aile birliğinin okul yönetimine öğrenci işleri boyutunda katılım düzeyi hangi durumdadır?
- 2 Ortaöğretim kurumlarında okul aile birliğinin okul yönetimine personel işleri boyutunda katılım düzeyi hangi durumdadır?
- 3 Ortaöğretim kurumlarında okul aile birliğinin okul yönetimine okul işletmesinin yönetimi boyutunda katılım düzeyi hangi durumdadır?
- 4 Ortaöğretim kurumlarında okul aile birliğinin okul yönetimine eğitim-öğretim boyutunda katılım düzeyi hangi durumdadır?

5 Ortaöğretim kurumlarında okul aile birliğinin okul yönetimine katılım düzeylerine yönelik yönetici görüşleri arasında görev durumuna göre anlamlı farklılıklar var mıdır?

6 Ortaöğretim kurumlarında okul aile birliğinin okul yönetimine katılım düzeylerine yönelik yönetici görüşleri arasında yaşa göre anlamlı farklılıklar var mıdır?

7 Ortaöğretim kurumlarında okul aile birliğinin okul yönetimine katılım düzeylerine yönelik yönetici görüşleri arasında kıdem durumuna göre anlamlı farklılıklar var mıdır?

Araştırmanın Amacı

Eğitimin amacı, öğrencilerin akademik becerilerinin gelişmesine yardımcı olmak kadar kişisel ve sosyal çevreye uyumları için gerekli becerileri geliştirmektir. Sınıf ve okul ortamları, öğrencilerin her yönüyle gelişimi için uygun fırsatları hazırlayan ortamlardır. Aile ortamı da bu becerileri geliştirmek için uygun ortamdır. Her anne-baba, aile ortamının kendine özgünlüğünden yola çıkarak, okuldaki etkinliklere uygun ortamları sağlayarak çocuklarıyla paylaşmalıdır. Ev ile okul, öğretmen ile anne-baba arasındaki uyumlu ortam ve işbirliğinin, çocuklarımızın yetişmeleri üzerindeki önemi büyüktür. Okul-ev ortamlarının uyumu ile öğretmen-veli işbirliğinin yeni kuşaklara sosyal beceriler kazandırmada temel olduğu unutulmamalıdır.

Bu araştırmanın amacı ortaöğretim kurumlarında Okul-aile birliklerinin okul yönetimine katılımları, katılımlarının eğitim-öğretim, öğrenci işleri, personel işleri ve okul işletmesinin yönetim boyutlarında hangi düzeyde olduğunu araştırmaktır.

Araştırmanın Önemi

Eğitim sistemimizin önemli bir parçası olan okulun kendi amaçlarını tam anlamıyla yerine getirmesinde birçok faktörün göz önünde tutulması gerekmektedir. Bu faktörlerden en önemlilerinden birisi de, eğitimin varlığının nedeni olan öğrencilerin aileleridir. Okul-Aile birlikleri okul ile aile arasında iyi iletişim için bir köprü görevi üstlenmektedir. Okul-Aile birliklerinin okul yönetimine katılımı bu açıdan önem arz etmektedir.

Diğer taraftan okul yönetimine velilerin katılımı konusu üzerinde yeni araştırma konularına olanak sağlar. Ayrıca velilerin ortaöğretim kurumlarında okul yönetimine katılımları okulun verimliliğini ve işdoyumunu arttırmaya katkı sağlayabilir.

Günümüzde etkili bir okul yönetiminde okul-aile birliklerinin payı ve önemi yadsınamaz bir gerçektir. İlköğretimde okul yönetimine ciddi bir katılım gösteren okul aile birlikleri ortaöğretimde bu katılımı gösterememektedir. Dolayısıyla hangi konularda katılımın olduğu ve bu katılımın derecesi okul yönetiminin kalitesinin artırılması için önemlidir. Ayrıca okul yönetimine velilerin katılımı sonucunda oluşacak demokratik ortamın toplumun geneline yayılarak yaygınlaşabileceği söylenebilir. Öte yandan bu araştırma sonucunda elde edilecek veriler yeni araştırmalarda da kullanılabilir.

Sayıtlar

1. Ölçeğe katılanlar, ölçek sorularına içtenlikle cevap vermişlerdir.
2. Ölçeğe katılanların ölçeğe verdikleri cevaplar Kocaeli ili, İzmit ilçesine bağlı resmi ortaöğretim kurumlarında Okul-Aile birliklerinin okul yönetimine katılım düzeylerini belirlemek için yeterlidir.

Sınırlılıklar

1. Bu araştırma, Kocaeli ili, İzmit ilçesine bağlı resmi ortaöğretim kurumlarında çalışan okul yöneticileriyle sınırlıdır.
2. Araştırma örnekleme alınan deneklerin en az bir yıldır buldukları kurumda çalışmış olmaları gerekmektedir.
3. Bu araştırma, on iki ay süreyle sınırlandırılmıştır.
4. Bu araştırma, veri toplama aracında yer alan 27 soruyla sınırlandırılmıştır.

BÖLÜM 1: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Yönetim

İnsanoğlu doğa ile iç içe yaşamış ve doğadan daha çok yararlanmak istemiştir. Toplumlar geliştikçe, toplumdaki ekonomik, sosyal, politik faaliyetler değişerek farklılaşmış, kültürel birikim artmıştır. Değişen ekonomik, sosyal, politik koşullara uygun olarak yeni iş alanları ortaya çıkmış, buna bağlı olarak da tüccar, zanaatkâr, bürokrat gibi yeni statü ve roller oluşmuştur. Endüstrileşmeyle beraber toplumdaki işbölümü artmış, belli alanda uzmanlaşma ve değişik nitelikte insan gücüne ihtiyaç duyulmuştur.

Her iş kolunun bir uzmanlık alanı haline gelmesiyle yönetim bilimi doğmuştur (Akkutay, 1996). Yönetimsel eylemlerin insanlık tarihiyle birlikte başladığı söylenebilir. Gerçekten de, örgütlenmiş bir insan grubunun, birtakım amaçlarla birtakım işleri sürekli olarak gerçekleştirme çabası gösterdiği her yerde yönetim söz konusu olmuştur (Kaya, 1996). Yönetim genel anlamda belli bir amacın gerçekleştirilmesi için bireylerin işbirliği yapmalarıdır. Bu anlamda yönetim, örgütün işlerliğini sağlayacak her türlü yönetsel etkinlikleri yani kaynakların bir araya getirilmesini, eşgüdüm sağlanmasını, izlenecek yöntemleri ve denetimi içine alır (Gözübüyük, 2006).

“Yönetim, bir grup insanı belirlenmiş amaçlara doğru yönlendirme, aralarındaki işbölümü, işbirliği ve koordinasyonu sağlama çabalarının toplamıdır”(Eren, 1998). Bu çerçevede bir başka ifadeyle “Yönetim, bir örgütte önceden belirlenmiş amaçları gerçekleştirecek işleri yapmak için bir araya getirilen insanları örgütleyip eşgüdümleyerek eyleme geçirme sürecidir (Akçay, 2006).

Yönetim faaliyetleri örgüt içinde yapılır. Her grup yaşamını sürdürebilmek için örgütlenmek durumundadır. Örgüt, yönetimin etkili ve verimli şekilde çalışmasını sağlayacak şekilde düzenlenmiş bir yapıdır. Bu yapı içerisinde insan yaşantısı örgüt ve yönetimle iç içedir. İnsanın doğumu ile ölümü arasında yaşamı boyunca çalışırken, gezerken, eğlenirken, dinlenirken vs. hep örgüt ve yönetimle iç içedir (Kaya, 1996).

Yönetim, organize olmuş toplumsal kurumların ayrılmaz bir parçasıdır. Tarihsel gelişim süreci içinde farklı yazarlarca farklı şekillerde tanımlanmıştır. Kaya'nın

Simon'dan aktardığına göre yönetim, işlerin yapılmasını sağlama sanatıdır. Ancak hiçbir eylem karar vermeden yapılamaz. Bu yüzden yönetim kuramı, yapma kadar karar verme süreciyle de ilgilenmelidir. Karar verme yönetimin kalbidir (Kaya, 1996).

1.2. Eğitim Yönetimi

Balcı (2005), eğitim yönetimini, “yönetim kuramlarının eğitim örgütlerine uygulanması” olarak tanımlar ve eğitim yönetimi eğitim sistemini bir bütün olarak analiz etmeyi amaçlamaktadır. Eğitim yönetimi ve okul yönetimi, yönetim biliminin temel ilkeleri paralelinde gelişmiş olan disiplinlerdir. Bu disiplinlerin başarıya ulaşabilmeleri için, eğitim yönetimi ve okul yönetimiyle ilgili uygulamaların, eğitim yönetim ve okul yönetimi kuramlarıyla desteklenmesi, kuram ve uygulama arasında uyumun sağlanması gerekmektedir (Erdoğan, 2006)

Eğitim yönetimi, eğitimle ilgili kuruluş ve okulların amaçlarına ulaşabilmeleri için insan, para, araç-gereçlerin en etkili ve verimli biçimde yerleştirilmesini ya da kullanılmasını inceleyen bir bilim dalıdır. Eğitim yönetimi, yönetim biliminin bir dalıdır. Yöneticilikle ilgili genel kavramlarını yönetim biliminden, özel kavramlarını kendi alanındaki yönetim uygulamalarından alır. Eğitim yönetimi bir toplumun eğitim ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla oluşturulan eğitim sisteminin ve eğitim sisteminde yer alan bütün örgütlerin yönetimini kapsamaktadır. Eğitim kurumlarında yer alan eğitim programlarının etkili bir şekilde uygulanması, öğretim hizmetleri, personel yönetimi, bütçe, bina, araç ve gereçlerin verimli bir şekilde kullanılması için yöntemler geliştirilir ve yönetim süreçlerinin etkili bir şekilde işletilmesi yolları aranır (Ilgar, 1996).

1.2.1 Okul

Latin ve Germen dillerindeki okul kavramı, Grekçe “schole” sözünden türetilmiştir. Kavram, bu dönemlerdeki ahlaki şekillendirmeyi ifade ediyordu. Dilimizde uzun zaman “mektepe” sözü kullanılmış, daha sonra bunun yerini okul kavramı almıştır. Günümüzde okul kavramından, ders faaliyetlerinin müesseseleşmiş formları ve bu formları oluşturan yapının elemanları anlaşılmaktadır (Akyüz, 1991).

Birçok yazarca okul kavramı farklı ele alınmıştır. Aytaç'a göre okul; eğitim sisteminin genel, özel amaçları ve temel ilkeleri doğrultusunda, öğrenciye istendik bilgi, beceri ve

davranışların bilimsel yöntemlerle kazandırıldığı bir örgüttür (Aytaç, 2000). Okul, eğitim örgütünün halka açık olan, halkla yüz yüze gelinen kapısıdır (Başaran, 1994).

Okul, çeşitli bilgi, beceri ve alışkanlıkların belli amaçlara göre düzenli biçimde kazandırıldığı eğitim kurumudur (Dönmez, 2004). Okul değişik adlarla anılan, eğitimin temel sistemini oluşturan genel bir kavramdır (Başaran, 2000). Okul sosyal bir örgüttür. Girdisi ve çıktısı insandır. Girdiyi çevresinden alır, belirli bir eğitim sürecinden sonra ürünü tekrar çevreye verir. Bu yüzden çevreyle sıkı bir ilişki içindedir. Bu iş birliğinin tam olarak gerçekleştiği örgütlerde örgüt amacına ulaşır, gerçekleşmeyen örgütlerde ise eğitim örgütü tam olarak amacına ulaşamaz, sorunlar ortaya çıkar (Kolay, 2004).

Açık bir sistem olan okullar, çevresiyle etkileşim içinde, çevreden girdi olarak aldığı öğretmen, yönetici vb. insan kaynağı, parasal ve fiziksel kaynaklarla yine girdi olarak aldığı öğrencilerini belli bir süreç içinde yetiştirir ve işlenmiş bir ürün olarak, yeni bilgi ve becerilerle donatılmış durumda dış çevreye çıktı olarak sunar. Okullarda etkili eğitimin gerçekleştirilmesi, girdi olarak alınan kaynakların niteliklerine bağlı olduğu gibi, eğitim süreci boyunca tüm kaynakların etkili ve verimli çalıştırılmasına ve çevreyle olan etkileşiminin kalitesine bağlıdır (Özmen ve Kolay, 2004)

Eğitim insan ile yaşam arasında bir köprü olduğundan, toplumdaki değişme ve gelişme hızına paralel olarak, insanın eğitilmesi ve yetiştirilmesi de önem kazanmaktadır. Okul, insanın çevresinde sürekli oluşan değişikliklere yanıt vermek üzere bireyin davranışlarını değiştirmek ve yeni davranışlar kazandırmakla yükümlüdür. Bu nedenle eğitim sistemini amaçlarına ulaştırma görevini üzerine alan okulun, çevredeki gelişmelere uyum sağlayabilecek ve çevrede beklenen değişimleri oluşturabilecek yeterliğe ulaştırılması gerekir. Toplumdaki sosyal, ekonomik, siyasal ve teknolojik değişimler okuldaki tüm düşünüş ve davranışlarda değişimleri zorunlu kılar.

Okulun amacı sadece eğitim ve öğretimi gerçekleştirmek değildir. İçinde bulunduğu çevrenin, velinin ve okulda yer alan öğretmen, öğrenci, yardımcı personelin istek ve beklentilerini de gerçekleştirmek okulun görevleri arasındadır. Bu gerçekleştirme işinde tarafların memnuniyetleri olmayabilir. Çünkü birisinin isteğinin karşılanması durumunda diğeri bu durumdan hoşnut olmayabilir. Değişmelerin ortasında yer alan okullarda öğrenmeye, sadece öğrenci gereksinim duymaz. Öğretmenler ve yöneticiler de öğrenme gereksinimi içersindedirler (Bayrak, 2000).

Okulların genel amacı; topluma uyum sağlayabilecek başarılı insanlar yetiştirmektir. Bu genel amaca uygun olarak öğretmen, yönetici ve veliye büyük görevler düşmektedir (Elmacıoğlu, 2003).

Okullar eğitim sistemlerinin hem bir alt sistemi hem de temel sistemidir. Sistem içinde alınan tüm karar ve kararın gerektirdiği etkinlikler okul aracılığı ile çevreye yansıtılmaktadır. Okullar yönetsel açıdan eğitim sistemleri içinde alınan kararların uygulayıcısı ve eyleme dönüştürücüsü olarak büyük öneme sahiptirler. Bu önem, eğitim sisteminin dış çevreyle doğrudan etkileşim içinde olmasından kaynaklanmaktadır. Okulun her türlü etkinliği, okulun bütün üyelerini olduğu kadar okulun toplumsal çevresini de etkilemektedir. Böylece, okulun toplumsal çevresi, eğitim sistemi ile ilk iletişimini ve etkileşimini okul aracılığıyla yapmaktadır. Bu nedenle birçok insanın eğitime olan ilgisi okula duyduğu ilgi ile eşdeğerde olmaktadır. Bu durum okulun sorumluluğunu ve eğitimsel anlamda yükünü çoğaltmaktadır (Yavuz, 2002).

1.3 Okul Yönetimi

Eğitim, insan ile yaşam arasında bir köprü olduğundan toplumdaki değişme ve gelişme hızına paralel olarak, insanın eğitilmesi ve yetiştirilmesi de önem kazanmaktadır. Eğitim sistemini bir bütün olarak çözümlenme ve birleştirmeyi amaçlayan eğitim yönetiminin sınırlı bir alana uygulanması olarak adlandırılan okul yönetimi (Taymaz, 1989) okulu bir karar alma birimi olarak görür. Okuldaki madde ve insan kaynaklarının amaç gerçekleştirecek biçimde harekete geçirilmesi ve eşgüdümlemesi ürecine okul yönetimi denmektedir. Okul yönetiminin hareket sınırlarını milli eğitim sisteminin genel ve özel amaçları ile temel ilkeleri belirler (Bayrak, 2005).

İletişim ve bilgi teknolojilerinde meydana gelen değişmelerle birlikte, özellikle 20.yüzyılın başlarından itibaren bireylerin eğitim istemleri artmaya başlamıştır. Birbirinden farklı özellikleri ve amaçları olan eğitim örgütlerinin benzer şekilde yönetilmelerinin zorlaşmaya başlaması, yönetim biliminin bir alt bilim dalı olan eğitim yönetiminin de kendi alt alanlarının ortaya çıkmasını bir zorunluluk haline getirmiştir. Eğitim yönetiminin en temel alt alanlarından birisi de okul yönetimidir (Ağaoğlu, 2006).

Eğitim yönetiminin sınırlı bir alana uygulanması olan okul yönetimi, okulların belirledikleri amaçları gerçekleştirebilmeleri için, saptanan eğitim politikalarının rehberliğinde insan ve madde kaynaklarının örgütlenmesi, yönlendirilmesi ve eşgdmlenmesi çabalarının bir ifadesidir (Balcı, 2005).

Okul yönetimi sadece genel yönetim ilkelerinin okullara uygulanması değildir. Öğretim yöntem ve teknikleri, eğitim durumları, okulların sahip oldukları insan kaynaklarının gereksinimleri boyutundan yapılandırılmadıa, okul yönetimde etkinlik sağlanması oldukça güçtür (Ağaoğlu, 2006).

1.3.1. Okul Yönetiminin Boyutları

1.3.1.1. Personel hizmetleri

Bir okulun yönetiminde rol oynayan öğeler i ve diş olmak üzere ikiye ayrılabilir. İ öğeler okulu meydana getiren ve onun yapısında yer alan öğelerdir. Yöneticiler, ğretmenler, öğrenciler, memurlar ve diğer personel bunların arasındadır. Dış öğeler ise okulun yapısında olmayıp, onu etkiler ve böylece yönetiminde rol oynamış olur. Ana-baba, çevredeki baskı grupları ve liderleri, yönetim yapısı, iş piyasası ve merkez rgt bu diş öğeler arasındadır (Bursalıoğlu, 2002).

Bir okulda çalışan tüm personelin göreve başladığı andan ayrılıncaya kadar özlük işlerini yapmak üzere sarf edilen çabaların tümüne personel hizmetleri denir.

Personel hizmetlerinin analizi

Bir okulda personel hizmetleri alanında yapılan işler analiz edildiğinde aşağdaki gibi gruplandırılabilir.

- A. Atama, nakil ve görevlendirme yapılması
- B. Stajyerlik ve adaylık işlerinin yapılması
- C. Personel zlk haklarının sağlanması
- D. Sicil ve disiplin işlerinin yürütülmesi
- E. Sağlık, güvenlik ve askerlik işlerinin yapılması
- F. Devamlı izleme ve denetlemenin yapılması

1.3.1.2 Öğrenci hizmetleri

Okul yönetiminde en önemli unsur okulun yetiştirmekle yükümlü olduğu öğrencilerdir. Öğrencinin kaydolduğu okula uyumu ile başarısı arasında sıkı bir ilişki vardır. Bu nedenle okul yönetimi, öğrenci aday kaydı ile başlayan ve mezun oluncaya kadar devam eden süre içinde öğrencinin rollerini ve beklentilerini dengeli olarak sürdürmeye çalışır. Okul yönetimi öğrenciyi iyi tanır ve anlarsa karşılaşılan sorunların çözülmesine yardımcı olabilir ve okula kolaylıkla uyum sağlayabilir.

Bir okulda öğrencilerin özlük işlerini yürütmek ve başarılarının değerlendirmek için yapılan çalışmaların tümüne öğrenci hizmetleri denir.

Öğrenci hizmetlerinin analizi

Okul yönetiminin öğrenci hizmetleri alanında yaptığı işler analiz edildiğinde aşağıdaki şekilde sıralanabilir. Öğrenci hizmetleri ile ilgili olarak yapılacak işler ve işlemler okul türlerine göre çıkartılmış olan yönetmeliklerde maddeler halinde açıklanmıştır.

1. Öğrencilerin kaydedilmesi,
2. Öğrenci devamının izlenmesi,
3. Nakil işleri ve kayıt silinmesi,
4. Sağlık ve güvenlik önlemleri alınması,
5. Kimlik, paso verilmesi, burs sağlanması
6. Sınav ve sınıf geçme ile ilgili işlemlerin yapılması,
7. Mezuniyet ve diploma işlerinin yapılması

1.3.1.3. Öğretim ile ilgili hizmetler

Toplumun beklentileri ve sosyal yapısı ile okullara devam eden öğrencilerin istek ve ihtiyaçları değiştikçe, öğretim programlarında belirlenen amaç, kapsam ve yöntemin de değiştirilmesi ve geliştirilmesi gerekir.

Ortaöğretim kurumlarının amaçlarını gerçekleştirmek için

- a. Yükseköğretime,

- b. Hem mesleğe hem yükseköğretime,
- c. Hayata ve iş alanlarına

Hazırlayan programlar uygulanır. Genel ve Anadolu liselerinde

- a. Fen bilimleri,
- b. Sosyal bilimler,
- c. Türkçe-matematik,
- d. Yabancı dil,
- e. Sanat
- f. Spor

Alanlarında öğretim yapılır. Bu alanlara, dokuzuncu sınıfta alanlara yöneltmede kaynaklık eden derslerde başarı gösteren öğrenciler yöneltilir.

Öğretim hizmetlerinin analizi

Okulda öğretim hizmetleri alanında yapılan işler analiz edildiğinde genelde aşağıdaki şekilde sıralanabilir.

- A. Yıllık öğretim planının hazırlanması
- B. Öğretmenler kurulu toplantılarının yapılması
- C. Ders kitap ve araçlarının sağlanması
- D. Kütüphane ile ilgili işlerin yapılması
- E. Bilgisayar destekli öğretim yapılması
- F. Öğretimin yapılması ve izlenmesi

1.3.1.4.Eğitim ile ilgili hizmetler

Okulda yapılan eğitimin amacı, yalnız okul duvarları içinde öğrenciye sadece programların gerektirdiği bilgi, beceri ve tutumu kazandırmakla sınırlı değildir. Okulun

ve öğrencilerin içinde bulunduğu toplumun yapısı, özgeçmişi ve sosyal koşulları, endüstri ve ticaret, özel ve kamu kuruluşları hakkında bilgi edinilmesi beklenilir.

Bir okulda eğitim işleri ile ilgili olarak aşağıdaki defter ve dosyalar tutulur.

Eğitim hizmetlerinin analizi

Bir okulda eğitim hizmetleri alanında yapılan işlerin başlıcaları aşağıdaki gibi sıralanabilir.

- A. Rehberlik hizmetlerinin yapılması
- B. Öğrenci disiplin işlerinin yapılması
- C. Nöbet işlerinin yürütülmesi
- D. Eğitici çalışmalar ve beden eğitiminin yapılması
- E. Okul Aile Birliği ve Okul Koruma Derneklerinin kurulması ve çalıştırılması
- F. Okul ile çevre ilişkilerinin düzenlenmesi

1.3.1.5. Okul işletmesi

Okul yönetiminde işletmecilik, genel anlamda eğitim için kullanılacak bina, tesis ve araçların sağlanması, hazır bulundurulması ve çalıştırılması etkinliklerini kapsar.

Okul işletmesi alanına giren işler, eğitim programlarının amaçlarını gerçekleştirmeye dönük olması gereken, destek veya yardımcı birim hizmetleridir. Bu bakımdan okul yöneticileri zamanlarının önemli bir kısmını işletmecilik sorunlarını çözmek ve gerekli işleri yapmak için harcarlar. Okul işletmesi ile ilgili kayıtların işlenebilmesi için aşağıdaki defter ve dosyalar tutulur.

Okul İşletmesi İle İlgili İşlerin Analizi

Okul işletmesi, eğitim için kullanılacak bina, tesis ve araçların kullanıma hazır bulundurulması, maddi ihtiyaçların karşılanmasını kapsar. Bu alana giren işler aşağıdaki gibi sıralanabilir.

- A. Bahçe, bina, tesis, donatım, bakım ve onarım işlerinin yapılması

- B. Sivil Savunma, yangından korunma ve güvenlik önlemlerinin alınması
- C. Yazı işlerinin yapılması
- D. Hesap işlerinin yapılması
- E. Ayniyat işlerinin yapılması
- F. Kooperatif ve kantin işlerinin yapılması
- G. Döner sermaye işlerinin yapılması (Taymaz, 2003).

1.4. Karar Verme

Karar, insan ömrünün her anında kendini hissettiren bir eylemdir. Bu eylemler bazı durumlarda, mantıksal düşünme sürecine dayanmayan, otomatik nitelikli eylemler (alışkanlık, bir uyarıya karşı şartlanmış tepkiler vs) bazen de yargıya dayanan eylemler şeklinde ortaya çıkarlar.

Kararın yönetsel bir işlev olarak değişik tanımları yapılmıştır:

“Karar verme, tercihler yapma sanatıdır.” “Karar verme, birden fazla seçenek olan olaylarda seçim yapmaktır.” Olayların boyutlarının artması durumunda karar verme, güç, zaman alıcı ve pahalı bir eylem olabilir.

“Karar verme, her yönetim düzeyinde sonuçlandırılması zorunlu olan bir veya bir dizi sorunun tüm boyutlarıyla değerlendirilerek en uygun sonucun alınacağı seçeneklerin belirlenmesidir.” (Bağırkan, 1983)

Kararın bu değişik tanımlarından çıkarılacak üç önemli sonuç vardır. Her şeyden önce karar seçme eylemi gerektirir. İkinci olarak seçme eyleminin bir süreç oluşturması, son olarak da kararın amaca yönelik olmasıdır.

Karar sürecini oluşturan çalışmaların, esas itibariyle psikolojik boyutu ağır basmaktadır. Karar sürecinin psikolojik bir yaklaşımla ele alınıp zihinsel bir süreç olarak ele alınmasının altında, karar vermenin insan zihninin bir ürünü olması yatmaktadır. Diğer çalışmalar ise karar verme sürecine yardımcı olacak bilgilerin toplanması ve işlenmesiyle ilgili fiziksel uğraşlardır.

Karar verme bir yandan yönetsel bir işlev, diğer yandan örgütsel bir süreç niteliğindedir. Yönetsel bir işlev olması, yöneticinin temel sorumluluğu olmasından kaynaklanmaktadır. Bu sebeple bazı yönetim bilimciler karar verme ile yönetimi eş anlamlı tutmaktadırlar. Örgütsel bir süreç olma niteliği ise karar vermenin bireysel yöneticilik anlayışını aşan grup, ekip ve hatta son zamanlarda bilgisayar ürünü bir süreç olma niteliğinden gelmektedir (Karakaya, 1999).

Karar verme, belirli bir sorunun çözüm yolu olarak seçilen bir eylemler dizisini betimler (Açıkgöz, 1994). Karar verme, bir sorunun çözümüne ilişkin olası yollardan en uygun olanının seçilmesi olarak da tanımlanabilir (Aydın, 2007). İnsanın yaşantısının her aşamasında karşılaştığı bir süreç olan karar verme, örgüt ortamında etkileşim halinde bulduklarından, dolaylı ya da dolaysız olarak bütün elemanları ilgilendirir. Demokratik örgütlerde alınan kararlardan etkilenen kimselerin kararların alınmasında söz sahibi olması gerekir ancak Açıkgöz (1994)'ün belirttiği gibi; “örgütlerin doğası gereği farklı yetki basamaklarında bulunan ve farklı uzmanlıklara sahip olan kişilerin salt konuyla ilgileri ya da görevleri gereği alınan kararda paylarının az olması katılım olarak nitelenemez”.

Karar vermeye katılımın sağlanması her şeyden önce sağlıklı kararların verilmesinde rol oynar. Seçeneklerin ve ortaya çıkabilecek sonuçların tartışılması, kararların anlaşılmasında, benimsenmesinde ve uygulamaya konulmasında etkili olur. İşgörenlerin örgütte yapılacak değişikliklere daha az direnmesine neden olur (Aydın, 2007).

Bu arada “işgörenin her zaman, her durumda ve her türlü karara katılması doğru mudur ve beklenen yararı sağlar mı?” sorusu da gündeme gelmektedir.

Karara katılmanın şartlarını tartışan Edwin M. Bridges'in ‘kararı paylaşma modeli’ne göre; eğer işgörenler, verilecek kararda bireysel çıkarlara sahip ve karara anlamlı katkıda bulunabilecek bilgi birikimine sahip iseler, bu karar verme sürecine katılmalıdırlar. Ancak karar verilecek konu, işgörenlerin yeterlik alanları dışında ise, işgörenler bu karar verme sürecine katılmamalıdırlar. Bunun tersi durumda yani, işgörenin karar konusunda bir çıkarı yok ama karar konusuyla ilgili bilgi birikimine sahip olması durumunda, işgörenin karar verme sürecine katılımı zaman zaman olmalıdır. Çünkü böyle bir durumda işgörenlerin tam olarak katılımının istenmesi yabancılaşmasına neden olabilir.

Burada tartışılması gereken bir konu da, karar eyleminde sorumluluğun kime ait olacağıdır. Karar vermenin paylaşılması anlamına gelen işgörenlerin karar verme sürecine katılması, karar verme sorumluluğunun aktarılması demek değildir. Karar verme sorumluluğunun karar verme sürecine katılanlara aktarılması durumunda, özellikle büyük örgütlerde otorite düzeylerini sayısı artarak dikey örgütlenme yapısı oluşturabilecektir. Bu durum örgüt içi iletişim akışını engelleyebileceği gibi örgüte otoriter bir nitelik kazandıracaktır. Paylaşılmış kararlarda işgörenlerin etkin katılımı olanaklıdır; ancak son söz yöneticide kalmalıdır (Aydın, 2007).

Bu anlatılanlar ışığında karar verme süreci örgütün verimliliği ve devamlılığı açısından önemli bir süreçtir. Eğitim örgütlerinde de çeşitli kararlar verilmektedir. Bu kararlara geniş bir katılımın sağlanması yerinde olacaktır. Demokratik yönetimin gereği olarak okul içinde alınan kararlarda veliler de söz sahibi olmalıdır. Bu durum velilerin alınan kararları sahiplenmesini sağlayacaktır. Böylece kararların uygulanmasında da sorun yaşanmayacaktır.

Böyle bir durumda okul yöneticilerinin mesleki nitelikleri geliştirilebileceği gibi öğrencilerin başarılarının artması sağlanarak okulun eğitimde ve öğretimdeki fonksiyonları daha etkili hale gelecektir.

1.4.1.Okulda Yönetime (Karara) Katılma

1.4.1.1. Yönetime katılma

Günümüzde yönetime katılma, sosyal adalet ve insan hakları açısından savunulan ve örgütün verimliliği için gerekli görülen bir kavramdır.

Yönetime katılma, “toplu pazarlık gibi işçi-işveren ilişkilerini düzenlemenin bir şeklidir (Fişek, 1975). Yönetime katılma; özel mülkiyeti varsayan, emek verimliliğinin artırılmasını amaçlayan, işyerinin resmi organları içinde işçilerle işverenlerin uzlaşmalarını, işbirliği yapmalarını isteyen bir yönetim şeklidir.

Yönetime katılma konusunda yapılan araştırmalar; yönetime katılmanın işten alınan doyumunu arttırdığı, işyeri ilişkilerini iyileştirdiği, işteki verimliliği arttırdığı yolunda yöneticilerle çalışanların ortak görüşe sahip olduklarını göstermektedir.

İskeçeli, 1991 yılında yaptığı “Endüstride Yönetime Katılmanın Verimliliğe Etkisi” konulu araştırmasında, yönetime katılmanın özellikle ücret tartışmalarını ortadan kaldırdığından, teknolojik gelişmelerin ve sonuçlarının çalışanlara benimsetilmesini kolaylaştırdığından dolayısıyla da işletmenin verimliliğini arttırdığından bahseder. Yine yönetimde ekip çalışması üzerine yapılan araştırmaların (Şahin, 1996; Yavaş, 1997) sonuçlarına göre, örgütle ilgili sorumlulukları üstlenebilen, kendisiyle ilgili konulara katılan ve bu konularda yöntem geliştirebilen üyeler, daha fazla iş doyumunu almakta, buna paralel olarak örgütlerine daha fazla bağlanmaktadır. Bireylerin ürettiklerinde kendi çabalarının sonuçlarını da görmeleri, örgüte bağlılık duygusuyla birleşince üretkenlik olumlu yönde etkilenmektedir. Dolayısıyla örgütün verimlilik ve karlılığı da olumlu yönde artmaktadır (Fişek, 1975). Öyle ise katılma, birbirine dayalı eylemlerden meydana gelen örgütte, her üyenin gücüne göre, kendi payına düşeni diğerlerine ilişkin olarak yapmasıdır. Katılmanın verimi artırdığı görüşünü destekleyen araştırmalar çoktur. Ancak katılmanın etkili olabilmesi, katılma eylemine ilişkin koşulların, katılanların değerlerine uydurulmasını gerektirir (Bursalıoğlu, 2002).

Yirminci yüzyılın ilk yarısında totaliter ve yayılmacı ülkelerin sebep olduğu iki dünya savaşı, demokrasi düşüncesinin ve temel hak ve özgürlüklerin öneminin daha iyi anlaşılmasına olanak sağlamıştır. Halkın yönetim basamaklarındaki etkisi artmış ve yönetim sistemlerinin belirlenmesinde daha demokratik ve liberal politikaların ön plana çıkmasına yol açmıştır. Vatandaş ve devlet arasında gerçekleştirilen şeffaf, katılımcı ve hesap verilebilir nitelikteki bir iletişim, okul-aile ilişkilerinin de bu anlayış temelinde gelişmesine olanak sağlamıştır. Bu noktada insanların okula bakışı, bir anlamda sisteme bakışını yansıtmakta ve insanların okulda söz sahibi olmalarının yolu açıldıkça okula yönelik katılım ve desteklerinin de artacağını ileri sürmek mümkün hale gelmektedir (Aslanargun, 2007).

1.4.1.2 Okulda Yönetime (Karara) Katılma

Değişim, dönüşüm, yeniden yapılanma, karar süreci gibi kavramlar amaçlarını gerçekleştirmek ve etkililiğini sağlamak isteyen bütün örgütler için en fazla vurgu yapılan kavramlar arasındadır. Eğitim örgütleri de bu doğrultuda gerekli adımları atmak ve toplumsal istemlere yanıt verebilecek düzenlemeleri yapmak durumundadır. Okulun, bulunduğu çevre için eğitim merkezi olabilmesi, toplumsal yapıyı dönüştürme işlevini

üstlenmesi ve insanların hayata ilişkin her türlü konuda bilgilenebilecekleri bir merkez olabilmesi için çevresi ile ve dolayısıyla ailelerle sağlıklı iletişim kurabilmesi ile mümkündür. Bu şekilde sağlanan sağlıklı iletişim, ailelere, gereksinim duydukları konularda pratik ve entelektüel bilgi edinme olanağı sağlarken, okullara da, gerek parasal gerekse yeniden yapılanma anlamında toplumsal destek sunabilecektir. Ailelerin okuldaki karar sürecine katılması, hem kendi çocukların öğrenme sorumluluğunu üstlenmeleri, hem de kendi bölgelerindeki eğitim kurumlarının gelişimine ve dönüşümüne katkı sunması bakımından önemlidir (Aslanargun, 2007).

Tüm örgütlerde, örgütsel eylemin öncesinde bir karar vardır. Örgütteki bireyler alınan kararlar doğrultusunda örgütsel eylemliliklerde bulunurken, kendisinin o örgütteki bulunuş biçimine göre sorumluluklar da alır. Bu durum, örgütteki her bireyin örgütsel eylemi gerçekleştirmesindeki sorumluluklarının anlamlı olabilmesi ve kendisine bir şeyler ifade edebilmesi için öncelikle eylemin kökeninde bulunan karar sürecindeki rolünü önemli kılar. Örgütsel eylemin kökeninde olan kararlar ilgili bir etkisi ya da gücü söz konusu olduğunda, bireyin (işgören) örgütsel sorumluluğunu daha etkin biçimde taşıyacağı düşünülmelidir.

Karara katılma kavramının tanımlanmasında etki ve güç gibi iki anahtar kavram kullanılmaktadır. Bunlardan etki kavramı kararı etkileme durumunda, güç kavramı ise karar için bir şeyler yapma durumunda ön plana çıkmaktadır. İşgörenler karardan etkilenen olarak, kararın alınmasında bir şekilde etkili olabilmektedir. Örneğin; amaçlar ve olanaklar yanında işgörenin yetenekleri, beklentileri ve algılamaları gibi.

Katılmayı, kararları etkileme süreci olarak gören Mc Gregor katılmayı şöyle açıklamaktadır (Açıkgöz, 1984):

Katılma, temelde insanların kendilerini etkileyen kararlar üzerinde etkili olmalarını sağlayacak fırsatların uygun koşullarda yaratılmasıyla oluşmaktadır. Bu etki azdan çoğa değişkenlik gösterebilir. Katılma, astların sorumluluklarını daha çok kontrol ve daha çok seçme şansı kullandıkları özel bir temsilcilik durumudur.

Örgütlerde sorunların çözümü için gerçekleştirilen karar verme, yönetimin teknik bir alanı gibi görülürse de oluşumu ve etkisi nedeniyle toplumsal yönü ağır basan bir süreçtir (Açıkalın, 1998).

Başarı güdüsünün oluşmasında sosyal çevrenin rolü çok büyüktür. Çevreden ve eğitimden kaynaklanan hatalar başarı için gerekli olan öğrenme isteğini ortadan kaldırır. Bu noktada aileye büyük görevler düşmektedir. Öğretmenin aileyi yakından tanınması, çocuğu daha kolay tanınmasına ve anlamasına yardımcı olacaktır. Ailedeki disiplin anlayışını, aile üyelerinin eğitimini, birbirleriyle olan ilişkilerini, çocuğa karşı davranışlarını bilmek, öğretmen için en önemli ipuçları olacaktır. Öğrenci başarısının, okulların yapısı ve sosyo-ekonomik koşullarından ziyade, okul- aile işbirliği, yani ailenin de katılımı ile arttığı çeşitli araştırmalarca ortaya konmuştur (Demirbulak, 2000; akt; Kolay, 2004). Bir başka ifadeyle, öğrencinin okuldaki gelişimi ailenin eğitime verdiği önem ve dolayısıyla da eğitim-öğretim faaliyetlerine katılımı ile ilişkilidir. Aile katılımının ve okul- aile işbirliğinin iki avantajı vardır: 1) Ailenin okula ve öğrenciye gösterdiği ilgi, motivasyonu artırır, 2) Okulun yapısını, değerlerini, beklentilerini ve standartlarını tanıyan aileler çocuklarını daha iyi yönlendirebilirler (Aydoğan, 2006).

Eğitim-öğretim etkinliklerinin karar sürecinde herhangi bir katılımı ve desteği olmayan ailelerin, ortaya çıkan sorunların çözümünde katkısının olması mümkün görünmemektedir. Hesapçioğlu (1998), postmodern çağda sorumluluğun ve karar verme yetkisinin mümkün olduğu kadar okullara aktarılması yoluyla otonom bir okul anlayışının gerekliliğinden söz etmektedir. Bu yapıdaki bir okul yerel (öğrenci-veli) kanalların sürekli değişen beklentilerine zamanında yanıt verebilecek, kendi iç düzenlemesini yapabilecek ve dış dünyanın değişen koşullarına karşı öğrenen bir örgüt olacaktır. Okul-aile ilişkileri, gelişmekte olan ülkelerde insanların devlet yapılanmasına karşı bakışı hakkında önemli ipuçları sunar. Bir anlamda kurulu düzeni temsil eden ve misyonu gereği devleti temsil etme konumunda olan okullar ile ülke sınırları içerisinde yaşayan ve demokratik ülkelerde karar sürecinin en önemli belirleyeni olduğu iddia edilen vatandaşlar arasındaki ilişkilerin biçimi ve niteliği, okul-aile iletişimine de yansımaktadır.

Okul faaliyetlerine aile katılımı ile ilgili yapılan bir diğer araştırmada, eğitime ve okula aile katılımının, çeşitli şekillerde olabileceği ifade edilmiştir. Buna göre aileler, çocuklarını cesaretlendirerek, onlara uygun çalışma zamanı ve yeri sağlayarak, istedik davranışların meydana getirilmesinde kendileri model oluşturarak, ödevleri kontrol ederek ve çocuklar için evde aktif öğretim ortamları yaratarak aile katılımını

gerçekleştirmektedirler (Cotton ve Wikelund, 2001). Çocuğun akademik başarısının yanında ahlaki, toplumsal ve davranış gelişimi üzerinde de ailenin önemli bir rolü ve etkisi vardır. Amerika’da yapılan bir araştırmada aile katılımının faydaları şöyle sıralanmıştır(www.cppp.org,1999):

1-Aile katılımı öğrencinin ahlakını, tutumlarını geliştirir ve tüm konu alanlarındaki akademik başarısını artırır.

2-Katılım ile aileler, çocukların akademik başarısızlık ve okulu bırakma risklerini azaltmış olurlar.

3-Aile katılımı ayrıca çocukların davranışlarını ve sosyal uyumlarını da geliştirir. Ailenin ve okulun çocuğun eğitim konusunda işbirliği yapmasının sayısız yararları vardır. Bu işbirliğinin birinci yararı, aile ile öğretmenlerin birbirlerini eğitim açısından tanımalarına ve ortak paydada anlaşmalarına zemin hazırlamasıdır. İkincisi ise bazı aile bireylerinin eğitim anlayışlarının okulun gerçekleşmesini arzuladığı eğitsel anlayış ya da amaçlarla çelişmesini giderebilir.

Aile katılımının öğrenci başarısı üzerinde oynadığı başat rolün bilincinde olan gelişmiş ülkeler, eğitim sistemlerinde aile katılımına daha fazla önem verme yönünde adımlar atmaktadır. Amerikan Eğitim Sekreterliğinin ilan ettiği kapsamlı eğitim reformunun onbir aşamasından birisinin, öğrenci başarısını yükseltebilmek için ailelerin okula katılımının artırılması olarak belirlendiği ifade edilmektedir (Silver, 2004). Mevcut merkezi eğitim politikalarıyla yönetilen okulların sıradanlaştığını ve bu durağan sistemin oldukça riskli bir durum olduğunu savunan Jaekel (2004), böyle bir okul yapılanmasında tembel öğretmenlerin ve sıradanlaşan ailelerin bulunmasının kaçınılmaz olduğunu ileri sürmektedir. Sıradanlaşmış, güven vermeyen ve farklı toplumsal istemleri karşılamayan okul yapılanmasının bir ifadesi olarak Amerikan toplumunda yaygın olan “homeschooling” uygulamasının, yani evde ailelerin gözetiminde yapılan eğitimin oldukça yaygın bir durum olduğu belirtilmektedir. Günümüzde 6-18 yaş arası 58 milyon öğrencinin özel veya devlet okullarında eğitim gördüğü Amerikan toplumunda, yaklaşık bir milyon insanın “homeschooling” uygulamasıyla evde eğitim öğretime devam ettiği belirtilmektedir.

Okul yönetimine katılma; öğretmenlerin, öğrencilerin, velilerin okulda kararların alınma sürecine katılmasını gerektirir (Karakütük, 2001). Okullardaki örgütsel yapı açık sistem özelliği göstermesine rağmen ülkemizde kararların merkezden alınması, okul yönetimi tarafından okulların belirli kurallara göre yönetilmesi, okulun temel unsurları olan öğretmen, veli ve öğrenci katılımını engellemektedir. Türk eğitim sisteminin daha işlevsel bir yapıya kavuşturulması için taşra yönetimlerine yetki devredilmesi, sorunların yerinde belirlenip çözülmesi, eğitimin yönetimine ve sorun çözme sürecine toplumun geniş ölçüde katılımın sağlanması gerekmektedir (Şişman ve Turan, 2003).

Çelikten (2003), “ideal bir okul müdürünün taşıması gereken nitelikler” konusunda müdür adayları üzerinde yaptığı araştırmada, müdürün işgörenleri yönetim kararlarına etkili olarak katması ve onlardan kendini soyutlamaması gerektiğini tespit etmiştir. Can (2004), okul yöneticilerinin demokratik katılımı ilgili düşünce ve davranışlarını tespit amacıyla öğretmen algılarına başvurduğu çalışmasında yöneticilerin “okulda fonksiyonel katılımı (öğretmen, öğrenci, veli) demokratik ve özgür bir yönetim sergileme davranışlarının “az” düzeyinde, yani yetersiz algılandığını belirlemiştir. Karakütük (2001) araştırma bulgularından hareketle yöneticilerin öğretmen, veli ve diğer işgörenleri karar sürecine katmadıklarını belirtmektedir. Yukarıda belirtilen araştırmalarda da görüldüğü üzere okul yönetimi sürecine katılımın istenilen düzeyde olmadığı anlaşılmaktadır.

Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2005 yılında bir genelge ekinde öğrenci-veli - okul sözleşmesi yayımlanmıştır. Bu sözleşme; velinin okulun işleyişi, kuralları ve okul ile velinin karşılıklı hak ve sorumlulukları konusunda bilgilendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Sözleşmede velinin haklarından birisi de “Okul yönetimine katılmak” olarak belirlenmiştir. Okullarda geleneksel ve merkezi yönetimin etkisiyle katılımın yetersiz olduğu, eğitimle ilgili mevzuatta öğretmen, öğrenci ve velilerin kararlara katılmalarının sınırlı olduğu söylenebilir (Karaman Kepenekçi, 2003).

Bunun yanında son yıllarda okulların işleyişini belirleyen yönetmelik, yönerge gibi yasal metinlerde okul yönetimine veli ve diğer unsurların katılımına yer verildiği görülmektedir. Örneğin, 2.5.2006 tarih ve 26156 sayılı Resmi Gazetede yer alan İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde “Demokrasi bilincinin geliştirilmesi amacı ile öğrenci, öğretmen, yönetici, personel ve velilerce; kurumda işbirliği, işbölümü, seçme,

seçilme, katılma ve düşüncelerini açıklayabilme gibi demokratik kuralların uygulandığı, sevgi, saygı ve hoşgörüyeye dayalı bir çalışma ortamı oluşturulur. İlköğretim kurumlarında açıklık, güvenilirlik ön planda tutulur. Eğitim-öğretim ve yönetim etkinliklerinin kurul ve komisyonlarca yürütülmesi, öğrenci, öğretmen, veli ve çevrenin gözetim ve denetimine açık tutulması sağlanır.” Denilmiştir (Karaman Kepenekçi, 2003).

Yalçınkaya'nın belirttiğine göre (2003) son yıllarda yayınlanan Rehberlik ve Teftiş Yönergelerinde okul-çevre ilişkilerinden daha sık bahsedildiği görülmektedir. 1 Şubat 2001 tarihinde yürürlüğe giren ‘İlköğretim Kurumları Teftiş ve Rehberlik Yönergesi’, eğitim ve öğretim etkinliklerini planlarken okulun, öğrencinin, personelin ve çevrenin ihtiyaçlarını göz önünde bulundurma, okulu çevresine kültür ve eğitim merkezi yapma, velilerle işbirliği sağlama, çevre olanaklarından yararlanma gibi konuların da denetçilerin alanına dâhil edildiği görülmektedir.

Devletin okullara ayırdığı ödeneklerle okul yönetiminin, öğretim programının gerektirdiği harcamaları karşılaması mümkün değildir. Eğitim programı kapsamında yer alan, öğretim programının yürütülmesinde gereksinim duyulan harcamalar için gönüllülük esasına dayalı maddi destek ve dayanışmaya ihtiyaç duyulması kaçınılmazdır. Hızlı teknolojik değişimin yaşandığı okulların araç gereç ve donanım için harcamalarda gereksinim duyduğu maddi kaynağın, aynı veya nakdi olarak sağlanması okul yönetimi açısından son derece önemlidir. Bu noktada bir kısım velinin desteğine gereksinim vardır. Dolayısıyla gönüllülük esasına dayalı olarak bazı veliler sürece aynı bazıları da nakdi yardım yoluyla katılırlar (Beydoğan, 2006).

1.5. Aile

Aile temel bir sosyal kurumdur. Toplumun en küçük sosyal örgütü ve aynı zamanda eğitim kurumudur. Bireyin ilk duygu, davranış, düşünce ve eğitimini kazandırdığı yer ailesidir. Toplumsal sistemde, kendi üyelerine, her türlü eğitimin temelini veren, onların okul problemlerine yardımcı olan toplumsal hareketliliğe katkılarını sağlayan toplumsal ünite şüphesiz ailedir (Solak, 2005).

Yörükoğlu'na göre aile (1998), insan ilişkilerinin sergilendiği bir sahne gibi düşünülebilir. Çocuk, bu sahnede insan ilişkilerini bütün karmaşık yönleriyle gözlemler

ve yaşar. İnsan ilişkilerini belirleyen anlaşma, uzlaşma, bağlılık, işbirliği gibi olumlu nitelikler evde kazanılır. Anlaşmazlık, çekişme ve çatışma gibi olumsuz durumlarda takınacağı tutumlar da evde öğrenilir. İnam' a göre aile (1992), doğal ve kültürel her türlü gerçekliğin ilk öğrenildiği; gerçekliğe açılan ilk kapı, dünya sahnesine çıkışta ilk dekor, oyuncuların tanındığı ilk güven, paylaşım, iletişim ve çevre ortamı; sevgiyi, hayal kırıklığını, gücü, güçsüzlüğü, bedenimizi, kendimizi, dilimizi tanıdığımız ilk kovanımız olarak tanımlanmaktadır.

Aile, eğitim işlevi olan bir sosyal kurumdur. Anne-babanın eğitim düzeyi, değerleri, okula bakış açısı öğrenci ile okul ortamına yansır. Okulun amacını anlamış ve benimsemiş olan ailelerin okula sağladıkları ekonomik ve psikolojik destek okul için çok önemlidir. Bu anlamda okul, çevresini de etkilemek ve eğitmek zorundadır (Başaran, 2000).

Aile, çocuğun fiziksel, akli ve ruhsal sağlığının temellerinin atıldığı yerdir. Aile, çocuğun doğal çevresi ve yaşamı boyunca hayatının odak noktası olmaya devam eder. Aile, çocuğun ilk ve en önemli eğitim yeridir. Aile çevresi, aynı sistem ve okulda eğitim alan çocuklarda bu eğitimden yararlanma oranını önemli ölçüde etkilemektedir. Pestalozzi aileyi “gerçek eğitimin anası” olarak tanımlamıştır. Aile çocuğun davranışlarının şekillenmeye başladığı yerdir (Sarıtaş, 2003).

Okul ve aile, her ikisi de öğrenci için bir eğitim ve öğrenme yeridir. Dolayısıyla bu durum, iki kurumun eğitimde işbirliği yapmalarını zorunlu kılmaktadır (Şişman, 2002).

Aile, çocuğun doğuştan üyesi olduğu en küçük toplumsal kurumdur. Çocuk ilk toplumsal davranışları aile üyeleri ile etkileşim kurarak ve onları taklit ederek öğrenir. Diğer bir anlatımla çocuğun toplumsallaşması ailede başlar.

Çocuğun eğitiminde eğitim kurumlarının yanı sıra aile de önemli rol oynadığı için, aile ile eğitim kurumlarının sürekli işbirliği yapması gerekir. Çocuğun aile içinde geçirdiği yaşantılar sonucu elde ettiği bilgi ve beceriler onun okuldaki başarısını etkiler (Erden, 2005).

Toplumsal yaşam içinde aile, yakın çevre, okul, işyeri özetle insan ilişkilerinin olduğu her alan, tüm olumlu ve olumsuzluklarıyla öğrenme-öğretme alanıdır. Aileden sonra okul, çocuğun ilk temel toplumsallaşma niteliğini taşır. Çocuk okula başladığında

çevresinde uyulması gereken kurallarla, özümsemesi beklenen bilgileri bulur (Yavuzer, 1999).

Okuldaki verilen eğitimi, aile eğitiminden ayıran başlıca özellik, ailedeki eğitim düzensiz ve gelişigüzel olmasına karşılık, okuldaki eğitimin sistemli ve planlı yapılmasıdır. Okuldaki her şey belli bir plan ve programa göre, belli aralıklarla gerçekleşir. Hangi yönü ele alınır alınsın okuldaki eğitim, bireyi güvenle topluma hazırlamanın en belli başlı yolunu oluşturur (Çayırılı, 1998). Aile ortamlarının farklılığı dikkate alındığında, bazı aileler çocukların topluma kazandırılmasında gereken çabayı göstermedikleri, ilgisiz bir çevrede yetişen bireylerin evrensel değerlerden yoksun oldukları gözlenmektedir. Eğitim, nerede olursa olsun sistemli bir süreç olduğuna göre, bu yaklaşıma göre en düzenli, planlı ve programlı bir biçimde eğitimi gerçekleştirdiği söylenebilir.

Aile, günümüze kadar çocuğun gelişimi ve eğitiminden sorumlu olmuş, bu konuda önemli rol oynamıştır. Ancak bu rol, geleneksel toplumlarda, sanayi toplumuna göre daha yoğun ve yaygın bir şekilde görülür. Geleneksel aile, çocuğa bir taraftan değer ve normlarını, bir taraftan da belli bilgi ve becerileri öğreterek onu yaşama hazırlardı.

Geleneksel toplumun aile merkezli eğitimi sanayi devrimiyle birlikte yerini örgün eğitime bıraktığında eğitimin geleneksel bağlamı olan aile yerine toplumun yükselen değeri olmuştu. Bundan böyle çocuk ve gençlerin toplumsal konumu aile değil okul ve eğitim tarafından belirlenecekti. Ancak okulun şahsında eğitime bağlanan umut ve bu yolda yüklenen misyon bir süre sonra düş kırıklığına yol açtı. Toplumsal statüsü gördüğü eğitime rağmen kendi kuşağının az eğitilmiş ya da eğitim almamış kişilerin gerisine düşenlerle birlikte medya, siyasal ve kültürel platformlarda yeni bazı statü etkenleri okulun beklenen işlevlerini tartışılır hale getirmiştir. Bireyi ve toplumları değişimin yeni değer ve alışkanlıklarına hazırlayan bir kurum olarak okulun kendisi değişim sorunları karşısında belirgin bir bocalama içerisine girmiştir (Doğan, 2003).

Topumlarda işbölümü ne kadar gelişirse gelişsin dün olduğu gibi bugün de, gelecekte de çocuğun eğitiminden birinci derecede aile sorumlu olacaktır. Okul ve diğer kurumların bu konudaki işlevi aileden sonra gelir ve aileyi destekleyici, tamamlayıcı niteliktedir. Çünkü hiçbir kurum çocuğun büyüme çağında gereksinimi olan sevgiyi, güveni, morali, sıcak bir aile ortamı kadar veremez.

Bir insanın hayatında en önemli şekillendirici etkiler, aile tarafından yapılandırılır. İçinde doğup büyüdüğü ailenin değerleri, çocukların gelecekteki, eğitim dönüşümlerinin değişmesi zor tohumlarını içerir.

Ailenin ve okulun çocuğun eğitimi konusunda işbirliği yapmasının sayısız yararları vardır. Aile ile öğretim, öğretmenlerin birbirlerini eğitim açısından tanımalarına ve ortak bir paydada anlaşmalarına zemin hazırlamasıdır. İşbirliği sayesinde öğretmen ve veli fikirlere karşılıklı saygı ortamında, birbirlerinin görüşlerini anlamaya, bazı noktalarda görüş birliğine ulaşmaya çalışırlar. İşbirlikçi bir tutum çocuğun başarısı üzerinde çok olumlu etkiler yapar.

Okul toplumun bir parçası, hatta ürünüdür. Toplumu, özellikle aileyi okulun içine katmadan çocuk eğitiminde gelişme yeterince sağlanamaz. Okulun gelişmesi, öğrencilerin başarılı olmaları aile, öğretmen, öğrenci ve yönetici dörtlüsünün el ele vermeleri, birlikte çalışmaları sayesinde sağlanabilir.

Ailenin eğitimi sosyal yeterliliğe sahip yeni nesil için vazgeçilmez bir olgudur. Okul-aile işbirliği ailenin okul kararlarına katılımının arttırılmasıyla mümkün olacaktır. Bugün okullarımızda kurulmasını zorunlu gördüğümüz okul-aile birlikleri, okul koruma dernekleri ve periyodik aralıklarla yapılması istenilen veli toplantıları, aile eğitimi formel bir ortamda biçimsel olmayan etkileşimle gerçekleştirecektir. Bu etkileşim var olan süreçte çocuklara yansımaktadır (Karşlı, 2006).

Öğrenci velileri okul sistemi içerisinde en az öğrenci kadar ve öğretmen kadar yer tutar. Ailelerin okulların işlevini yerine getirebilmesi için sağlayacakları her türlü gerek ekonomik, toplumsal, kültüre destek gerekse çocukların eğitimine verecekleri destek büyük önem taşımaktadır (Tuzcuoğlu, 2007).

Aile modeli, çocuğun gelecekteki tutum ve davranışlarının, psiko-sosyal gelişiminin bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Ailevi özellikler öğrencinin okul başarısını etkiler. Hiçbir aile bütün yönleriyle bir diğerine benzemez. Her ailenin beklentileri, yaşayış şekli ve çocuğuna uyguladığı eğitim tarzı farklıdır. Her aile kendine özgü bir iç yapıya, özelliklere ve değerlere sahiptir. Aile modeli konusunda çeşitli sınıflandırmalar yapılmaktadır. Yapılarına göre aileler şöyle sıralanabilir (Sarıtaş, 2003)

Bütün Aileler: Anne-baba ve çocukların sürekli birlikte yaşadığı aileler

- Eşlerin ayrı yaşadığı aileler
- Boşanmış aileler
- Yeniden bir araya gelmiş aileler
- Evlatlık almış aileler

Aile yapısı veli-öğretmen iletişimine de yansır. Öğretmen, aileyle iletişimi sağlamak bakımından öğrenci ailelerin yapısını tanımalı ve iyi analiz etmelidir. Aileler, çocuklarının eğitimine yaklaşımları ve onların okul hayatıyla ilgilenmeleri bakımından da farklılıklar gösterirler. Bu konuda aileler üç temel gruba ayrılabilir:

1- Yakından İlgilenen Aileler : Çocuğun eğitimi ile ilişkili her konuyla yakından ilgilenirler. Çocukların uygun davranış ve alışkanlıklar edinmesine önem verirler. Bu yönüyle öğretmene büyük destek verirler. Öğretmenden gelen mesajları doğru anlamaya ve buna uygun davranmaya özen gösterirler.

2- Sorun Çıkınca İlgilenen Aileler : Bu aileler çocuğun eğitimi konusunda tamamıyla ilgisiz olmamakla birlikte sorumluluğun daha çok öğretmen ve okulda olduğu görüşündedir. Sorun çıkmadıkça öğretmen ve okulla fazla görüşme gereği duymazlar. Öğretmen ve okul yönetimi bu tür ailelere okul etkinliklerinde aktif görevler vererek okulla bağlarını güçlendirebilir.

3- İlgisiz Aileler : Çocuğun okul hayatıyla hiç ilgilenmeyen ailelerdir. İletişim kurmak zordur. Bu tür aileler hakkında en sağlıklı bilgi yine öğrenci aracılığıyla alınabilir. Bu yüzden öğretmenin ailesiyle iletişim kurmakta zorlandığı çocukların kendisiyle iletişimi güçlendirmeye özen göstermelidir.

Bir diğer sınıflandırma da Türkiye'nin toplumsal yapısı ve koşulları dikkate alınarak aileler beş model adı altında sıralanmıştır (Çakmaklı, 1992).

- Normal aile modeli
- İlgisiz, olumsuz aile modeli
- Titiz, baskıcı aile modeli

- Aşırı düşkün aile modeli
- Karmaşık tip aile modeli

1.5.1. Aile İçi İlişkiler

Aileler öğrencinin yaşantısında önemli ve etkileyici role sahiptir. Çocukların toplumsal norm ve değerleri kazandığı ilk basamak ailedir.

Ailelerin çocuklarını toplumsallaştırma biçimi okulun başarısını etkileyebilmektedir. Okul, bireyde istendik davranış değişikliği meydana getirme sürecinde tek başına yeterli olmayabilir.

Bu nedenle öğrencilerin aileleri ile işbirliği yapmak zorundadır. Ailenin okula yönelik tutumları öğrencinin duyu ve davranışlarını önemli ölçüde etkilemektedir. Çoğu aile çocuklarının gelişimi ve okul başarısı hakkında bilgi sahibi olmayı ister. Diğer taraftan okulda istenmeyen davranış gösteren öğrencinin bu davranışının önlenmesinde ve olumlu davranışların pekiştirilmesinde ailenin desteğine gereksinme duyar (Celep, 2008).

Sınıf atmosferinde ailenin etkisinin farklı bir boyutu da aile içindeki iletişimidir. Mutsuz, huzursuz aile ortamında sınıfa gelen çocuk bu mutsuzluğunu sınıfa da taşımaktadır. Çocuklarının sağlıklı iletişim kurmasını isteyen aile, önce kendi içinde bu iletişimi kurmalıdır. Ayrıca evde öğretmenine ilişkin yapılan olumsuz değerlendirmeler çocuğun öğretmenini benimsemesini zorlaştırmaktadır.

Ailesi tarafından sık sık öğretmeni hakkında eleştiri duyan çocuk öğretmene güvenemez. Bu durumun diğer bir boyutu ise olumsuz eleştirildiğini bilen bir öğretmenin öğrenciye karşı sınıf içerisinde aldığı tavidir. Ailenin öğretmen ile doğru kanalları kullanmadan, kopuk ve düzensiz bir iletişim içerisinde olması öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişimi önemli ölçüde etkileyebilmektedir. Bundan dolayı bazen öğrencinin öğretmeni ile iletişime geçememesi öğretmen ve aile iletişimsizliğinden kaynaklanmaktadır (Özden, 2003).

Aile katılımı (anne-baba katılımı), anne-babaya konuya özgü becerilerin öğretilmesi, sosyal ve duygusal destek verilmesi, anne-baba ve profesyoneller arasında bilgi alışverişi, anne-babanın bir gruba katılması, uygun anne-baba-çocuk ilişkilerinin

geliştirilmesi ve anne-babaya toplumsal kaynaklara ulaşmalarında yardımcı olmak şeklinde tanımlanabilir (Ömeroğlu ve diğ., 2003).

Ülkemizde okul ve aile ilişkisinin istenilen düzeyde olduğunu söylemek güçtür. Bunun en büyük nedenlerinden birisi, okulun yönetiminin genellikle istenmeyen durumlar söz konusu olduğunda aile ile ilişki kurmaya çalışmasıdır. Okul-aile toplantıları ya başarısız öğrencinin başarısızlığının aileye bildirilmesi, ya da okulun bazı eksikliklerinin giderilmesi için aileden maddi destek istenmesine dayanmaktadır.

Bütün aileler çocuklarıyla ilgilenir ve çocuklarının okulda başarılı olmasını ister (Celep, 2008).Okul sistemi içerisinde öğrencilerin güçlendirilmesi ve daha etkin hale getirilmesi, öğrenci merkezli bir eğitim düşüncesinin yerleştirilmesi açısından oldukça önemlidir. Okuldaki öğretim programlarının hazırlanmasında ve öğretmenlerin benimseyecekleri öğretim yöntemlerinde öğrencilerin birincil derecede bulunması ile okul-aile iletişiminin güçlendirilmesi arasında doğrudan bir ilişki olduğu ileri sürülebilir. Öğrencilerin sahip olduğu psiko-sosyal özelliklerin okul yönetimlerince bilinmesinde ve öğretmenlerce bu doğrultuda öğretim programlarının hazırlanmasında, ailelerin okula yapacakları katkı belirleyici bir konumda bulunmaktadır. Anne-babaların okul ile geliştirecekleri olumlu bir iletişim ortamının, kendi çocuklarıyla da sağlıklı bir ilişki kurabilme anlamına geldiği söylenebilir.

Aileler, çocuklarının okul başarısına katkıda bulunabilmek ve daha nitelikli bir eğitim öğretim ortamında hayata hazırlanmalarını sağlayabilmek için öncelikle kendi çocuklarını iyi tanımak durumundadır. Çocuğunu iyi tanımayan, çocuğunun olumlu ve olumsuz davranışları hakkında bilgi sahibi olmayan, bulunduğu yaş grubundaki çocukların ilgi ve eğilimlerinden habersiz anne-babaların, okul-aile ilişkilerini geliştirme ve çocuğunu hayata hazırlama noktasında yeterli destekte bulunabileceğinden söz etmek mümkün değildir. Sağlıklı bir okul-aile işbirliğinin yolu, aile ve okul arasında öğrenciye ilişkin sağlıklı bilgi akışının sağlanmasından geçtiği göz önünde bulundurulduğunda, aileler için kendi çocuklarını tanımanın, onların ilgi, eğilim ve davranışları hakkında yeterli bilgi sahibi olmanın önemi daha iyi anlaşılacaktır. Bu açıdan okul-aile işbirliğinin önemi üzerinde durmadan önce, aile-çocuk iletişiminin önemi üzerinde yoğunlaşmak daha yerinde olacaktır (Aslanargun, 2007).

Baltaş'a göre (2001) öğrencilerin başarısını yükseltmek için okul-aile işbirliğinden önce, aileler ile çocukların işbirliği yapması gerekmektedir. Çocukların isteği olmadan veya onların karşı çıkmasına rağmen ailelerin çocuklarına yardımcı olması ve onların okul başarısına katkıda bulunması mümkün değildir.

Bununla birlikte öğretmenlerle aileler arasındaki iletişimi güçlendirmeye yönelik çalışmalar, öğrencilerin okul başarısını yükseltebileceği gibi okulda disiplin sorunlarının yaşanmasını da engelleyebilir. Ovacık'a (1991) ve Özdayı'ya (2004) göre istenmeyen davranışların en aza indirilebilmesi için öğretmen, yönetici ve ailenin ortak çaba içerisinde olmaları, olaylara anlayışla yaklaşmaları, ilgi ve ihtiyaçlarına cevap veren programlarla öğrencilerin motive edilmesi gerekmektedir. Böylece uzun dönemde toplumsal açıdan sorun olabilecek ve toplumsal düzensizliğe ve karmaşaya sebep olabilecek bir durumun önüne geçilebilir.

Aileleri okul merkezli katılım ve ev merkezli katılım programlarıyla etkin hale getirmek mümkün olabilir.

Okul merkezli katılım,

- Aile- öğretmen konferans ve toplantılarına katılma,
- Öğretmenle yazılı iletişim içinde olma,
- Kütüphane, sınıf vb, yer ve akademik etkinliklerde gönüllü olma,
- Ailelerin proje ve ödevlere gönüllü yardımı,
- Okul aile birliği ve benzeri organizasyonlara katılma olarak özetlenebilir.

Ev merkezli katılım,

- Ebeveynlerin çocukları ile evde yapabilecekleri etkinlikler,
- Öğretmenin ev ziyaretleri (bu daha seyrek bir uygulamadır), olarak belirtilebilir (Akkök, 2003).

Veliler, okulu değerlendiren en etkili gruptur. Velilerin sorumluluklarını yerine getirmek için istek ve çaba gösterdiklerini gören okul yönetimi ve öğretmenler daha sorumlu davranmaya özen gösterirler. Aile eğitildiğinde çocuğun eğitimi kolaylaşır.

Okul-aile işbirliği çerçevesinde okul, aileleri de eğiten bir toplum eğitim merkezi statüsüne kavuşturulabilir. Aileler, eğitim konusundaki eksikliklerini giderecek bu tamamlayıcı ve geliştirici iletişim sürecine açık ve isteklidir (Doğru, 2005).

Fasit bir daireye benzeyen eğitim sürecinde, hiç kimse etkileşimden, görevden ve sorumluluktan kaçamaz. Çünkü bireysel ve kurumsal kaynaklı ortaya çıkan olumlu veya olumsuz sonuçlardan herkes, doğrudan veya dolaylı etkilenmektedir. Bu süreç içinde bireyler kurumları gözlemleyip, yönlendirebildiği gibi kurumlarda bireyleri eğitmek, gereksinimlerini yerinde ve zamanında karşılamak suretiyle problemlerin ortadan kaldırılmasına hizmet edebilir. Çünkü süreç içinde herkesin var oluş gerekçesi budur. Veli, okul işbirliğinde de aynı görüşü esas alan uygulamalar işe koşulabilir. Okul, genç yaşlarda bireyleri eğitmek suretiyle onların yetişkinlik döneminde verdikleri tepkilerden faydalanarak beklentilerini gerçekleştirir. Bu sürece yetişkin olarak katılan velinin tepkileri, çocuğunu daha yakından tanıma, koyduğu kurallara uygun davranmasını sağlama, çocuklarının duygularını paylaşma, onu bir yetişkin gibi dinlemesi, fikrini alması, değer verdiğini hissettirmesi, ona zaman ayırması, çocuğun akran grubunu ve yakın arkadaş çevresini tanıması, çocuğa zarara verecek olumsuzluklara karşı zamanında tedbirler alması, başarının yolunun çalışmaktan geçtiğini çocuğuna fark ettirmesi, çocukların her birinin diğer çocuklardan farklı özelliklere ve yeterliklere sahip olduğunu fark ettirmesi, okulda ve evde sağlıklı ilişkiler kurmaya yardımcı olması, beklentilerini çocuğuyla ve okulla birlikte oluşturması, çocuğun fiziki ve psikolojik gereksinimlerini bilinçlice karşılaması gibi noktalarda okul beklentilerine ciddi katkılar sağlar (Beydoğan, 2006).

1.5.2.Okul Aile Birliği

Türkiye’de okul-aile birlikleri, 1940lı yıllarda zamanın milli eğitim bakanı Reşat Şemsettin Sırer’in okullara gönderdiği bir genelge ile kurulmaya başlanır. Okul- aile birliği, okul ile aile arasında köklü bağlantıların kurulması ve sürdürülmesinde en etkili rol oynayan birimdir. Okul-aile birlikleri eğitim sisteminin gelişmesine önemli katkılarda bulunmuştur. Okul–aile birliklerinin amacı, okul ile aile arasındaki ilişkileri güçlendirmek suretiyle anne-baba ve öğretmenleri öğrencileri yetiştirme konusunda işbirliğine götürmektir. Daha geniş bir bakış açısıyla değerlendirilerek seçilmiş okul-

aile işbirliklerinin amaçlarından bazıları şöyle sıralanabilir. Bu amaçlar çeşitli ülkelerin okul- aile birliği birimleri için aşağıda belirtilen şekilde benzerlikler taşıyabilir.

- Eğitim konusunda aile ile okul arasında benzer bir anlayış ve bakış açısı oluşturarak bu konudan kaynaklanabilecek okul-aile çatışmasını önlemek
- Çocuk ve gençlerin ev, okul ve toplum içinde bakım ve eğitimi ile ilgilenen okul dışı kuruluşlarla iletişim ve işbirliği sağlamak
- Çocuğun gelişmesi ve ihtiyaçları konusunda aileleri aydınlatmak
- Öğrencilerin başarısını yükseltecek etkinlikler hazırlamak
- Velilerin deneyim, birikim ve becerilerinden geniş ölçüde yararlanmak
- Etkin ve işbirliğine dayalı bir eğitim için okul-öğretmen-veli arasında kaynaşmayı sağlamak
- Evde ve okulda çocuğun eğitim ve sağlık düzeyini artırmak
- Çocukların ve gençlerin korunmasına yönelik yasaların çıkarılmasını sağlamak
- Okul ile aile arasında işbirliğini geliştirmek
- Her bir çocuğun fiziki, zihni, sosyal ve ruhi gereksinmelerini en iyi biçimde karşılamak
- Okuldaki eğitime uygun etkinlik, yöntem ve kaynaklarla katkıda bulunmak
- Öğretmenlerin eğitim-öğretim faaliyetleri, araştırma kaynakları için gerekli harcamalara katkıda bulunmak
- Öğrencilerin refahı için okulda olması gereken her türlü tesisin kurulmasına yardımcı olmak, bunların geliştirilmesi ve bakımına yardımcı olmak
- Okulun idari işlerinde ve diğer eğitim faaliyetlerinde gerekli olan yardımı yapmak (Doğru, 2005).

Ülkemizde yayınlanan 1983 tarih ve 2141 sayılı Tebliğler Dergisi'nde "okul aile birliği terimi" anne ve babayı, çocuğun kişiliğinin oluşmasında temel alan özdeşleşmiş modeller olarak ele almaktadır. Çocuğun davranışlarını büyük ölçüde anne ve babaları

ile olan etkileşim şeklinin belirlediğini belirtilmektedir. Çocukların eğitiminden bahsedildiğinde anne ve babanın eğitiminden bahsetmemek mümkün değildir. Çünkü okulda verilen eğitimin, çocuklarda davranış olarak ortaya çıkıp ve şekillenmesinde, ailenin sağladığı destekleyici eğitim, eğitimin bütünlüğü açısından oldukça önemlidir (Beydoğan, 2006).

Okul, çeşitli bilgi, beceri ve alışkanlıkların belli amaçlara göre düzenli biçimde kazandırıldığı eğitim kurumudur (Dönmez, 2004). Diğer bir deyişle okul değişik adlarla anılan, eğitimin temel sistemini oluşturan genel bir kavramdır (Başaran, 2000).

Toplumsal yaşamdaki değişimler ve insan hayatında geçirilen deneyimler, eğitim öğretim anlayışının da değişimini beraberinde getirmektedir. Gelişmiş ülkelerde daha nitelikli eğitim-öğretim sunabilmek ve öğrencilerin okul başarısını yükseltmek için ailelerin, çocuklarının okuldaki karar sürecinde sorumluluk almaları üzerinde durulmaktadır. Ailelerin okul öncesi dönemde, bilinçli anne-baba davranışı sergileyerek çocuklarıyla oyunlar oynaması ve bu şekilde sağlıklı bir iletişim kurabilmesi; okul döneminde ise sorumlu bir veli olarak çocuklarının gelişim özellikleri ve başarı düzeyi konusunda okul tarafından bilgilendirilmesi, veli katılımının öğrenci başarısı üzerindeki olumlu etkilerinin anlaşılması üzerine daha fazla önemsenir olmuştur (Aslanargun, 2007).

Çocuğun eğitiminde ve sosyalleşmesinde büyük etki, özellikle okul ve aileleri arasındaki ilişkilere sahiptir. Bu ilişkiler yurdumuzda okul-aile birlikleri yoluyla sağlanmak ve düzenlenmek istenmiştir. Bu birlikler Milli Eğitim Bakanlığı'na kabul edilen özel bir yönetmeliğe göre, ilkokullarda ve orta dereceli okullarda kurulmaktadır. Bu birliklerin amacı, okul ve aile arasındaki ilişkileri kuvvetlendirmek ve velilerle öğretmenler arasında, çocukları daha iyi bir şekilde eğitmek ve yetiştirmek konusunda, işbirliği yapmaktır. Okullarımızın çoğunda, özellikle köy okulları ile yoksul çevrelerdeki okullarda, bu birlikler yoktur. Buralarda bu birliklerin okullarımızdaki yaptıkları iş, genel olarak kurdukları okul koruma dernekleri aracılığıyla ailelerden toplanan paralarla okulun bazı maddesel ihtiyaçlarını karşılama işidir. Bu, devletin görevidir veya öyle olması gerekir (Karlı, 2006).

Okul-aile birlikleri, çevrenin imkânlarından okulu yararlandırmaya çalışır. Okul yöneticileri ve öğretmenler de ortak payda olan öğrenciler için ailelerini yönlendirme

görevi üstlenmişlerdir. Okul- aile birlikleri sınırlı kişilerden oluşmaktadır. Bu okul-aile birlikleri vasıtasıyla diğer ailelere ulaşma imkanı araştırılmalı, çevreye yayılmalıdır (Tekişik, 1988).

Özellikle şehir okullarında kurulan ve yaşatılmaya çalışılan bu birlikler “Okul Aile Birlikleri Yönetmeliği’ne göre” şu amaçları gerçekleştirmekle yükümlüdürler:

Madde 2 - Bu Yönetmelik, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okulların okul-aile birliklerinin kuruluş ve işleyişi, birlik organlarının oluşturulması ve seçim şekilleri; sosyal ve kültürel etkinlikler ile kampanya ve kurslardan sağlanan maddî katkılar, bağışların kabulü, harcanması ve denetlenmesiyle kantin, açık alan, salon ve benzeri yerlerin işlettilmesi veya işletilmesinden sağlanan gelirlerin dağıtım yerleri, oranları, harcanması ve denetlenmesine dair usul ve esasları kapsar.

Madde 6 - Birliğin görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Öğrencileri, Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri ile Atatürk İnkılâp ve İlkeleri doğrultusunda yetiştirmek üzere okul yönetimi, öğretmenler, veliler ve ailelerle iş birliği yapmak.
- b) Okulun amaçlarının gerçekleştirilmesine, stratejik gelişimine, fırsat eşitliğine imkân vermek ve öğretmenler kurulunca alınan kararların uygulanmasını desteklemek amacıyla velilerle iş birliği yapmak.
- c) Kurs ve sınavlar, seminer, müzik, tiyatro, spor, sanat, gezi, kermes ve benzeri etkinlikler de okul yönetimi ile iş birliği yapmak.
- d) Özel eğitim gerektiren öğrenciler için ek eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesini ve desteklenmesini sağlamak.
- e) Okulun bina, tesis, derslik, laboratuvar, atölye, teknoloji sınıfı, salon ve odaları ile bahçe ve eklentilerinin bakım ve onarımlarının yapılmasına, teknolojik donanımlarının yenilenmesine, geliştirilmesine, ilâve tesis yaptırılmasına, eğitim-öğretime destek sağlayacak araç-gereç ve yayınların alımına katkıda bulunmak.

f) Eğitim-öğretim faaliyetleri dışındaki zamanlarda okulun derslik, spor salonu, kütüphane, laboratuvar ve atölyeleri gibi eğitim ortamlarının, kamu yararı doğrultusunda kullanılmasını sağlamak.

g) Okulun ihtiyaçlarını karşılamak için mal ve hizmet satın almak.

h) Okulda uyulması gereken kurallar hakkında velileri bilgilendirmek ve onlarla iş birliği yaparak, zararlı alışkanlık ve eğilimlerin önlenmesi için okul yönetimine yardımcı olmak.

ı) Millî bayramlar, anma, kutlama günleri, belirli gün ve haftalar ile düzenlenecek tören ve toplantıların giderlerine katkıda bulunmak.

i) Öğrencilere sağlık ve temizlik alışkanlıkları kazandırmada alınacak ortak tedbirler için katkı sağlamak.

j) Ailede, okulda ve çevrede, öğrencilerle diğer çocukların iyi alışkanlıklar kazanmalarını, iyi birer vatandaş olmalarını sağlayıcı tedbirler alınmasında okul yönetimine yardımcı olmak.

k) Okula yapılan aynî ve nakdî bağışları kabul ederek kayıtlarını tutmak; sosyal, kültürel etkinlikler ve kampanyalar düzenlemek; kantin, açık alan, salon ve benzeri yerleri işletmek veya işletmek.

l) Okul yönetimi ile iş birliği yaparak, okula ve imkânları yeterli olmayan öğrencilere maddî-manevî destek sağlamak. Belirlenen kardeş okullara katkıda bulunmak.

m) 14.6.2003 tarihli ve 25138 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Okul Servis Araçları Hizmet Yönetmeliğinde belirtilen yükümlülükleri yerine getirmek.

n) Eğitim-öğretimle ilgili kurumlar ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yapmak.

o) Eğitim-öğretimi geliştirmek amacıyla çalışma komisyonları oluşturmak.

p) Eğitim-öğretimi geliştirici diğer etkinliklere katkı sağlamak.

Bu amaçlardan da anlaşıldığı üzere, çocukların eğitimi açısından bu birlikler büyük bir önem taşımaktadır. Bu nedenle okul aile ilişkileri üzerinde daha ayrıntılı bir şekilde durmak yararlı olacaktır.

Eğitim, uygulayıcılarının birlik ve topluluk halinde olmasını gerektirir. Bugün için çocuğun eğitiminde okul ile ailenin birbirine yardım etmesi, birbirini tamamlaması ve desteklemesi çok daha gereklidir. Okul ile ailenin ortak çalışmasının hedefi, diri bir eğitim topluluğu kurmaktır. Eğitim topluluğu, birbirinin dünyasına göre konuşmak ve ona kulak vermek değil, eğitim hedefi yolu, gücü ve araçları konusunda her iki tarafın birbiriyle anlaşmasında, sözde ve eylemde birbirine bağlı kalıp bir düşünce birliği ve birlik düşüncesi meydana getirmektir.

İlk ve orta dereceli bütün eğitim kurumlarında, özellikle orta dereceli okullarda, okul aile ilişkilerinin yukarıda anlatılan biçimde sağlanması ve bunların öngördüğu amaçların yerine getirilmesi, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin en başta gelen görevlerinden biridir. Çağımızın ileri ve bilimsel anlayışı bunu gerektirir. Eğitim ve öğretim çalışmalarının verimli ve başarılı olmalarını isteyen her okul bu konuda türlü çabayı göstermek zorundadır.

Okulun mahiyeti ve toplumla olan ilişkilerinin akımı bir dereceye kadar, içinde bulunduğu toplum tarafından tespit edilir. Okul, organizasyonun değil, halkın malıdır. Bu yüzden okulun başarısı halkla olan ilişkilerinin gelişme derecesine ve halktan göreceği maddi ve manevi desteğe bağlıdır. Okul halk ilişkilerinin gelişmesi, halkın okula olan güvenini artırır. Halk okulu anlayabildiği oranda yardımcı olur ve eğitim teşebbüsüne olumlu etkide bulunur (Karşlı, 2006).

Reform hareketlerinin başarılı olmasında, “okul ve aileler öğrenmeyi desteklemek için birlikte çalıştıkları zaman herkes kazanır” sloganıyla hareket eden, Ailelerin Eğitime Katılması Milli Koalisyonu tarafından, okul-aile ortaklığının yararları şu şekilde sıralanmaktadır:

- Okul-aile ortaklığı ile, öğrenciler okullarında ve yaşamlarında daha iyi şeyler yaparlar (derslerinde daha başarılı olur, daha üst öğretim kurumlarına devam etmeleri mümkün olur, hayatta daha başarılı olurlar).
- Ana-babalar kendilerini güçlü hissederler (Ana-babalar evde çocuklarının öğrenmesine yardım ederek kendilerine güvenleri artar; birçoğu kendi eğitimini başlatır ve toplumun birer aktif üyesi haline gelirler).

- Öğretmen morali artar (ailelerle birlikte çalışan öğretmenler öğrencilerden daha çok başarı bekler, aileler ve topluluk tarafından desteklenme nedeniyle kendilerini daha güçlü hissederler).

- Okullar daha etkili çalışır (Aileler, okulun aktif bir ortağı olarak, evde ve okulda çocuklarının eğitimiyle ilgilenip, katkı sağladıkları zaman, okuldaki öğrencilerin performansları artmaya başlar).

Topluluklar daha güçlü gelişir (Aileler okul sistemine daha çok yatırım yaparlar ve okul sistemi ailelerin ve toplumun ihtiyaçlarına göre yanıt vermeye başlar) (NCPIE, 2009)

ABD’de başarılı okullar arasında yer alan Charter okullarının politikalarında, okul-aile bütünleşmesinin önemi vurgulanmakta ve okul-aile işbirliğini sağlayabilmek için aşağıda belirtilen politikalar izlenmektedir:

- Okul programlarının geliştirilmesinde ailelerin ve diğer okul çevresinin görüşleri, ihtiyaç ve beklentileri dikkate alınmaktadır.

- Ailelerin okula bütünleşmesi için çok çeşitli yollara başvurulmaktadır(Okullar ailelere birçok etkinlik sunmaktadır. Örneğin, çocuklara ev ödevlerinde ve öğrenmelerinde nasıl yardım edileceğinin; evin çocuğun öğrenmesini kolaylaştıracak ortam haline nasıl getirileceğinin yolları gösterilmektedir).

- Ailelerin çocuklarıyla ilgileceklerine dair sözleşme yapılmaktadır(Bazı Charter okulları, ailelerin zamanlarının bir dilimini gönüllü olarak, çocuklarının eğitimiyle ilgilenmek için ayıracaklarına dair sözleşme imzalatılmaktadır).

- Aile Kaynağı Merkezi oluşturulmaktadır. (Bu merkezde aileler birbiriyle etkileşimde bulunabilmekte; diğer eğitim ve sosyal etkinlikleri sunabilmekte; kitap, oyunlar, dergiler vs.yi paylaşabilmektedir).

- Öğretim kadrosu, ailelerin işbirliğini sağlayabilmeleri yönünde eğitilmektedir(ana-babalar ve öğretmenler ortaklığındaki etkinlikleri de, öğretim kadrosunun iletişim becerileri kazanmalarına çalışılmakta; diğer okulların bu alanda yaptıklarını öğrenmeleri için okul ziyaretlerinde bulunmaları teşvik edilmekte vb.) (Uscharterschools, 2009).

Okul-aile işbirliğini sağlamaya yönelik olarak ABD’de geliştirilen standartlar aşağıda verilen hususlar üzerinde odaklaşmaktadır (PTA, 2009):

1. İletişim (okul ve aile arasında düzenli, iki yönlü ve anlamlı iletişim sağlanmalıdır).
2. Ana-babalık becerileri (kişiler bu alanda desteklenmeli ve geliştirilmelidir).
3. Öğrenci öğrenmesi (Ana-babalar öğrenci öğrenmesine yardım etmede tamamlayıcı bir rol oynamalıdır).
4. Gönüllülük (Ana-babaların okulla ilişkisi hoş karşılanmalı, yardım ve destekleri aranmalıdır).
5. Ortak alınan okul kararları (Aileler, çocukları ve aileleri etkileyen tüm kararlarda tam ortak olmalıdır).
6. Toplulukla işbirliği (topluluk kaynakları okulları, aileleri ve öğrenci öğrenmesini güçlendirmek için kullanılmalıdır).

Türkiye’de de okul aile birliğine verilen önem, MEB tebliğler dergisinde dile getirilmektedir. Okullarda yapılan eğitimin başarılı olması ve amaçlarına ulaşabilmesi için öğrencinin ailesinin ilgi ve yardımının gerekli olduğu vurgulanmakta ve okulda başlayan birçok eğitsel çalışmanın, öğrencinin ailesinde ve okul dışındaki çevresinde tamamlandığı dile getirilmektedir. Okulların bu alandaki görevleri, 2908 no’lu kanunla “Okul yönetimi ailenin katkısını sağlamak üzere öğrenci veli ve ebeveynlerinin bir araya gelerek birlik ve dernek kurmalarına yardımcı olur. Ancak okul müdürü bu kuruluşları okul emrinde veya okula hizmet edecek kuruluşlar olarak görmeden, aralarındaki ilişkileri ilgili kanun ve yönetmelik hükümleri ile belirli ilişkilere göre düzenler” şeklinde belirtmektedir (Tebliğler Dergisi 29.07.1965, sayı:1363).

20.06.1983 yılında yayınlanan 2141 sayılı Tebliğler Dergisi’nde, okul-aile işbirliğinin amacı, aile ile okul arasındaki ilişkileri güçlendirmek, öğrencilerin daha başarılı olması için ortaklaşa önlemler almak şeklinde belirtilmektedir.

MEB, okulun, öğrencileri yetiştirmede çevre ile işbirliği içinde ayrıca hizmet sunarken karşılığında hizmet ve mal şeklinde destek de alır. Çevreden yardım sağlanmasının ilgili yasa hükümlerine göre yapılacağı belirtilerek (Kanun No: 2860) bu destek ve yardımlar şu şekilde açıklanmaktadır:

- a. Okuldaki branş ve dallar ile ilgili alanlarda çevredeki başarılı ve tanınmış elemanların okuldaki eğitim etkinliklerine katılmaları sağlanır.
- b. Bir kısım uygulamalı derslerin çevredeki ilgili kurum ve kuruluşlarda yapılması sağlanır. Bu çalışma, kanaat dönemlerinde olduğu gibi yılsonunda staj şeklinde yapılabilir.
- c. Yoksul ve ihtiyacı olan öğrenciler için çevre kuruluşlarından burs, kredi veya parasal destek sağlamak üzere girişimlerde bulunulur.
- d. Okulda yapılacak eğitimde kullanılmak üzere, çevre endüstri ve kuruluşlarından karşılıksız malzeme ve araçlar sağlanır. Ayrıca, okul, bina ve tesislerinin bakım ve onarımları için para, malzeme ve işçilik gibi yardım sağlama yolları aranır.

Yukarıda görüldüğü gibi okul-aile ve çevrenin işbirliğini arttırmak ve bunu öğrencilerin ve çevrenin yararına kullanmak için oldukça çeşitli unsurlar göz önünde bulundurulmaktadır. Bununla beraber, eğitim sistemimizde henüz ailelerin, eğitim örgütlerinin birer aktif ortağı haline gelmediği de fark edilmektedir. MEB, Özel Öğretim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından 20.02.2002 tarihinde yayınlanan genelge (ek-3) ile ailenin çocuğun gelişmesindeki önemine vurgu yapılmakta ve yılda en az iki kez resmi ve özel okullarda okul-aile ve öğretmenler arasında işbirliğine yönelik toplantı yapılması önerilmektedir (MEB, 20.02.2002).

Okul aile birliği gerek yönetim konusunda gerekse denetim konusunda yetkili bir birlik olup okulda yaptırım gücüne sahiptir. Okulda yapılan çalışmaların çevreye duyurulması ve geliştirilmesindeki etkisi, öğrencilerin okul dışı yaşantılarının izlenmesi ve gerekli önlemlerin alınmasında ailelerle işbirliği yapma konusunda etkisi yadsınamaz bir gerçektir (Tuzcuoğlu, 2007).

1.5.3. Türkiye’de Son Yıllarda Uygulamaya Çalışılan Okul-Aile İşbirliği Programları

Okul-Aile İşbirliği Programı

İKGV’nin, Caritas Türkiye ve uluslar arası mavi hilal ile birlikte yürüttüğü ve CRS tarafından desteklenen bu program, önceden belirlenen okullardaki okul-aile birlikleri aracılığı ile bölgede yaşayanların, çocukların eğitimine, okulların iyileştirme sürecine ve yaşadıkları bölgenin gelişimine katkıda bulunmalarını desteklemeyi amaçlamaktadır. 2001 yılı sonunda ön çalışmaları tamamlanan programın uygulamaları 2002 yılında Gölcük, Düzce, Karamürsel’deki toplam 6 okulda uygulanarak, hedef okullardaki 2600 öğrenciye ve ailelerine ulaşılmıştır (İKGV, 2009).

Programın başlıca 3 hedefi vardır. Okullarda yapılan düzenli toplantılarda okul-aile birliklerinin kapasite geliştirme, bunun yanı sıra anne-baba seminerleri ile velilerin çocukların büyüme süreçlerinde bilinçli davranmaları konularında donanımlı olmalarını sağlamakla ve son olarak da çeşitli üniversitelerle kurulan işbirlikleri ile öğretmenlere bilgi tazeleyerek çocuklarının eğitim süreçlerine dâhil etme konusunda eğitimler verilmiştir.

İhsaniye Sosyal Merkezi

Marmara Depremi’nden sonra özellikle Gölcük’te ağırlıklı olarak bir çok çalışma yapan vakıf, bölgedeki çalışmalarını 2003 yılı sonuna kadar sürdürmüştür. 2001 yılından itibaren vakfın etkinlikleri Gölcük’e bağlı İhsaniye Belediyesi sınırları içerisinde Kessa Dinlenme Tesislerinde yaptırılan bir sosyal merkezde binasında sürdürülmektedir. İhsaniye Sosyal Merkezi’nde dört birim vardır. Bu birimler 4-6 yaşlarındaki çocuklar için gündüz bakım evi, kadın birimi, yaşlılar birimi ve gençler birimidir. Gençler biriminde, İngilizce ve bilgisayar kursları sürdürülmektedir. Kadın biriminde el sanatları kursu ve İhsaniye Kız Meslek Lisesi öğretmenleri ile işbirliği için de ayrı çalışmalar yapılmaktadır(İKGV, 2009).

Aile Mektubu Projesi

AÇEV tarafından geliştirilen proje Bankalar Birliği tarafından uygulanmakta olan “Sağlıklı Gelecek İçin Çocuklar” projesini destekleyecek bir proje olarak

düşünülmüştür. Proje hamilelik döneminden başlayarak farklı zamanlarda toplam 12 mektup yollayarak anne ve babaların eğitimi amaçlanmıştır. Bu kapsamda Ekim-2003 ve Aralık-2003 tarihlerinde çeşitli illerde eğitimler düzenlenmiştir (AÇEV, 2009).

Ana-Baba Okulu

İstanbul Üniversitesi tarafından hazırlanmış bir programdır. Ana-babaların okulla olan ilişkileri üzerine çeşitli seminerler düzenlemiştir (İÜ, 2009).

Bütün bu projelerin ve benzeri uygulamaların amacı sağlıklı okul-aile ilişkisi oluşturmaktır. Bu da toplumdaki her kesimden insanların okulun eğitim- öğretim süreçlerinde yer almasıyla gerçekleşebilir. Bu katılım, okul yönetiminde karar mekanizmasının içinde yer almaya kadar uzanır.

BÖLÜM 2: İLGİLİ ARAŞTIRMALAR VE YAYINLAR

Battal'ın (1984) 252 yönetici ve öğretmen ile 1669 veli üzerinde gerçekleştirdiği araştırmasında Ankara merkez ilçelerinde Temel Eğitim Birinci kalite düzeyinde okul-aile ilişkileri saplanmıştır. Bu çalışmada velilerin çoğunlukla öğretmen ve yöneticilerle tanışmakta olduğu, Öğretmen ve yöneticileri tanımayan velilerin sayısı da ihtimal edilmeyecek nicelikte olduğu, velilerin çoğunluğunun okuldaki eğitimsel etkinliklerden haberinin olmadığı ve velilerin çoğunluğunun okul-aile birliklerine ilgi göstermediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Diğer taraftan okul-aile birliğinin öğrenci başarısı açısından önemi konusunda tarafların iş birliği içinde olduğu, okul-aile ilişkilerinde etkin görev almaya isteklilik konusunda gruplar ve gruplar içi farklılıklar bulunduğu, eğitim ve mesleğin, okul-aile ilişkilerinde farklılık oluşturduğu, kadınların, okul-aile işlerinde daha içten ve daha duyarlı davrandığı belirlenmiştir.

Canpolat'ın (2001), “Öğretmen Aile İşbirliği ile Ailelerin Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi” konulu araştırmasında; ilköğretim okullarında, öğretmen - aile işbirliği ile ailelerin eğitim ihtiyaçlarının ne düzeyde olduğunu belirlemeye çalışmıştır. Araştırmada veli toplantılarının hepsine katılan ailelerin daha çok çocuklarının durumunu öğrenmek amacıyla okula gittiklerini ve okul-aile işbirliğini gerçekleştirdiklerini, tüm veli toplantılarına katıldıklarını ve çocuklarının kaynak kitap ve araç-gereç seçiminde yardımcı oldukları belirlenmiştir. Ayrıca çocukları özel okulda olan ailelerin, okula gittiklerinde öğretmenleri ile rahat görüştikleri, okullarının aile işbirliği sağlamak amacıyla etkinlik düzenledikleri, rehberlik servisi ile görüştikleri belirlenmiştir.

Şişman tarafından 1986 yılında yapılan araştırmanın amacı “Orta Dereceli Okullarda Okul Aile Birliklerinin Görevlerini Ne Ölçüde Yerine Getirdikleri”nin saptanmaya çalışılmasıdır. Araştırmanın amacına bağlı olarak altı alt problem oluşmuştur. Araştırmanın evreni Eskişehir il merkezindeki genel liselerde çalışan yönetici ve öğretmenlere bu okullara devam eden örgencisi bulunan velilerden oluşmuştur. yapılan çalışmada OAB'nin okulun amacı ve eğitim etkinlikleri konusunda velileri aydınlatması genel olarak yönetici – öğretmen grubu tarafından yetersiz bulunduğu, okul-aile birliğinin okulun her türlü olanaklarından velilerin de yararlanması

sağlayacak etkinliklerden genel olarak uzak kaldığı, öğrencilerde her yönden eğitsel ve istendik davranışlar kazandırma konusunda, yönetici –öğretmenlere göre birliklerin yeteri kadar etkin olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Diğer taraftan Okul–aile birliklerinin bireysel nitelikler yönünden farklı; belirli konularda yetenekli öğrencilere, çeşitli yönlerden özürlü öğrenciler için okul içinde ve dışında gerekli eğitsel ortamları hazırladığı, okul-aile birlikleri muhtaç öğrencilere yardım sağlaması konusunda koruma dernekleri ile iş birliği yaptığı saptanmıştır.

Bilgin tarafından 1990 yılında Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde yapılan doktora çalışmasında 52 yönetici, 436 öğretmen ve 1037 veli olmak üzere toplam 1525 denek örnekleme alınmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, araştırmacı tarafından oluşturulan OAB görev alanlarına göre kümelenecek verilmiştir. OAB görevleri,”ulusal ve evrensel değerler oluşturma”,”okul aile iş birliği geliştirme”,”bireysel gereksinimlerini karşılama”,”toplumsal yardım ve hizmetler” olmak üzere görev alanına ayrılmıştır. Bu çalışmada “OAB” sorunlarına ilişkin olarak öğrencilerin sorumluluk duygularının gelişimine katkıda bulunulmadığı, “okul-aile işbirliğini geliştirme” ile ilgili sorunların bulunduğu, ana babaların okul bina ve tesislerden yararlanmasının sağlanamadığı, ana babaların okulun amaçları, eğitim ilkeleri ve okuldaki etkinlikler konularında aydınlatılmadığı, “Bireysel gereksinimleri karşılama” görev alanında karşılaşılan sorunlar bulunduğu ve öğrencilerin sağlıklı yaşamları ve bulaşıcı hastalıklardan korunmaları için önlemler alınması noktasında sorunlar yaşandığı saptanmıştır.

Öğretmenlerin okuldaki kararlara katılımı konulu bir araştırma yapan Açıkgöz (1984), Ankara ilindeki 15 lisede yönetim görevi bulunmayan 412 öğretmen üzerinde Karara Katılma Ölçeği uygulamıştır. Bu çalışmadan öğretmenlerin karara katılma durumlarına ilişkin görüşleri “çok az” seçeneğinde toplanırken, karara katılma isteklerine, karar konularına duydukları ilgilerine ve karar konularındaki yeterliliklerine ilişkin görüşleri “biraz” seçeneğinde toplandığı, öğretmenlerin karara katılma durumlarına, isteklerine, karar konularına duydukları ilgilerine ve karar konularındaki yeterliliklerine ilişkin görüşleri birbirinden anlamlı farklılıklar göstermekte olduğu, öğretmenlerin öğretim ve yönetim kararlarına katılma durumlarına, isteklerine ve yeterliliklerine ilişkin görüşleri anlamlı farklılık göstermekte olduğu, tek tek karar

konuları ele alındığında öğretmenlerin durum, istek, ilgi ve yeterliklerin ilişkin en yüksek değerlerin “öğrenci başarılarının nasıl değerlendirileceğine karar verilmesi” iken aynı boyutlarda en küçük değerlerin “okulun gelir ve harcamalarının planlanması” olduğu gözlenmiştir.

Ayrıca öğretmenlerin kendi işleri ile doğrudan ilgili kararları (öğretim kararları); durum, istek, ilgi ve yeterlik boyutlarında dolaylı olarak ilgili oldukları kararlara oranla daha yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır.

Sarpkaya (1996), “Liselerde Yönetime Katılmada Öğretmen Kurulunun Etkililiği Hakkında Öğretmen ve Yöneticilerin Algı ve Beklentileri” konulu araştırmasını, Manisa Merkez ilçedeki 9 resmi lisede 199 öğretmen ve 44 yönetici üzerinde yapmıştır. Bu araştırmada yönetime katılma açısından öğretmenler kurulunun etkililiği hakkında, öğretmenlerin algıları “pek etkili değil”; beklentileri ise “çok etkili olmalı” seçeneklerinde toplanırken yöneticilerin algıları “pek etkili değil” seçeneğinde, beklentileri ise “kararsızım” ile “çok etkili olmalı” seçeneklerinde toplanmıştır. Yönetime katılma açısından öğretmenler kurulunun etkililiği hakkında öğretmenlerle yöneticilerin algı ve beklentileri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Yönetime katılma açısından öğretmenler kurulunun etkililiği hakkında öğretmenlerle yöneticilerin algıları “öğretmenler kurulunun işleyişi”, “toplantı ve zaman yönetimi” ve “demokratik işleyiş” boyutlarında anlamlı bir farklılık gösterirken beklentileri, “eğitim-öğretim kararlarına katılma”, “okul-çevre ilişkisi”, “toplantı ve zaman yönetimi” ve “demokratik işleyiş” boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Eroymak (1997), “ilköğretim okullarında velilerin okul yönetimine katılmaları” konulu araştırmasını, İzmir metropol alanı içerisindeki ilköğretim okullarından rastlantısal yolla 10 okul belirleyerek bu okullardaki 313 öğrenci velisi üzerinde yapmıştır. Bu araştırmada velilerin kararlara “okul-çevre ilişkilerinde beliren sorunların çözümü” konusunda “ara sıra” katılırlarken diğer konularda kararlara “hiçbir zaman” katılmamakta olduğu, velilerin “öğrencilerin başarılarının artırılması için gerekli görülen ilkeleri görülen ilkeleri ve ölçütleri saptama” konusuna katılma istekleri (2,58) “her zaman” iken, aynı konuya duydukları ilgileri (2,47) ve yeterlikleri (2,35) ile “ara sıra” olduğu, velilerin karara katılma durumlarına ilişkin ilgileri, istekleri ve yeterliklerine ilişkin görüşleri farklılık gösterdiği saptanmıştır. Velilerin karara katılma

ile ilgili olarak durum, istek, ilgi ve yeterlikleri, yönetimsel kararlarda öğretimsel kararlardan fazla olup, velilerin öğretimsel kararlara katılımı, durum, istek, ilgi ve yeterlik boyutlarında; bilgi ve beceriye dayalı, uzmanlık isteyen konularda daha az olmaktadır.

Bingöl (2004), “okul-aile birliklerinin görevlerini gerçekleştirme derecesinin belirlenmesi” konulu araştırmasını, İstanbul ili, Kartal İlçesi Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı ilköğretim okulunda 10 okulun yöneticilerinin tamamı, 265 öğretmen ve 462 öğrenci velisi üzerinde yapmıştır. Bu çalışmada okul-aile birliklerinin yönetmelikteki görevlerini, katılımcılardan öğretmen grubu “çok ender”, yönetici ve veliler ise “ara sıra” düzeyinde yerine getirdiklerini belirlenmiştir. Bu sonuç okul-aile birliklerinin görevlerini yeterince yerine getirmediklerini ortaya koymuştur.

Ayrıca okul-aile birliklerinin yönetmelikteki görevleri yönetici, öğretmen ve veli gruplarının algılama dereceleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.

Yaylacı'nın (1999), “İlköğretim Okullarında Ailenin Okula Katılımı” konulu araştırmasında; okul yöneticileri ve öğretmenlerinin ailelere yönelik ev ziyaretleri yapmalarına ilişkin olarak aileler; yönetici ve öğretmenlerin hiç aile ziyareti yapmadıklarını belirten görüşler ortaya çıkmıştır.

Kaplan (2002), yaptığı çalışmada okul-aile birliklerinin görevlerindeki yetersizlikleri okul-aile birliklerinin yaptıkları çalışmalarda velileri bilgilendirmeme, öğretmen, yönetici ve veliler birliğin çalışmalarda okulun programı ve eğitimi ile ilgili bilgilendirme görevini yerine getirmeme, okul-aile birliğinin, okul ve ailenin birbiri ile sürekli iletişimini sağlayacak çalışmalar yapmaması olarak saptamıştır.

Okul ile aile arasında ciddi iletişim sorunu olduğu ve velilerin, veli toplantılarını ekonomik amaçlı düşünmekte olduğu belirlenmiştir.

Çelenk (2001)'in yaptığı bir başka çalışmada da öğretmenlerin; “okul ile işbirliği içinde çocuğu ile ilgilenen velilerin okul başarısını olumlu yönde etkilediği, çocuğu yanlış bir yönlendirmeden korumak, öğretmen-aile çelişkisini önlemek amacıyla velilerin okul tarafından eğitilmelerinin gerekli olduğu” görüşünde oldukları saptanmıştır.

BÖLÜM 3: YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, güvenilir çözümler aramak amacıyla planlı ve sistemli olarak verilerin toplanması, yorumlanarak değerlendirilmesi ve rapor edilmesi sürecidir (Karasar, 2005). Araştırma tarama modeli esas alınarak yapılmıştır. Tarama modeli geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir yaklaşımdır (Karasar, 2005). Araştırma konusu, içinde bulunduğu durumla tanımlanmaya çalışılmıştır. Taramaya, konu ile ilgili yapılan bilimsel çalışmalar dahil edilmiştir.

3.2. Araştırmanın Örneklemi

Bu araştırmanın evreni Kocaeli ilindeki tüm ortaöğretim kurumlarıdır. Çalışma evreni ise Kocaeli ili, İzmit ilçesi Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı resmi ortaöğretim kurumlarındaki yöneticilerden oluşmaktadır. Bu ölçek 27 müdür ve 83 müdür yardımcısına uygulanmıştır.

Araştırmaya katılan yöneticilerin demografik özellikleri ile ilgili bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Araştırma Örnekleminin Sosyo-Demografik Özellikleri

Değişken	n	%	Değişken	n	%
Cinsiyet			Hizmet		
Erkek	105	95	15 yıl ve daha az	53	48
Bayan	5	5	16 yıl ve üzeri	57	52
Eğitim Durumu			Yaş		
Ön-lisans	4	4			
Lisans	96	87	25-40	56	51
Lisans-üstü	10	9	41 ve üzeri	54	49
Toplam	110	100	Toplam	100	110

3.3. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

3.3.1. Veri Toplama Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan ölçeğın geçerliliğın ölçülmesi için ortaöğretim kurum yöneticilerinin bilgisine başvurulmuştur. Yöneticilerin önerilerine göre ölçeğe yeni şekil verilmiş ve bu haliyle ölçme aracı olarak kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan bilgi toplama formu katılımcılar hakkında sosyo-demografik bilgiler elde etmek için kullanılmıştır. Bu formda görev, yaş, cinsiyet, kıdem ve eğitim durumunu belirlemeye yönelik sorular bulunmaktadır.

3.3.2. Okul Aile Birliğinin Okul Yönetimine Katkısı Ölçeğı (OABOYKÖ)

Bu ölçek 27 maddelik ve iki boyutlu bir ölçme aracıdır. Bu boyutlar; (1) eğitim-öğretim ve öğrenci işleri (2) personel işleri ve okul işletmesinin yönetimidir. Ölçek “1” Kesinlikle katılmıyorum, “2” Katılmıyorum, “3” Kararsızım, “4” Katılıyorum ve “5” Kesinlikle katılıyorum şeklinde 5’li Likert tipi bir derecelendirmeye sahiptir. Ölçeğın geçerlik ve güvenirlik çalışmalarına ilişkin bulgular aşağıda verilmiştir.

3.3.2.1. Madde Analizi

Ölçeğın madde analizi için madde-toplam korelasyonları hesaplanmıştır. Yapılan analiz sonucunda ölçeğın düzeltilmiş madde-toplam korelasyonlarının .37 ile .81 arasında değıştiğı görölmüştür. Ölçeğın iç tutarlık güvenirlik katsayıları eğitim-öğretim ve öğrenci işleri için .94, Personel işleri ve okul işletmesinin yönetimi için .90 olarak bulunmuştur. Bulgular Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: OABOYKÖ düzeltilmiş madde-test korelasyonları

Eğitim-öğretim ve öğrenci işleri	Madde No	rjx	Personel işleri ve okul işletmesinin yönetimi	Madde No	rjx
	M1	.50		M18	.62
	M2	.56		M19	.47
	M3	.54		M20	.37
	M4	.67		M21	.80
	M5	.69		M22	.78
	M6	.77		M23	.78
	M7	.81		M24	.75
	M8	.52		M25	.69
	M9	.66		M26	.64
	M10	.71		M27	.63
	M11	.75		Alpha	90.
	M12	.75			
	M13	.83			
	M14	.74			
	M15	.80			
	M16	.55			
	M17	.50			
	Alpha	.94			

3.3.2.2. Yapı Geçerliği

OABOYKÖ'nün geçerlik çalışması olarak yapı geçerliği kapsamında açımlayıcı faktör analizi (AFA) uygulanmıştır. AFA çok sayıda değişkenden (maddeden) bu değişkenlerin birlikte açıklayabildikleri az sayıda tanımlanabilen anlamlı yapılara ulaşmayı hedefler (Büyüköztürk, 2004). OGÇUE'nin faktör yapısını incelemek amacıyla yapılan AFA'da KMO örneklem uygunluk katsayısı .79, Barlett Sphericity testi χ^2 değeri ise 2326,574 ($p < .001$) bulunmuş ve ölçek maddelerine verilen cevapların faktörlenebileceği görülmüştür. Bu çalışmada iki boyutlu bir ölçek geliştirilmesi amaçlandığı için AFA'da faktör çözümlemesi sonuçları 2 faktörle sınırlandırılmıştır. Bu işlem sonucunda toplam varyansın % 54,54'ünü açıklayan iki faktörlü bir yapı elde etmiştir. Ölçeğin faktör yükleri .36 ile .89 arasında sıralanmaktadır. Faktör yükleri Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: OABOYKÖ faktör analizi tablosu

Madde No	Eğitim-öğretim ve öğrenci işleri	Personel işleri ve okul işletmesinin yönetimi
M1	.404	
M2	.545	
M3	.667	
M4	.661	
M5	.672	
M6	.849	
M7	.801	
M8	.575	
M9	.693	
M10	.721	
M11	.665	
M12	.790	
M13	.817	
M14	.839	
M15	.745	
M16	.728	
M17	.563	
M18		.572
M19		.408
M20		.465
M21		.816
M22		.894
M23		.924
M24		.740
M25		.729
M26		.688
M27		.704
%54.54	%41.76	%12.78

Bu iki alt boyutun isimlendirilmesinde faktörlerde toplanan maddelerin içeriği dikkate alınmıştır. Birinci faktörde toplanan maddelerin daha çok okul aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine yönelik katkılarıyla ilişkili olduğu için bu boyut eğitim-öğretim ve öğrenci işleri olarak isimlendirilmiştir. 17 maddeden oluşan bu faktöre ait maddelerin faktör yükleri .40 ile .85 arasında değişmekte ve toplam varyansın %41,76'sını açıklamaktadır. Bu boyutta yer alan maddelere örnek olarak “Okulda uygulanmakta olan eğitim programlarının hangi konuları içereceğini belirler” gösterilebilir. İkinci faktör altında yer alan maddeler; okul aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesinin yönetimine yönelik katkılarıyla ilişkilidir. 10 maddeden oluşan bu faktöre ait maddelerin faktör yükleri .41 ile .92 arasında değişmekte ve toplam varyansın %12,78'ini açıklamaktadır. Bu boyutta yer alan maddelere örnek olarak

“Okulun bina, derslik, oda, bahçe ve eklentilerinin bakım ve onarımı konusunda gerekli yardımları sağlar” gösterilebilir.

Seçenek	Sınırı
Kesinlikle katılmıyorum.	1.00-1.80
Katılmıyorum.	1.81-2.60
Kararsızım	2.61-3.40
Katılıyorum	3.41-4.20
Kesinlikle katılıyorum.	4.21-5.00

3.4. Veri Analiz teknikleri

Bu çalışmanın amacı okul aile birliğinin okul yönetimine katkı düzeylerine yönelik yönetici algılarını belirlemek ve bu algılamalardaki farklılıkları görev, yaş ve kıdem değişkenleri açısından incelemektir. Okul aile birliğinin okul yönetimine katkı düzeylerine yönelik yönetici algılarını belirlemek için betimsel istatistikler kullanılmıştır. Okul çevresinin okul yönetimine katkısına yönelik yöneticilerinin görüşlerinin; görev, yaş ve kıdem değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık sergileyip sergilemediğini belirlemek için ise “t testi” kullanılmıştır.

BÖLÜM 4: BULGULAR

Araştırmayı yürütmede aşağıdaki araştırma soruları rehberlik etmiştir. Her bir araştırma sorusuna ilişkin elde edilen veriler sırasıyla ele alınacaktır:

4.1. Okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısına yönelik yönetici görüşleri nasıldır?

Okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısına yönelik yönetici görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan analiz sonucunda elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4: Okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 1. soruya yönelik yönetici görüşlerinin betimsel istatistikleri

S1. Okul aile birliği okulumuzda öğretim materyallerini.(ders kitabı, araç-gereç, dergi vb.) seçmede okul yönetimine katkıda bulunur.	Ort	Ss
	2,94	1,28

Tablo 4 incelendiğinde yöneticilerin okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 1. soruya verdikleri yanıtların ortalamasının 2,94 olduğu görülmektedir. Buna göre ortaöğretim yöneticilerinin “Okul aile birliği okulumuzda öğretim materyallerini (ders kitabı, araç-gereç, dergi vb.) seçmede okul yönetimine katkıda bulunur.” sorusunu yanıtlamada kararsız oldukları söylenebilir.

Tablo 5: Okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 2. soruya yönelik yönetici görüşlerinin betimsel istatistikleri

S2. Okul aile birliği okulumuzda öğretim materyallerini temin eder.	Ort	Ss
	3,03	1,35

Tablo 5 incelendiğinde yöneticilerin okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 2. soruya verdikleri yanıtların ortalamasının 3,03 olduğu görülmektedir. Buna göre ortaöğretim yöneticilerinin “Okul aile birliği okulumuzda

öğretim materyallerini temin eder.” sorusunu yanıtlamada kararsız oldukları söylenebilir.

Tablo 6: Okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 3. soruya yönelik yönetici görüşlerinin betimsel istatistikleri

S3. Okulda uygulanmakta olan eğitim programlarının hangi konuları içereceğini belirler.	Ort	Ss
	1,62	0,94

Tablo 6 incelendiğinde yöneticilerin okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 3. soruya verdikleri yanıtların ortalamasının 1,62 olduğu görülmektedir. Buna göre ortaöğretim yöneticilerinin “Okulda uygulanmakta olan eğitim programlarının hangi konuları içereceğini belirler.” sorusuna kesinlikle katılmadıkları söylenebilir.

Tablo 7: Okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 4. soruya yönelik yönetici görüşlerinin betimsel istatistikleri

S4. Eğitim-öğretimle ilgili kurumlar ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapar.	Ort	Ss
	2,92	1,41

Tablo 7 incelendiğinde yöneticilerin okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 4. soruya verdikleri yanıtların ortalamasının 2,92 olduğu görülmektedir. Buna göre ortaöğretim yöneticilerinin “Eğitim-öğretimle ilgili kurumlar ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapar.” sorusunu yanıtlamada kararsız oldukları söylenebilir.

Tablo 8: Okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 5. soruya yönelik yönetici görüşlerinin betimsel istatistikleri

S5. Okulda uyulması gereken kurallar hakkında velileri bilgilendirir ve onlarla işbirliği yapar.	Ort	Ss
	2,90	1,18

Tablo 8 incelendiğinde yöneticilerin okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 5. soruya verdikleri yanıtların ortalamasının 2,90 olduğu görülmektedir. Buna göre ortaöğretim yöneticilerinin “Okulda uyulması gereken kurallar hakkında velileri bilgilendirir ve onlarla işbirliği yapar.” sorusunu yanıtlamada kararsız oldukları söylenebilir.

Tablo 9: Okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 6. soruya yönelik yönetici görüşlerinin betimsel istatistikleri

S6. Öğrencilerin zararlı alışkanlıklar edinmemesi için çalışmalar yapar.	Ort	Ss
	2,60	1,25

Tablo 9 incelendiğinde yöneticilerin okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 6. soruya verdikleri yanıtların ortalamasının 2,60 olduğu görülmektedir. Buna göre ortaöğretim yöneticilerinin “Öğrencilerin zararlı alışkanlıklar edinmemesi için çalışmalar yapar.” sorusuna katılmadıkları söylenebilir.

Tablo 10: Okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 7. soruya yönelik yönetici görüşlerinin betimsel istatistikleri

S7. Okulda öğrenci gelişimine yönelik seminerler düzenler.	Ort	Ss
	1,97	1,03

Tablo 10 incelendiğinde yöneticilerin okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 7. soruya verdikleri yanıtların ortalamasının 1,97 olduğu görülmektedir. Buna göre ortaöğretim yöneticilerinin “Okulda öğrenci gelişimine yönelik seminerler düzenler.” sorusuna katılmadıkları söylenebilir.

Tablo 11: Okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 8. soruya yönelik yönetici görüşlerinin betimsel istatistikleri

S8. Çevrenin eğitim ihtiyaçlarını belirler.	Ort	Ss
	2,02	1,01

Tablo 11 incelendiğinde yöneticilerin okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 8. soruya verdikleri yanıtların ortalamasının 2,02 olduğu görölmektedir. Buna göre ortaöğretim yöneticilerinin “Çevrenin eğitim ihtiyaçlarını belirler.” sorusuna katılmadıkları söylenebilir.

Tablo 12: Okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 9. soruya yönelik yönetici görüşlerinin betimsel istatistikleri

S9. Öğrenci velilerin öğrencilerinin yönelebilecekleri meslekler ve bilgi alanları konusunda aydınlatılmasına yönelik çalışmalar yapar.	Ort	Ss
	2,19	,91

Tablo 12 incelendiğinde yöneticilerin okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 9. soruya verdikleri yanıtların ortalamasının 2,19 olduğu görölmektedir. Buna göre ortaöğretim yöneticilerinin “Öğrenci velilerin öğrencilerinin yönelebilecekleri meslekler ve bilgi alanları konusunda aydınlatılmasına yönelik çalışmalar yapar.” sorusuna katılmadıkları söylenebilir.

Tablo 13: Okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 10. soruya yönelik yönetici görüşlerinin betimsel istatistikleri

S10. Okul Aile Birliği okulumuzda Velilere öğrencilerin okul içi durumlarını (disiplin-ders başarısı) bildirir.	Ort	Ss
	2,44	,97

Tablo 13 incelendiğinde yöneticilerin okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 10. soruya verdikleri yanıtların ortalamasının 2,44 olduğu görölmektedir. Buna göre ortaöğretim yöneticilerinin “Okul Aile Birliği okulumuzda

velilere öğrencilerin okul içi durumlarını (disiplin-ders başarısı) bildirir.” sorusuna katılmadıkları söylenebilir.

Tablo 14: Okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 11. soruya yönelik yönetici görüşlerinin betimsel istatistikleri

S11. Okula, öğrencinin ev içi durumunu (ekonomik, psikolojik) bildirir.	Ort	Ss
	2,73	1,05

Tablo 14 incelendiğinde yöneticilerin okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 11. soruya verdikleri yanıtların ortalamasının 2,73 olduğu görülmektedir. Buna göre ortaöğretim yöneticilerinin “Okula, öğrencinin ev içi durumunu (ekonomik, psikolojik) bildirir” sorusunu yanıtlamada kararsız oldukları söylenebilir.

Tablo 15: Okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 12. soruya yönelik yönetici görüşlerinin betimsel istatistikleri

S12. Sınıf rehber öğretmenleriyle okul-veli işbirliğinin nasıl daha etkili olabileceğini tespit eder.	Ort	Ss
	2,94	1,07

Tablo 15 incelendiğinde yöneticilerin okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 12. soruya verdikleri yanıtların ortalamasının 2,94 olduğu görülmektedir. Buna göre ortaöğretim yöneticilerinin “Sınıf rehber öğretmenleriyle okul-veli işbirliğinin nasıl daha etkili olabileceğini tespit eder.” sorusunu yanıtlamada kararsız oldukları söylenebilir.

Tablo 16: Okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 13. soruya yönelik yönetici görüşlerinin betimsel istatistikleri

S13. Öğrenciye ilişkin bilgilerin elde edilmesi, korunması ve kullanılmasında nelerin yapılabileceğini tespit eder.	Ort	Ss
	2,41	1,06

Tablo 16 incelendiğinde yöneticilerin okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 13. soruya verdikleri yanıtların ortalamasının 2,41 olduğu görölmektedir. Buna göre ortaöğretim yöneticilerinin “Öğrenciye ilişkin bilgilerin elde edilmesi, korunması ve kullanılmasında nelerin yapılabileceğini tespit eder.” sorusuna katılmadıkları söylenebilir.

Tablo 17: Okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 14. soruya yönelik yönetici görüşlerinin betimsel istatistikleri

S14. Ailede okulda ve çevrede, öğrencilerin iyi alışkanlıklar kazanmalarını sağlayıcı tedbirler alır.	Ort	Ss
	2,48	1,00

Tablo 17 incelendiğinde yöneticilerin okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 14. soruya verdikleri yanıtların ortalamasının 2,48 olduğu görölmektedir. Buna göre ortaöğretim yöneticilerinin “Ailede okulda ve çevrede, öğrencilerin iyi alışkanlıklar kazanmalarını sağlayıcı tedbirler alır.” sorusuna katılmadıkları söylenebilir.

Tablo 18: Okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 15. soruya yönelik yönetici görüşlerinin betimsel istatistikleri

S15. Özel eğitim gerektiren öğrenciler için ek eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesini sağlar ve destekler.	Ort	Ss
	2,26	1,02

Tablo 18 incelendiğinde yöneticilerin okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 15. soruya verdikleri yanıtların ortalamasının 2,26 olduğu görölmektedir. Buna göre ortaöğretim yöneticilerinin “Özel eğitim gerektiren öğrenciler için ek eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesini sağlar ve destekler.” sorusuna katılmadıkları söylenebilir.

Tablo 19: Okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 16. soruya yönelik yönetici görüşlerinin betimsel istatistikleri

S16. Okula yeni kaydolan öğrencilere oryantasyon eğitimini verir.	Ort	Ss
	1,99	,95

Tablo 19 incelendiğinde yöneticilerin okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 16. soruya verdikleri yanıtların ortalamasının 1,99 olduğu görölmektedir. Buna göre ortaöğretim yöneticilerinin “Okula yeni kaydolan öğrencilere oryantasyon eğitimini verir.” sorusuna katılmadıkları söylenebilir.

Tablo 20: Okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 17. soruya yönelik yönetici görüşlerinin betimsel istatistikleri

S17. Devamsızlık yapan öğrencilerin düzenli bir şekilde okula devamını sağlamada veliler ve okul yönetimiyle işbirliği yapar.	Ort	Ss
	2,31	1,09

Tablo 20 incelendiğinde yöneticilerin okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 17. soruya verdikleri yanıtların ortalamasının 2,31 olduğu görölmektedir. Buna göre ortaöğretim yöneticilerinin “Devamsızlık yapan öğrencilerin düzenli bir şekilde okula devamını sağlamada veliler ve okul yönetimiyle işbirliği yapar.” sorusuna katılmadıkları söylenebilir.

4.2. Okul-aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesinin yönetimine katkısına yönelik yönetici görüşleri nasıldır?

Okul-aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesinin yönetimine katkısına yönelik yönetici görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan analiz sonucunda elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 21: Okul-aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesinin yönetimine katkısını ölçen 1. soruya yönelik yönetici görüşlerinin betimsel istatistikleri

S1. Okul aile birliği okulumuzda yardımcı hizmetli kadrosunda çalıştırılacak kişilerde aranacak özelliklerin neler olması gerektiğini belirler.	Ort	Ss
	3,31	1,22

Tablo 21 incelendiğinde yöneticilerin okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 1. soruya verdikleri yanıtların ortalamasının 3,31 olduğu görölmektedir. Buna göre ortaöğretim yöneticilerinin “Okul aile birliği okulumuzda yardımcı hizmetli kadrosunda çalıştırılacak kişilerde aranacak özelliklerin neler olması gerektiğini belirler.” sorusunu yanıtlamada kararsız oldukları söylenebilir.

Tablo 22: Okul-aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesinin yönetimine katkısını ölçen 2. soruya yönelik yönetici görüşlerinin betimsel istatistikleri

S2. Okul Aile Birliği okulumuzda memur olarak çalışacak - çalıştırılacak kişilerde aranacak özelliklerin neler olması gerektiğini belirler.	Ort	Ss
	2,54	1,29

Tablo 22 incelendiğinde yöneticilerin okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 2. soruya verdikleri yanıtların ortalamasının 2,54 olduğu görölmektedir. Buna göre ortaöğretim yöneticilerinin “Okul aile birliği okulumuzda memur olarak çalışacak - çalıştırılacak kişilerde aranacak özelliklerin neler olması gerektiğini belirler.” sorusuna katılmadıkları söylenebilir.

Tablo 23: Okul-aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesinin yönetimine katkısını ölçen 3. soruya yönelik yönetici görüşlerinin betimsel istatistikleri

S3. Okul aile birliği okulumuzda bütçe dışı gelirlerini ve harcamalarını tespit eder ve düzenler.	Ort	Ss
	3,89	,73

Tablo 23 incelendiğinde yöneticilerin okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 3. soruya verdikleri yanıtların ortalamasının 3,89 olduğu

görülmektedir. Buna göre ortaöğretim yöneticilerinin “Okul aile birliği okulumuzda bütçe dışı gelirlerini ve harcamalarını tespit eder ve düzenler.” sorusuna katıldıkları söylenebilir.

Tablo 24: Okul-aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesinin yönetimine katkısını ölçen 4. soruya yönelik yönetici görüşlerinin betimsel istatistikleri

S4. Okul aile birliği tatillerde ve derslerden sonra okul ile ilgili kişilerin (öğrenci-veli-öğretmen-yönetici) okulun sağlayabileceği birtakım imkânlardan (kütüphane-bahçe-oyun ve spor tesisleri vs.) nasıl yararlanabileceğinin esaslarını belirler.	Ort	Ss
	2,94	1,18

Tablo 24 incelendiğinde yöneticilerin okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 4. soruya verdikleri yanıtların ortalamasının 2,94 olduğu görülmektedir. Buna göre ortaöğretim yöneticilerinin “Okul Aile Birliği Tatillerde ve derslerden sonra okul ile ilgili kişilerin (öğrenci- veli – öğretmen- yönetici) okulun sağlayabileceği birtakım imkânlardan (kütüphane-bahçe-oyun ve spor tesisleri vs) nasıl yararlanabileceğinin esaslarını belirler.” sorusunu yanıtlamada kararsız oldukları söylenebilir.

Tablo 25: Okul-aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesinin yönetimine katkısını ölçen 5. soruya yönelik yönetici görüşlerinin betimsel istatistikleri

S5. Tatillerde ve derslerden sonra okul bahçesinin kullanımını düzenler. (otopark vs. gibi)	Ort	Ss
	3,17	1,21

Tablo 25 incelendiğinde yöneticilerin okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 5. soruya verdikleri yanıtların ortalamasının 3,17 olduğu görülmektedir. Buna göre ortaöğretim yöneticilerinin “Tatillerde ve derslerden sonra okul bahçesinin kullanımını düzenler. (otopark vs. gibi)” sorusunu yanıtlamada kararsız oldukları söylenebilir.

Tablo 26: Okul-aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesinin yönetimine katkısını ölçen 6. soruya yönelik yönetici görüşlerinin betimsel istatistikleri

S6. Tatillerde ve derslerden sonra okul spor salonunun kullanımını düzenler.	Ort	Ss
	3,06	1,21

Tablo 26 incelendiğinde yöneticilerin okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 6. soruya verdikleri yanıtların ortalamasının 3,06 olduğu görölmektedir. Buna göre ortaöğretim yöneticilerinin “Tatillerde ve derslerden sonra okul spor salonunun kullanımını düzenler” sorusunu yanıtlamada kararsız oldukları söylenebilir.

Tablo 27: Okul-aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesinin yönetimine katkısını ölçen 7. soruya yönelik yönetici görüşlerinin betimsel istatistikleri

S7. Okul servis hizmetlerinin sağlıklı düzenli ve disiplinli olarak yürütülmesinde yaşanabilecek aksaklıklarda çözüme katkıda bulunur.	Ort	Ss
	3,63	1,00

Tablo 27 incelendiğinde yöneticilerin okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 7. soruya verdikleri yanıtların ortalamasının 3,63 olduğu görölmektedir. Buna göre ortaöğretim yöneticilerinin “Okul servis hizmetlerinin sağlıklı düzenli ve disiplinli olarak yürütülmesinde yaşanabilecek aksaklıklarda çözüme katkıda bulunur.” sorusuna katıldıkları söylenebilir.

Tablo 28: Okul-aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesinin yönetimine katkısını ölçen 8. soruya yönelik yönetici görüşlerinin betimsel istatistikleri

S8. Okulun ihtiyaçlarını tespit eder.	Ort	Ss
	3,75	1,06

Tablo 28 incelendiğinde yöneticilerin okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 8. soruya verdikleri yanıtların ortalamasının 3,75 olduğu

görülmektedir. Buna göre ortaöğretim yöneticilerinin “Okulun ihtiyaçlarını tespit eder.” sorusuna katıldıkları söylenebilir.

Tablo 29: Okul-aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesinin yönetimine katkısını ölçen 9. soruya yönelik yönetici görüşlerinin betimsel istatistikleri

S9. Okulun bina, derslik, oda, bahçe ve eklentilerinin bakım ve onarımı konusunda gerekli yardımları sağlar.	Ort	Ss
	4,00	1,10

Tablo 29 incelendiğinde yöneticilerin okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 9. soruya verdikleri yanıtların ortalamasının 4,00 olduğu görülmektedir. Buna göre ortaöğretim yöneticilerinin “Okulun bina, derslik, oda, bahçe ve eklentilerinin bakım ve onarımı konusunda gerekli yardımları sağlar.” sorusuna katıldıkları söylenebilir.

Tablo 30: Okul-aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesinin yönetimine katkısını ölçen 10. soruya yönelik yönetici görüşlerinin betimsel istatistikleri

S10. Milli bayramlar, anma ve kutlama günleri, belirli gün ve haftalar ile düzenlenecek törenlerin ve toplantıların giderlerine katkıda bulunur.	Ort	Ss
	4,05	0,91

Tablo 30 incelendiğinde yöneticilerin okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısını ölçen 10. soruya verdikleri yanıtların ortalamasının 4,05 olduğu görülmektedir. Buna göre ortaöğretim yöneticilerinin “Milli bayramlar, anma ve kutlama günleri, belirli gün ve haftalar ile düzenlenecek törenlerin ve toplantıların giderlerine katkıda bulunur.” sorusuna katıldıkları söylenebilir.

4.3. Okul aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısına yönelik yönetici görüşleri açısından görev durumuna göre anlamlı farklılıklar var mıdır?

Okul aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısına yönelik yönetici görüşleri açısından müdür ve müdür yardımcıları arasındaki farklılıklarının incelenmesinde İki Ortalama Arasındaki Farkın Anlamlılık Testi olan “t” testi tekniği kullanılmıştır.

Tablo 31: Okul aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısına yönelik yönetici görüşleri açısından müdür ve müdür yardımcılarının görev durumuna göre karşılaştırılmasına ilişkin t testi tablosu

Değişken	Görev	N	Ort.	Ss	t	Sd	p
Eğitim-öğretim ve öğrenci işleri	Müdür	33	2,61	,93	1,205	108	,231
	Müdür yard.	77	2,40	,71			

Tablo 31’de müdür ve müdür yardımcılarının, okul aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısına yönelik görüşlerine ait ortalama ve standart sapmalar görölmektedir. Tabloya bakıldığında, müdür ve müdür yardımcılarının, okul aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısına yönelik görüşleri arasında görev durumuna göre anlamlı bir farklılık olmadığı görölmektedir ($t_{0.05; 108}=1,205$).

4.4. Okul aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesinin yönetimine katkısına yönelik yönetici görüşleri açısından görev durumuna göre anlamlı farklılıklar var mıdır?

Okul aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesinin yönetimine katkısına yönelik yönetici görüşleri açısından müdür ve müdür yardımcıları arasındaki farklılıklarının incelenmesinde İki Ortalama Arasındaki Farkın Anlamlılık Testi olan “t” testi tekniği kullanılmıştır.

Tablo 32: Okul aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesinin yönetimine katkısına yönelik yönetici görüşleri açısından müdür ve müdür yardımcılarının görev durumuna göre karşılaştırılmasına ilişkin t testi tablosu

Değişken	Görev	N	Ort.	Ss	t	Sd	p
Personel işleri ve okul işletmesi	Müdür	33	3,32	,95	-,952	108	,344
	Müdür yard.	77	3,50	,74			

Tablo 32’de müdür ve müdür yardımcılarının, okul aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesinin yönetimine katkısına yönelik görüşlerine ait ortalama ve standart sapmalar görülmektedir. Tabloya bakıldığında, müdür ve müdür yardımcılarının, okul aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesinin yönetimine katkısına yönelik görüşleri arasında görev durumuna göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($t_{0.05: 108} = -0,952$).

4.5. Okul aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısına yönelik yönetici görüşleri açısından yaş durumuna göre anlamlı farklılıklar var mıdır?

Okul aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısına yönelik yönetici görüşleri açısından yaşları 25-40 yaş ve 41 yaş ve üzeri olan yöneticiler arasındaki farklılıklarının incelenmesinde İki Ortalama Arasındaki Farkın Anlamlılık Testi olan “t” testi tekniği kullanılmıştır.

Tablo 33: Okul aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısına yönelik yönetici görüşlerinin yaş durumuna göre karşılaştırılmasına ilişkin t testi tablosu

Değişken	Yaş	N	Ort.	Ss	t	Sd	p
Eğitim-öğretim ve öğrenci işleri	25-40	56	2,53	,75	,876	108	,383
	41 ve üzeri	54	2,34	,80			

Tablo 33’de yaşları 25-40 yaş ve 41 yaş ve üzeri olan yöneticilerin, okul aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısına yönelik görüşlerine ait ortalama ve standart sapmalar görülmektedir. Tabloya bakıldığında, yöneticilerin okul aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısına yönelik görüşleri arasında yaş durumuna göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($t_{0.05: 108} = ,876$).

4.6. Okul aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesinin yönetimine katkısına yönelik yönetici görüşleri açısından yaş durumuna göre anlamlı farklılıklar var mıdır?

Okul aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesinin yönetimine katkısına yönelik yönetici görüşleri açısından yaşları 25-40 yaş ve 41 yaş ve üzeri olan yöneticiler

arasındaki farklılıklarının incelenmesinde İki Ortalama Arasındaki Farkın Anlamlılık Testi olan “t” testi tekniği kullanılmıştır.

Tablo 34: Okul aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesinin yönetimine katkısına yönelik yönetici görüşlerinin yaş durumuna göre karşılaştırılmasına ilişkin t testi tablosu

Değişken	Yaş	N	Ort.	Ss	t	Sd	p
Personel işleri ve okul işletmesi	25-40	56	3,42	,75	-,471	108	,638
	41 ve üzeri	54	3,50	,86			

Tablo 34’de yaşları 25-40 yaş ve 41 yaş ve üzeri olan yöneticilerin, okul aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesinin yönetimine katkısına yönelik görüşlerine ait ortalama ve standart sapmalar görülmektedir. Tabloya bakıldığında, yöneticilerin okul aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesinin yönetimine katkısına yönelik görüşleri arasında yaş durumuna göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($t_{0,05; 108} = - ,471$).

4.7. Okul aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısına yönelik yönetici görüşleri açısından kıdem durumuna göre anlamlı farklılıklar var mıdır?

Okul aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısına yönelik yönetici görüşleri açısından kıdem durumu 0-15 yıl ve 16 yıl ve üzeri olan yöneticiler arasındaki farklılıklarının incelenmesinde İki Ortalama Arasındaki Farkın Anlamlılık Testi olan “t” testi tekniği kullanılmıştır.

Tablo 35: Okul aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısına yönelik yönetici görüşlerinin kıdem durumuna göre karşılaştırılmasına ilişkin t testi tablosu

Değişken	Kıdem	N	Ort.	Ss	t	Sd	p
Eğitim-öğretim ve öğrenci işleri	0-15 yıl	53	2,56	,79	1,405	108	,163
	16 yıl ve üzeri	57	2,33	,76			

Tablo 35’te kıdem durumu 0-15 yıl ve 16 yıl ve üzeri olan yöneticilerin, okul aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısına yönelik görüşlerine ait ortalama ve standart sapmalar görölmektedir. Tabloya bakıldığında, yöneticilerin okul aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısına yönelik görüşleri arasında kıdem durumuna göre anlamlı bir farklılık olmadığı görölmektedir ($t_{0.05; 108}=1,405$).

4.8. Okul aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesine katkısına yönelik yönetici görüşleri açısından kıdem durumuna göre anlamlı farklılıklar var mıdır?

Okul aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesine katkısına yönelik yönetici görüşleri açısından kıdem durumu 0-15 yıl ve 16 yıl ve üzeri olan yöneticiler arasındaki farklılıklarının incelenmesinde İki Ortalama Arasındaki Farkın Anlamlılık Testi olan “t” testi tekniği kullanılmıştır.

Tablo 36: Okul aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesine katkısına yönelik yönetici görüşlerinin kıdem durumuna göre karşılaştırılmasına ilişkin t testi tablosu

Değişken	Kıdem	N	Ort.	Ss	t	Sd	p
Personel işleri ve okul işletmesi	0-15 yıl	53	3,50	,77	,439	108	,662
	16 yıl ve üzeri	57	3,41	,85			

Tablo 36’da kıdem durumu 0-15 yıl ve 16 yıl ve üzeri olan yöneticilerin, okul aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesine katkısına yönelik görüşlerine ait ortalama

ve standart sapmalar görülmektedir. Tabloya bakıldığında, yöneticilerin okul aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesine katkısına yönelik görüşleri arasında kıdem durumuna göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($t_{0.05: 108} = 4,39$).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Eğitim bireysel ve toplumsal gelişimin en önemli aracı olarak, günümüzde tüm toplumların öncelikli meselesini oluşturmaktadır. Okullarda etkili eğitimi gerçekleştirmek için, gelişmiş ülkelerde gerçekleştirilen reformlar ve uygulamalar, okulların çevreleriyle bütünleşerek, çevrenin desteğini, katkısını elde ederek ve bir okul topluluğu oluşturarak daha etkili eğitimleri gerçekleştirmeye dayandığını göstermektedir. Okuldaki öğrencilerin zamanlarının çok büyük kısmı okul ve aile ortamında geçmektedir. Bu yüzden de okul-aile etkileşimi ve okul-aile işbirliği son derece önemlidir.

Okullarda ailelerin yönetime katılması demokratik yaşamın bir gerekliliğidir. Ailelerin okul yönetimine katılmaları okul-aile birlikleri kanalıyla olmaktadır. İlköğretimde okul ile ailenin işbirliği ortaöğretime nazaran çok daha fazla olmaktadır. Ortaöğretimde aileler genelde okuldan uzak durmaktadırlar. Bunun birçok sebebi olduğu araştırmalarla da sabittir. Şu da bir gerçektir ki ortaöğretimde ailelerin okuldan uzak durması öğrenci başarısını etkilemektedir. Bu açıdan ailelerin okula gelmesi, okul yönetimiyle işbirliği yapması ve alınacak kararlara katkı yapması ve katılımı çok önemlidir.

Okul aile birliklerinin okul yönetimine katılım düzeylerinin yönetici görüşleri açısından ele alındığı bu araştırmanın amacı ortaöğretim kurumlarında Okul-aile birliklerinin okul yönetimine katılımları, katılımlarının eğitim-öğretim, öğrenci işleri, personel işleri ve okul işletmesinin yönetim boyutlarında hangi düzeyde olduğunu araştırmaktır. Bu amaca ulaşmak için;

Ortaöğretim kurumlarında okul aile birliğinin okul yönetimine öğrenci işleri boyutunda katılım düzeyi hangi durumdadır?

Ortaöğretim kurumlarında okul aile birliğinin okul yönetimine personel işleri boyutunda katılım düzeyi hangi durumdadır?

Ortaöğretim kurumlarında okul aile birliğinin okul yönetimine okul işletmesinin yönetimi boyutunda katılım düzeyi hangi durumdadır?

Ortaöğretim kurumlarında okul aile birliğinin okul yönetimine eğitim-öğretim boyutunda katılım düzeyi hangi durumdadır?

Ortaöğretim kurumlarında okul aile birliğinin okul yönetimine katılım düzeylerine yönelik yönetici görüşleri arasında görev durumuna göre anlamlı farklılıklar var mıdır?

Ortaöğretim kurumlarında okul aile birliğinin okul yönetimine katılım düzeylerine yönelik yönetici görüşleri arasında yaşa göre anlamlı farklılıklar var mıdır?

Ortaöğretim kurumlarında okul aile birliğinin okul yönetimine katılım düzeylerine yönelik yönetici görüşleri arasında kıdem durumuna göre anlamlı farklılıklar var mıdır?
Sorularına yanıt aranmıştır.

Ölçek yoluyla toplanan bilgiler, aritmetik ortalama, standart sapma, t testi ve varyans analizi gibi istatistiksel işlemlerden geçirilmişlerdir. Bulgulardan şu sonuçlar elde edilmiştir:

1 Okul aile birlikleri eğitim öğretim boyutunda okul yönetimine katkı gösterememektedir. Ancak öğretim materyalleri seçimi ve temininde, sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapmada, okulda uyulması gereken kurallar hakkında veli bilgilendirmesi yapmada kısmi katılımlarının olduğu söylenebilir.

2 Okul aile birlikleri öğrenci işleri boyutunda okul yönetimine katkı gösterememektedir. Ancak okula, öğrencinin ev içi durumunu bildirmede (ekonomik, psikolojik) ve sınıf rehber öğretmenleriyle okul-veli işbirliğinin nasıl daha etkili olabileceğini tespit etmede kısmi bir katılımlarının olduğu söylenebilir.

3 Okul aile birlikleri personel işleri boyutunda okul yönetimine katkı gösterememektedir. Ancak okulda yardımcı hizmetli kadrosunda çalıştırılacak kişilerde aranacak özelliklerin belirlenmesinde kısmi bir katılımlarının olduğu söylenebilir.

4 Okul aile birlikleri okul işletmesinin yönetimi boyutunda okul yönetimine katkı sağlamaktadır. Araştırma sonucunda okul aile birliklerinin okulun bütçe dışı gelirlerini ve harcamalarını tespit etmede, Okul servis hizmetlerinin sağlıklı düzenli ve disiplinli olarak yürütülmesinde yaşanabilecek aksaklıklarda çözüme katkıda bulunmada, okulun ihtiyaçlarını tespit etmede, okulun bina, derslik, oda, bahçe ve eklentilerinin bakım ve onarımı konusunda gerekli yardımları sağlamada ve milli bayramlar, anma ve kutlama günleri, belirli gün ve haftalar ile düzenlenecek törenlerin ve toplantıların giderlerine katkıda bulunmada okul yönetimine katıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

5 Okul-aile birliğinin eğitim-öğretim ve öğrenci işlerine katkısına yönelik yönetici görüşleri açısından görev durumuna, yaş durumuna ve kıdem durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

6 Okul-aile birliğinin personel işleri ve okul işletmesinin yönetimine katkısına yönelik yönetici görüşleri açısından görev durumuna, yaş durumuna ve kıdem durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Öneriler

Uygulamacılar İçin Öneriler

1 Okulların yapısı, işleyişi ve okul yönetimi anlayışları gözden geçirilerek veli katılımını sağlayacak düzenlemeler yapılabilir.

2 Okul-aile birliklerinin var olan etkisiz durumundan çıkarılarak kararlara katılımını arttıracak bir yapıya sahip olmasını sağlayıcı düzenlemeler yapılabilir.

3 Merkezi yönetim anlayışından yerinden yönetim anlayışına geçiş yapılmalı; yerinden yönetim kurullarında velilerin de yer alması sağlanmalıdır. Meslek ve statü açısından avantajlı olan ailelerin bu kurullarda aktif görevler alması sağlanabilir. Böyle bir yapılanma eğitim ortamının demokratikleşmesine katkı yapacaktır.

4 Okul-aile işbirliğini sağlamada okul yöneticilerinin önemi büyüktür. Yöneticilerin çeşitli hizmet içi eğitimlerden geçirilerek (liderlik, insan kaynakları yönetimi vb.) okul-aile işbirliğini sağlamada çevresini yönlendirmesi ve uygun ortamları oluşturması sağlanabilir.

Araştırmacılar İçin Öneriler

1 Okul-aile birliklerinin okul yönetimine katılım düzeyleri okul aile birliği üyelerinin görüşleri alınarak araştırılabilir.

2 Okul-aile birliklerinin okul yönetimine katılımlarının meydana getirebileceği sorunlar araştırılabilir.

3 Okul yönetimine katılımın fazla olduğu okullar ile az olduğu okullardaki öğrenci başarıları araştırılabilir.

İlgili araştırmalarda dikkati çeken sonuçlarda dikkati çeken hususlar şöyle özetlenebilir:

Velilerin çoğunluğu okuldaki etkinliklerden haberdar değildir. Veliler sadece çocuklarının durumunu öğrenmek için okula gelmektedirler ve genel olarak okuldan uzak durmaktadırlar. Yine bu araştırmalarda okul-aile birliklerinin görevlerini yeterince gerçekleştiremedikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Bu sonuçlardan hareketle bu yapıdaki velilerden oluşan okul-aile birliklerinin okul yönetimine katılımlarının sınırlı olacağı öngörülebilir ki bu durum yapmış olduğum araştırma sonucunda da ortaya çıkmıştır. Okul-aile birlikleri okul yönetimine sadece okul işletmesinin yönetimi boyutunda katılmaktadır. Bir başka deyişle okul yönetimine sadece ekonomik konularda katılım göstermektedir.

Yine ilgili bir araştırmada okul ile ailenin iletişim sorunları yaşadığı ortaya çıkmıştır. Okul-aile birliklerinin okul yönetimine katkısını arttırmanın bir yolu da bu iletişimsizliği çözmekten geçmektedir.

KAYNAKÇA

AÇIKALIN, Aytaç (1998), **Okul Yöneticiliği**, Pegem Yayıncılık, Ankara

AÇIKGÖZ, Kemal (1984), **Öğretmenlerin Okuldaki Kararlara Katılımı**, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi

AĞAOĞLU, Esmahan (2006), **Sınıf Yönetimiyle İlgili Temel Olgular Sınıf Yönetimi**, Editör: Zeki Kaya 6.Baskı, PegemAYayınları

AĞAOĞLU, Esmahan (2008), **Okul Yönetimi Alanında Yapılmış Araştırmaların Değerlendirilmesi**, Anadolu Üniversitesi Yayınları No:1828 Eğitim Fakültesi Yayınları No:107, Eskişehir

AKÇAY, Cengiz (2006), **Türk Eğitim Sistemi**, Anı yayıncılık, Ankara

AKKÖK, Füsun (2003), **İlköğretimde Rehberlik**, Ed. Yıldız Kuzgun, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

AKKUTAY, Ülker (1996), **Milli Eğitimde Yabancı Uzman Raporları (Atatürk Dönemi)**, Ankara: Serçe Matbaacılık

AKYÜZ, Hüseyin (1991), **Eğitim Sosyolojisinin Temel Kavram Ve Alanları Üzerine Bir Araştırma**, MEB Basımevi, İstanbul

Anne-Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV,2009), **Aile Mektubu Projesi**

www.acev.org/egitim adresinden 14.10.2009 Tarihinde indirilmiştir.

ASLANARGUN, Engin (2007), “Okul - Aile İşbirliği Ve Öğrenci Başarısı Üzerine Bir Tarama Çalışması”, **Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 18**

AYDIN, Mustafa (2007), **Eğitim Yönetimi (Kavramlar, Kuramlar, Süreçler, İlişkiler) Örgütsel Davranış**, Genişletilmiş 7.Baskı, Hatiboğlu Yay., Ankara.

- AYDOĞAN, İsmail (2006), “İlköğretim Okullarında Okul-Çevre İlişkilerinin Düzeyi”, **Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi. 2**
- AYTAÇ, Tufan (2000), **Eğitim Yönetiminde Yeni Paradigmalar**, Nobel Yayın Dağıtım Ankara
- AYTAÇ, Tufan(2000), **Okul Merkezli Yönetim**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara
- BAĞIRKAN, Şemsettin(1983), **Karar Verme**, Der Yayınları, İstanbul
- BALCI, Ali (1993), **Etkili Okul Ve Okul Geliştirme**, Pegema Yayıncılık, Ankara
- BALTAŞ, Acar (2001), **Ana-Baba Okulu**, 9. Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul
- BAŞARAN, İ.E (2000), **Eğitim Yönetimi: Nitelikli Okul**, 4.Kez Yeniden Yazım, Ankara
- BAŞARAN, İbrahim E. (1994), **Türkiye Eğitim Sistemi**, Yargıcı Matbaası, Ankara
- BATTAL, Aslan (1984), **Ankara Merkez İlçelerinde Temel Eğitim 1.Kademe Düzeyinde Okul-Aile İlişkileri**, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- BAYRAK, Coşkun (2000), **Okul Ve Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar**, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları
- BAYRAK, Coşkun (2005) **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, Editörler: Özcan Demirel – Zeki Kaya, Pegem A Yay Ankara
- BEYDOĞAN, Ömer H.(2006), “Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımına Yönelik Modeller Ve Yaklaşımlar”, **Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 7, Sayı 1**
- BİLGİN, Mualla (1990), **Ankara Merkez İlçelerindeki Ortaokullarda Okul İle Ailenin İşbirliği Ve Sorunları**, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal

Bilimler Enstitüsü

BİNGÖL, Cihan (2004), **Okul-Aile Birliklerinin Görevlerini Gerçekleştirme**

Derecesinin Belirlenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik

Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

BURSALIOĞLU, Ziya (2002), **Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış**, Pegem A

Yayıncılık, Ankara

BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2004). **Veri Analizi El Kitabı**,(4. Baskı), Ankara: Pegem A

Yayıncılık

CAN, Niyazi (2004). “Öğretmen Algılarına Göre Okul Yöneticilerinin Değişim Ve

Demokratik Katılımla İlgili Düşünce Ve Davranışları”,**Eğitim Araştırmaları**

Dergisi, (15)

CANPOLAT, Taner (2001), **Öğretmen Aile İşbirliği İle Ailelerin Eğitim**

İhtiyaçlarının Belirlenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara

Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü

CELEP, Cevat (2008), **Sınıf Yönetiminde Kuram Ve Uygulama**, Apegem Akademi

Yayınları, 4.Baskı

COTTON, K. ve WİKELUND, K. R. (2001), “**Parent Involvement in Education**”,

School Improvement Research Series (SIRS), www.nwrel.org, 29.01.2010.

ÇAKMAKLI, Kemal (1992), **Sorunlu çocuklar** , Aile Araştırma Kurumu Yayınları,

Ankara

ÇAYIRLI, Ebru (1998), **İlköğretim 1.Kademedeki Okul-Aile İlişkisi İle İlgili**

Öğretmen Ve Veli Görüşleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon

Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

ÇELENK, S. (2001). “İlkokuma ve Yazma Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşleri”, **İlköğretim-Online**, 1 (2), www.ilkogretim-online.org.tr

ÇELİK, Vehbi (2000), **Okul Kültürü Ve Yönetimi**, Pegema Yayıncılık, Ankara

ÇELİKTEKİN, Mustafa, (2003), ““İdeal” Bir Okul Müdürü Portresi” **Eğitim**

Araştırmaları Dergisi,(13)

DOĞRU, Çiğdem Tuğba (2005), **Okul-Öğretmen-Aile İşbirliğinin Sınıf Yönetimine**

Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi

DOĞAN, İsmail (2003), “Liselerde Alan Seçmeli Program Uygulamaları Üzerine Bir

Değerlendirme: Ankara İl Merkezindeki Liseler Örneği”, **Milli Eğitim Dergisi**,

Sayı 159

DÖNMEZ, Burhanettin (2004), **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**” Editör: Yüksel Özden

Pegem A Yay Ankara

ELMACIOĞLU, Tuncer (2009), **Başarıda Aile Faktörü**, Yakamoz Yayınları, İstanbul

ENSARİ, Hoşcan ve Yüksel GÜNDÜZ, (2006), **İlköğretim Okullarında Yönetim Ve Kalite**, Morpa Kültür Yayınları Ltd Şti, İstanbul

ERDEN, Münire (2005), **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, Epsilon Yayınları, İstanbul

ERDOĞAN, İrfan (2000), **Okul Yönetimi Ve Öğretim Liderliği**, Sistem Yayıncılık,

İstanbul

EREN, Erol, (1998), **Yönetim ve Organizasyon**, Beta Yayınları, İstanbul

EROYMAK (ESKİCİ), Yeşim(1997), **İlköğretim Okullarında Velilerin Okul**

Yönetimine Katılım Düzeyleri (İzmir İlinde Bir Tarama), Yayınlanmamış

Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

FİŞEK, Kurtan (1975), **Yönetime Katılma (Dünyada Ve Türkiyede)**, Ankara :
Ayyıldız Matbaası

GÖZÜBÜYÜK, Şeref A.(2006), **Yönetim Hukuku**, Turhan kitapevi, Ankara

HESAPÇIOĞLU, Muhsin (1998), **Postmodern Çağda Eğitim Yönetimi ve Eğitim Örgütü**, Taymaz,H./Hesapçioğlu,M.(Ed.), **Prof.Dr.**

Ziya Bursalıoğlu'na Armağan: Türkiye'de Eğitim Yönetimi, Kültür Koleji
Eğitim Vakfı Yayınları, İstanbul

ILGAR, Lütfü (1996), **Eğitim Yönetimi Okul Yönetimi Sınıf Yönetimi**, Beta
Yayınları, İstanbul

İNAM, Ahmet. (1992), **Aynı Çatı Altında Canlar: Aile Kavramının Bir Yorumu**,
Din Öğretimi Dergisi, Ocak-Şubat

İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı (İKGV,2009), **“Okul-Aile İşbirliği Programı”**,
www.ikgv.org adresinden 14.10.2009 Tarihinde indirilmiştir.

İSKEÇELİ, Reyhan (1991), **Endüstride Yönetime Katılmanın Verimliliğe Etkisi**,
Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi

İstanbul Üniversitesi (İÜ,2009) **“Ana-Baba Okulu”** www.istanbul.edu.tr adresinden
14.10.2009 Tarihinde indirilmiştir.

JAECKEL, Joan (2004), **“Investing in K-12 Education, One Child at a Time”**, New
Horizons for Learning, www.newhorizons.org/trans/jaekel.htm adresinden
29.01.2010 Tarihinde indirilmiştir.

KAPLAN, Saim (2002), **İlköğretim 1. Kademe Okul-Aile İşbirliği, Mevcut Durum
Ve Bir Model Önerisi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara
Üniversitesi

KARAKAYA, Galip(1999), **Yönetici Eğitiminde Karar Verme Becerileri**

Geliştirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi

KARAKÜTÜK, Kasım, (2001). **Demokratik Laik Eğitim, Çağdaş Toplum Olmanın**

Yolu, Ankara: Anı Yayıncılık.

KARAMAN KEPENEKÇİ, Yasemin (2003), “Demokratik Okul”, **Eğitim**

Araştırmaları Dergisi, (11),

KARASAR, Niyazi, (2005) **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Nobel Yayınları, Ankara

KARSLI, Mehmet Durdu (2006), **Etkili Okul Yöneticiliği**, Morpa Kültür Yayınları

Ltd Şti., İstanbul

KAYA, Yahya Kemal (1996), **Eğitim Yönetimi Kuram ve Türkiye'deki Uygulama**,

Bilim Yayınları, Ankara

KOLAY, Yakup (2004) “Okul-Aile-Çevre İş Birliğinin Eğitim Sistemindeki Yeri ve

Önemi”, **Milli Eğitim Dergisi, Sayı 164**

MEB(20.02.2002), **Okul-Veli İşbirliği**, MEB Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma

Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Genelge 27, <http://orgm.meb.gov.tr/>

Millî Eğitim Bakanlığı Okul-Aile Birliği Yönetmeliği Resmî Gazete 31.5.2005/25831

Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi 29.07.1965, sayı:1363

NCPIE (2009), “**The Benefits Of Family-School Partnership**”

<http://www.ncpie.org/AboutNCPIE/AboutPartnerships.html> adresinden

14.10.2009 Tarihinde indirilmiştir.

ÖMEROĞLU, E., YAZICI, Z., ve DERE, H. (2003), **Okul Öncesi Eğitim**

Kurumlarında Ebeveynin Eğitime Katılımı. Erken Çocuklukta Gelişim ve

Eğitimde Yeni Yaklaşımlar (Yayıma Hazırlayan: Doç. Dr. Müzeyyen Sevinç).

Morpa Kùltür Yayınları, İstanbul

ÖZ, Feyzi Ve Diğçerleri (2004), **Eğitim Bilimleri Bakış Açısıyla Eğitimin Güncel**

Sorunları Ve Çözüm Önerileri 10-11 Şubat 2004 Ankara Ankara Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Fak. Yay No:194

ÖZDAYI, Nurhayat(2004), “Öğrenci ve Öğretmenlerin Gözüyle Sınıf Yönetimi

Sorunlarına Genel Bir Bakış”, **XII. Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri, 1,**

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara

ÖZDEN, Yüksel (2003), **Eğitimde Dönüşüm Eğitimde Yeni Değerler**, Pegema

Yayıncılık, Ankara

ÖZMEN, Fatma ve Yakup Kolay(2004), “Öğrenci Ailelerinin Okuldaki Çocuklarının

Eğitimiyle İlgilenme Durumları”, **Gazi Üniversitesi 12. Eğitim Bilimleri**

Kongresi Bildiriler, Cilt 2, Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara

Parental Involvement in Education June, www.cppp.org, (1999), 28, adresinden

29.01.2010 Tarihinde indirilmiştir.

PAYKOÇ, Fersun (2005), Editör Doç.Dr. İrfan Erdoğan **Özel Okullar Ve Eğitimde**

Yeni Yaklaşımlar Sempozyumu, 28-29 Ocak 2005 Antalya, Neta Matbaacılık,

İstanbul, Türkiye Özel Okullar Birliği Yayınları

PTA(2009), **National Standards for Family-School Partnerships**

http://www.pta.org/national_standards.asp adresinden 14.10.2009 Tarihinde

indirilmiştir.

SARITAŞ, Mustafa; (2003), **Öğretmen-Veli Görüşmelerinin Yönetimi**, Ed. Mehmet

Şişman ve Selahattin Turan, Pegem A Yayıncılık, Ankara

SARPKAYA, Ruhi (1996), **Liselerde Yönetime Katılmada Öğretmenler Kurulunun**

Etkililiği Hakkında Öğretmen Ve Yöneticilerin Algı ve Beklentileri,

Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler

Enstitüsü

SİLVER, Michael (2004), **“Trends in School Reform”** New Horizons for Learning

www.newhorizons.org/trans/silver2.htm, adresinden 29.01.2010 Tarihinde

indirilmiştir.

SOLAK, Adem (2005), **Küreselleşme Ve Toplum 21.Yüzyılda Sosyoloji Ve Eğitim,**

Editör: Adem Solak Hegem Yay. Ankara

ŞAHİN, Gül (1996), **İşletme Yönetiminde Ekip Çalışmasında Karşılaşılan Sorunlar**

ve Çözüm Yolları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül

Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

ŞİŞMAN, Mehmet (1986), **Orta Dereceli Okullarda Okul-Aile Birliği**

Çalışmalarının Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,

Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

ŞİŞMAN, Mehmet (2002), **Öğretim Liderliği,** Pegem Yayınları, Ankara

ŞİŞMAN, Mehmet ve TURAN, Selahattin (2003), “Eğitimde Yerelleşme Ve

Demokratikleşme Çabaları, Teorik Bir Çözümleme”, **Kuram ve Uygulamada**

Eğitim Yönetimi, 9(34)

TAN, M (2002), “İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Halkla İlişkiler Rolü”, **Eğitim**

Araştırmaları Dergisi, Ekim

TAYMAZ, Haydar (1989) **Okul Yönetimi,** A.Ü Eğitim Bilimleri Fakültesi Yay.

TAYMAZ, Haydar (2003), **İlköğretim Ve Ortaöğretim Okulu Müdürleri İçin Okul Yönetimi**, Pegem A Yayıncılık, Ankara.

TEKIŞİK, Hüseyin Hüsnü (1988), **İlkokul Yönetmeliği ve Mevzuat** , Tekişik Matbaası, Ankara

TUZCUOĞLU, Necla (2007), **Eğitim Bilimine Giriş**, Editör:Ayla Oktay, PegemA Yayıncılık, Ankara

Uscharterschools (2009), “**Creating And Sustaining Family-Friendly Charter School**” http://www.uscharterschools.org/cs/r/view/uscs_rs/1423

YALÇINKAYA, Mustafa (2003), “İlköğretimde Yeni Denetim Esasları”, **Milli Eğitim 80. Yıl Özel Sayı, 160.**

YAVAŞ, Basri Kutlu (1997), **Yönetimde Sistem Yaklaşımı Ve Takım Çalışması**
Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

YAVUZ, Yaşar(2002), “Okulda Yönetime Ve Karara Katılma”, **Eğitim-Bilim-Toplum Dergisi**

YAVUZER, Haluk (1999), **Çocuk Eğitimi El Kitabı** Remzi Kitapevi 9.Basım, İstanbul

YAYLACI, A. Faruk (1999), **İlköğretim Okullarında Ailenin Okula Katılımı**,
Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi

YÖRÜKOĞLU, Atalay (1998), **Çocuk Ruh Sağlığı**, 23. Basım, Özgür Yayıncılık, İstanbul

EKLER

Ek: 1 Ölçek Formu

Değerli Okul Yöneticisi,

“ortaöğretim kurumlarında Okul aile birliklerinin okul yönetimine katılım düzeyi” konusunda bir araştırma yapmaktayım. Bu araştırma kapsamında sizlerin değerli görüşlerine ihtiyaç duymaktayım.

Sizden, her bir maddeyi okuyup, o maddede belirtilen durumla ilgili görüşlerinizi, maddenin karşısındaki alana işaretlemeniz (X) istenmektedir. Ölçek ile toplanacak olan veriler tamamen bilimsel araştırma amacıyla kullanılacak olup, hiçbir kurum veya kuruluşa verilmeyecektir.

Değerli vaktinizi ayırarak yardımcı olduğunuz için teşekkür ederiz.

Serdar DİZBAY

BÖLÜM I – KİŞİSEL BİLGİLER

Kurumdaki Göreviniz	() Müdür () Müdür Yardımcısı
Cinsiyetiniz	() Erkek () Kadın
Yaş Grubunuz	() 25-40 yaş () 41 ve üzeri
Toplam Hizmet Süreniz	() 15 yıl ve daha az () 16 yıl ve üzeri

BÖLÜM II – ÖLÇEK SORULARI

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Okul Aile Birliği okulumuzda öğretim materyallerini.(ders kitabı, araç-gereç, dergi vb.) seçmede okul yönetimine katkıda bulunur. * eğitim öğretim*					
2. Okul Aile Birliği okulumuzda öğretim materyallerini temin eder.					
3. Okulda uygulanmakta olan eğitim programlarının hangi konuları içereceğini belirler.					
4. Eğitim-öğretimle ilgili kurumlar ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapar.					
5. Okulda uyulması gereken kurallar hakkında velileri bilgilendirir ve onlarla işbirliği yapar.					
6. Öğrencilerin zararlı alışkanlıklar edinmemesi için çalışmalar yapar.					
7. Okulda öğrenci gelişimine yönelik seminerler düzenler.					
8. Çevrenin eğitim ihtiyaçlarını belirler.					
9. Öğrenci velilerin öğrencilerinin yönelebilecekleri meslekler ve bilgi alanları konusunda aydınlatılmasına yönelik çalışmalar yapar.					
10. Okul Aile Birliği okulumuzda Velilere öğrencilerin okul içi durumlarını (disiplin-ders başarısı) bildirir.					
11. Okula, öğrencinin ev içi durumunu (ekonomik, psikolojik) bildirir.					
12. Sınıf rehber öğretmenleriyle okul-veli işbirliğinin nasıl daha etkili olabileceğini tespit eder.					
13. Öğrenciye ilişkin bilgilerin elde edilmesi, korunması ve kullanılmasında nelerin yapılabileceğini tespit eder.					
14. Ailede okulda ve çevrede, öğrencilerin iyi alışkanlıklar kazanmalarını sağlayıcı tedbirler alır.					
15. Özel eğitim gerektiren öğrenciler için ek eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesini sağlar ve destekler.					
16. Okula yeni kaydolan öğrencilere oryantasyon eğitimi verir.					
17. Devamsızlık yapan öğrencilerin düzenli bir şekilde okula devamını sağlamada veliler ve okul yönetimiyle işbirliği yapar.					

BÖLÜM III – ÖLÇEK SORULARI

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Okul Aile Birliği okulumuzda yardımcı hizmetli kadrosunda çalıştırılacak kişilerde aranacak özelliklerin neler olması gerektiğini belirler. “Personel işleri”					
2. Okul Aile Birliği okulumuzda memur olarak çalışacak - çalıştırılacak kişilerde aranacak özelliklerin neler olması gerektiğini belirler.					
3. Okul Aile Birliği okulumuzda bütçe dışı gelirlerini ve harcamalarını tespit eder ve düzenler.					
4. Okul Aile Birliği Tatillerde ve derslerden sonra okul ile ilgili kişilerin (öğrenci- veli – öğretmen- yönetici) okulun sağlayabileceği birtakım imkânlardan (kütüphane-bahçe-oyun ve spor tesisleri vs) nasıl yararlanabileceğinin esaslarını belirler.					
5. Tatillerde ve derslerden sonra okul bahçesinin kullanımını düzenler.(otopark vs gibi)					
6. Tatillerde ve derslerden sonra okul spor salonunun kullanımını düzenler.					
7. Okul servis hizmetlerinin sağlıklı düzenli ve disiplinli olarak yürütülmesinde yaşanabilecek aksaklıklarda çözüme katkıda bulunur.					
8. Okulun ihtiyaçlarını tespit eder.					
9. Okulun bina, derslik, oda, bahçe ve eklentilerinin bakım ve onarımı konusunda gerekli yardımları sağlar.					
10. Milli bayramlar, anma ve kutlama günleri, belirli gün ve haftalar ile düzenlenecek törenlerin ve toplantıların giderlerine katkıda bulunur.					

Ek: 2 OKUL AİLE BİRLİĞİ YÖNETMELİĞİ

Resmî Gazete : 31.5.2005/25831

Tebliğler Dergisi : HAZİRAN 2005/2573

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 - Bu Yönetmeliğin amacı, okul-aile birliklerinin kuruluş, işleyiş, görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 - Bu Yönetmelik, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okulların okul-aile birliklerinin kuruluş ve işleyişi, birlik organlarının oluşturulması ve seçim şekilleri; sosyal ve kültürel etkinlikler ile kampanya ve kurslardan sağlanan maddî katkılar, bağışların kabulü, harcanması ve denetlenmesiyle kantin, açık alan, salon ve benzeri yerlerin işletirilmesi veya işletilmesinden sağlanan gelirlerin dağıtım yerleri, oranları, harcanması ve denetlenmesine dair usul ve esasları kapsar.

Dayanak

Madde 3 - Bu Yönetmelik, 14/6/1973 tarihli ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 5257 sayılı Kanun ile değişik 16 ncı maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 - Bu Yönetmelikte geçen;

Bakanlık: Millî Eğitim Bakanlığını,

Okul: Bakanlığa bağlı her tür ve derecedeki resmî ve özel örgün ve yaygın öğretim okul/kurumunu,

Birlik: Bakanlığa bağlı okullarda kurulan okul-aile birliğini,

Veli: Öğrencinin annesini/babasını veya yasal olarak sorumluluğunu üstlenen kişiyi,

Kantin: Okullardaki büfe, kantin, çay ocağı, yemekhane ve kafeteryaları,

Açık alan: Okullardaki bahçe, arazi, açık alan ile sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin yapıldığı muhtelif alanları,

Salon: Okullardaki spor, konferans ve çok amaçlı kapalı salonlar ile kapalı alanları,

Üye: Okulun yönetici ve öğretmenleri ile öğrenci velilerini ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuruluş, Görev-Yetki ve Üyelik

Kuruluş

Madde 5 - Birlik, okul ile aile arasında bütünleşmeyi gerçekleştirmek, veli ve okul arasında iletişimi ve iş birliğini sağlamak, eğitim-öğretimi geliştirici faaliyetleri desteklemek, maddi imkanlardan yoksun öğrencilerin zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak ve okula maddî katkı sağlamak üzere kurulur.

Birlik kurulduğu okulun adını alır.

Birliğin görev ve yetkileri

Madde 6 - Birliğin görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Öğrencileri, Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri ile Atatürk İnkılâp ve İlkeleri doğrultusunda yetiştirmek üzere okul yönetimi, öğretmenler, veliler ve ailelerle iş birliği yapmak.
- b) Okulun amaçlarının gerçekleştirilmesine, stratejik gelişimine, fırsat eşitliğine imkân vermek ve öğretmenler kurulunca alınan kararların uygulanmasını desteklemek amacıyla velilerle iş birliği yapmak.
- c) Kurs ve sınavlar, seminer, müzik, tiyatro, spor, sanat, gezi, kermes ve benzeri etkinlikler de okul yönetimi ile iş birliği yapmak.
- d) Özel eğitim gerektiren öğrenciler için ek eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesini ve desteklenmesini sağlamak.
- e) Okulun bina, tesis, derslik, laboratuvar , atölye, teknoloji sınıfı, salon ve odaları ile bahçe ve eklentilerinin bakım ve onarımlarının yapılmasına, teknolojik donanımlarının yenilenmesine, geliştirilmesine, ilâve tesis yaptırılmasına, eğitim-öğretime destek sağlayacak araç-gereç ve yayınların alımına katkıda bulunmak.
- f) Eğitim-öğretim faaliyetleri dışındaki zamanlarda okulun derslik, spor salonu, kütüphane, laboratuvar ve atölyeleri gibi eğitim ortamlarının, kamu yararı doğrultusunda kullanılmasını sağlamak.
- g) Okulun ihtiyaçlarını karşılamak için mal ve hizmet satın almak.
- h) Okulda uyulması gereken kurallar hakkında velileri bilgilendirmek ve onlarla iş birliği yaparak, zararlı alışkanlık ve eğilimlerin önlenmesi için okul yönetimine yardımcı olmak.
- ı) Millî bayramlar, anma, kutlama günleri, belirli gün ve haftalar ile düzenlenecek tören ve toplantıların giderlerine katkıda bulunmak.
- i) Öğrencilere sağlık ve temizlik alışkanlıkları kazandırmada alınacak ortak tedbirler için katkı sağlamak.
- j) Ailede, okulda ve çevrede, öğrencilerle diğer çocukların iyi alışkanlıklar kazanmalarını, iyi birer vatandaş olmalarını sağlayıcı tedbirler alınmasında okul yönetimine yardımcı olmak.

k) Okula yapılan aynî ve nakdî bağışları kabul ederek kayıtlarını tutmak; sosyal, kültürel etkinlikler ve kampanyalar düzenlemek; kantin, açık alan, salon ve benzeri yerleri işletmek veya işletmek.

l) Okul yönetimi ile iş birliği yaparak, okula ve imkânları yeterli olmayan öğrencilere maddî-manevî destek sağlamak. Belirlenen kardeş okullara katkıda bulunmak.

m) 14/6/2003 tarihli ve 25138 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Okul Servis Araçları Hizmet Yönetmeliğinde belirtilen yükümlülükleri yerine getirmek.

n) Eğitim-öğretimle ilgili kurumlar ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yapmak.

o) Eğitim-öğretimi geliştirmek amacıyla çalışma komisyonları oluşturmak.

p) Eğitim-öğretimi geliştirici diğer etkinliklere katkı sağlamak.

Üyelik

Madde 7 - Okul yöneticileri, öğretmenler ve veliler birliğin tabîi üyesidir.

Yönetici ve öğretmenin üyeliği, okulla ilişkisinin kesilmesi durumunda, velinin üyeliği ise öğrencinin okulla ilişkisinin kesilmesi hâlinde sona erer.

Yönetim kurulunun toplantı yeter sayısının altına düşmesi durumunda olağanüstü genel kurula kadar yönetim kurulunda bulunan velilerin üyelikleri devam eder.

Ayrıca, aynı okulda başarılı olarak görev yapmış okul müdürü, müdür yardımcısı, öğretmenler ile okula katkı sağlayan hayırsever ve mezunlara birlik yönetim kurulu kararı ile birlik onur üyeliği verilebilir. Onur üyesi genel kurula katılabilir, ancak birlik organlarında görev alamaz ve oy kullanamaz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Birliğin Organları

Birliğin organları

Madde 8 - Birliğin organları şunlardır:

a) Genel Kurul.

b) Yönetim Kurulu.

c) Denetim Kurulu.

Genel kurul

Madde 9 - Genel kurul, birliğin üyelerinden meydana gelir. Genel kurul, birlik yönetim kurulunun davetiyle her yıl en geç ekim ayının sonuna kadar, yeni açılan okullarda ise okul müdürünün daveti üzerine okulun açıldığı tarihten itibaren en geç iki ay içinde okulda toplanır.

Genel kurul, katılan üyelerle toplanır ve bunların çoğunluğu ile karar alır. Ancak toplantı yeter sayısı, yönetim ve denetim kurullarının asil ve yedek üye sayısının dört katından, öğrenci mevcudu yüzün altında olan okullarda ise yönetim ve denetim kurullarının asil ve yedek üye sayısının iki katından az olamaz.

Genel kurul, yönetim kurulunun kararı ile olağanüstü toplantıya çağrılabilir.

Genel kurul toplantılarının yeri, zamanı ve gündemi en az 15 gün önceden üyelere okul ilân panosu ve diğer iletişim araçları ile duyurulur.

Genel kurul, gündem maddelerini sırası ile görüşür. Gündem maddelerine ekleme ve çıkarma yapılarak değiştirilmesinde oy çokluğu aranır.

Okul öğrenci kurulu/okul öğrenci meclisi/onur kurulu başkanları ile her sınıf seviyesinden seçilen birer temsilci öğrenci, genel kurula gözlemci olarak katılabilir.

Olağan genel kurul toplantısının yapılamaması durumunda yukarıda belirtilen usulle 30 gün içinde olağanüstü toplantı yapılır ve kararlar katılanların çoğunluğu ile alınır.

Genel kurul toplantısı

Madde 10 - Genel kurul toplantısı aşağıdaki şekilde yapılır:

- a) Genel kurula katılacak üyeler toplantı katılım cetvelini imzalar.
- b) Toplantının açılışı, birlik başkanı veya okul müdürü tarafından yapılır.
- c) Açık oyla bir divan başkanı ve iki yazman seçilir.
- d) Toplantı sonunda bütün tutanak ve belgeler yeni seçilen yönetim kuruluna teslim edilir.

Genel kurulun görevleri

Madde 11 - Genel kurulun görevleri şunlardır:

- a) Yönetim kuruluna okul müdürü, öğretmenler kurulunca seçilen birer asil ve yedek müdür yardımcısı ve öğretmenin dışında, veliler arasından 4 asil, 4 yedek; öğrenci mevcudu yüzün altında olan okullarda ise öğretmenler kurulunca seçilen bir asil, bir yedek müdür yardımcısı/öğretmen dışında, veliler arasından 3 asil, 3 yedek üyeyi seçmek.
- b) Denetim kuruluna veliler arasından 2 asil, 2 yedek; öğretmenler arasından da birer asil ve yedek üye seçmek.
- c) Yönetim ve denetim kurulu faaliyet raporlarını görüşerek ibra etmek.
- d) Önceliklerine göre okulun ve öğrencilerin ihtiyaçlarını dikkate alarak hazırlanan tahminî bütçeyi görüşmek.
- e) İhtiyaçların giderilmesine yönelik yönetim kurulunu yetkilendirmek.
- f) Okulun eğitim-öğretim kalitesinin yükseltilmesine ilişkin önerilerde bulunmak.

Yönetim kurulu

Madde 12 - Yönetim kurulu;

- a) Okul müdürü,
- b) Müdür yardımcıları ve öğretmenler arasından seçilen birer üye,
- c) Veliler arasından seçilen dört üye olmak üzere yedi üyeden oluşur.

Öğrenci mevcudu yüzün altında olan okullarda ise müdür, müdür yardımcısı/öğretmen ve veliler arasından seçilen üç üye olmak üzere yönetim kurulu 5 üyeden oluşur. Yönetim kurulunun görev süresi bir yıldır.

Yönetim kurulu, seçimden sonraki ilk hafta içinde okulda toplanarak başkan, bir başkan yardımcısı, bir muhasip üye ve bir sekreter üye seçerek görev dağılımı yapar.

Başkan, veli üyeler arasından seçilir.

Yönetim kurulu başkanı, kesintisiz en fazla dört defa seçilebilir.

Başkan ve yönetim kurulu üyeleri aynı anda birden fazla birlik yönetiminde görev alamazlar.

Taksirli suçlar ile tecil edilmiş hükümler hariç olmak üzere hapis veyahut affa uğramış olsalar bile Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlarla basit ve nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyeti kırıcı suçtan veya istimal ve istihlak kaçakçılığı hariç kaçakçılık, resmî ihale ve alım-satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarını açığa vurma suçlarından dolayı hükümlü bulunanlar ve kamu haklarından yoksun bırakılmış olanlar yönetim kurulunda görev alamazlar. Görev almış olanların bu niteliği haiz olmadıkları sonradan veya görevleri sırasında anlaşılanların görevi sona erer.

Yönetim kurulunun görev, yetki ve sorumlulukları

Madde 13 - Yönetim kurulu birlik adına görev yapar; birliğin görevlerini ve genel kurulda alınan kararları bir plan dahilinde yürütür.

Eğitim-öğretimin kalitesinin yükseltilmesine ilişkin önerilerde bulunmak, karşılaşılan güçlüklerin giderilmesine katkı sağlamak üzere okul müdürlüğü ve velilerle iş birliği yapar. Ders yılı içinde en az ayda bir toplanır. Toplantılar, gerektiğinde okulun açık olmadığı zamanlarda da yapılabilir.

Toplantılar en az 5 üyenin, öğrenci mevcudu yüzün altında olan okullarda ise 3 üyenin katılımı ile yapılır ve kararlar oy çokluğu ile alınır. Oyların eşitliği hâlinde başkanın bulunduğu taraf çoğunluk sayılır.

Birliği temsil eden başkan, yönetim kuruluna başkanlık eder. Başkan yardımcısı, başkanın bulunmadığı zamanlarda başkana vekâlet eder. Muhasip, birliğin gelir-gider işlemlerini, sekreter de yazışmalarını yürütür. Yazışmalar okul müdürü ile koordineli olarak yapılır.

Yönetim kurulu kararları, karar defterine yazılarak imzalanır.

Özürsüz olarak üst üste üç toplantıya katılmayan yönetim kurulu üyesi, istifa etmiş sayılır. Bu şekilde ayrılan üyeler ile istifa, öğrencinin okuldan ayrılması veya öğrenciliğin sona ermesi nedenleriyle yönetim kurulu üyeliği sona erenlerin yerine yedek üyeler, aldıkları oy sırasına göre asil üye olarak görev yaparlar.

Yönetim kurulu üye sayısının, yedeklerle birlikte karar yeter sayısının altına düşmesi hâlinde genel kurul, başkan veya okul müdürü tarafından bir ay içinde olağanüstü toplantıya çağrılır. Seçilen yeni yönetim kurulu, olağan kongreye kadar görevine devam eder. Yönetim kurulu, yaptığı iş ve işlemlerden dolayı genel kurula ve diğer yetkili mercilere karşı sorumludur.

Denetim kurulu

Madde 14 - Denetim kurulu, genel kurulca seçilen ikisi veli olmak üzere üç asil ve üç yedek üyeden oluşur. Asil üyeler genel kuruldan sonraki ilk hafta içinde toplanır ve aralarında görev bölümü yapar. Denetim kurulunun görev süresi bir yıldır.

Denetim kurulu, altışar aylık periyotlar halinde yılda en az iki defa yönetim kurulunun faaliyetlerini inceler ve sonuçlarını bir rapor hâlinde yönetim kuruluna verir. Ayrıca, yönetim kurulunun faaliyetlerini ayrıntıları ile inceleyerek hazırladığı raporu, faaliyet dönemi sonunda genel kurula sunar. Denetim kurulu başkanı, kesintisiz en fazla dört defa seçilebilir.

Taksirli suçlar ile tecil edilmiş hükümler hariç olmak üzere hapis veyahut affa uğramış olsalar bile Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlarla basit ve nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyeti kırıcı suçtan veya istimal ve istihlak kaçakçılığı hariç kaçakçılık, resmî ihale ve alım-satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarını açığa vurma suçlarından dolayı hükümlü bulunanlar ve kamu haklarından yoksun bırakılmış olanlar denetim kurulunda görev alamazlar. Görev almış olanların bu niteliği haiz olmadıkları sonradan veya görevleri sırasında anlaşılanların görevi sona erer.

Çeşitli nedenlerle boşalan asil üyeliklere, yedek üyeler aldıkları oy sırasına göre alınır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Gelirlerin Kabulü, Harcanması ve Kiraya Verme Usulü

Gelirler

Madde 15 - Resmî okullarda birliğin gelirleri;

- a) Aynî ve nakdî bağışlardan,
- b) Okulların bünyesindeki kantin, açık alan, salon ve benzeri yerlerin işletme gelirlerinden,
- c) Sosyal, kültürel, sportif, kurslar, proje, kampanya ve benzeri etkinliklerden sağlanan gelirlerden,
- d) Diğer gelirlerden oluşur.

Gelirlerin kabulü

Madde 16 – Resmî okullarda yönetim kurulunca;

- a) Şartlı bağışlar,
- b) Okulların kantin, açık alan, salon ve benzeri yerlerinden sağlanan gelirler,
- c) Nakdî bağışlar, sosyal, kültürel, sportif, kurslar, proje, kampanya ve benzeri etkinliklerden sağlanan gelirler ile diğer gelirler ayrı hesaplarda toplanır.

Aynî ve nakdî bağışlar, belge karşılığı birlikçe kabul edilir. Nakde çevrilebilecek aynî yardımlar, nakde çevrilerek nakdî bağışlar hesabına yatırılır. Nakde çevrilemeyen aynî yardımlar, belge karşılığında okul müdürlüğüne teslim edilir.

Öğrenci velileri hiçbir surette bağış yapmaya zorlanamaz.

Bağışlar, bankaya yatırılır. Banka şubesi bulunmayan yerleşim birimlerinde belge karşılığında alınır ve en geç bir hafta içinde birliğin banka hesabına yatırılır.

Alındı belgesi; müteselsil seri, cilt ve sıra numarası taşıyan, kendinden karbonlu 50 asıl ve 50 koçan yaprağından meydana gelen ciltler veya elektronik sistemler ve yazı makineleri aracılığıyla yazdırılacak form veya sürekli form şeklinde kullanılır. Form veya sürekli form şeklinde kullanılacak belgelerin belirtilen nitelikte olması zorunludur (EK-1). Kullanılacak belgelerin sayısı ve türü yönetim kurulunca tespit edilerek karar altına alınır.

Kiraya verme usulü

Madde 17 - Resmî okullarda birlik; kantin, açık alan, salon ve benzeri yerleri, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde öncelikle işletmecilere kiralama usulü ile işlettirir veya işletebilir.

Bu yerler, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 35/d ve 51/g maddeleri gereğince pazarlık usulü ile kiraya verilir ve kiralama taraflarca sözleşme düzenlenir (EK-2).

Kantin, açık alan, salon ve benzeri yerlerin muhammen bedel tespiti ve kiralama;

a) Muhammen bedel tespiti; valilik/kaymakamlıkça görevlendirilecek il/ilçe millî eğitim müdür yardımcısı/şube müdürü başkanlığında okul müdürü/müdür yardımcısı, birlik başkanı, defterdarlık/mal müdürlüğü, gerektiğinde özel idare müdürlüğü temsilcisi ile varsa ilgili meslek odası temsilcisinin katılımıyla oluşturulacak komisyonca belirlenir. Aylık kira bedelinin belirlenmesinde okulların açık olduğu günler dikkate alınır.

b) Kiralama işlemleri, valilik/kaymakamlıkça görevlendirilecek il/ilçe millî eğitim müdür yardımcısı/şube müdürü başkanlığında okul müdürü, birlik başkanı, defterdarlık/mal müdürlüğü, gerektiğinde özel idare müdürlüğü temsilcisinin katılımıyla oluşturulacak ihale komisyonunca yapılır.

Kantin ve benzeri yerlerin kiralama sırasında yapılacak ihalelerde, katılımcılardan ustalık belgesi istenir. Ancak katılımcıların hiç birisinin ustalık belgesi bulunmaması durumunda sertifika, kurs bitirme belgesi, kalfalık veya iş yeri açma belgelerinden en az birine sahip olma şartı aranır.

Taksirli suçlar ile tecil edilmiş hükümler hariç olmak üzere hapis veyahut affa uğramış olsalar bile Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlarla basit ve nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyeti kırıcı suçtan veya istimal ve istihlak kaçakçılığı hariç kaçakçılık, resmî ihale ve alım-satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarını açığa vurma suçlarından dolayı hükümlü bulunanlar ve kamu haklarından yoksun bırakılanlar ihalelere katılamazlar.

Kantin ve benzeri yerlerde, alanlarında meslekî ve teknik eğitim diploması, sertifika, kurs bitirme belgesi, kalfalık, ustalık ve iş yeri açma belgelerinden en az birine sahip eğitim-öğretim ortamına ve öğrenci psikolojisine uyum sağlayabilecek kişiler istihdam edilir.

İhale komisyonu başkanı ve üyeleri ile birliğin yönetim ve denetim kurulu üyelerinin üçüncü dereceye kadar yakınları ihaleye katılamaz.

İşletme hakkı verilen yerler, kiralama amacı dışında kullanılmaz.

Gelirlerinin dağılımı

Madde 18 - Resmî okullarda kantin, açık alan, salon ve benzeri yerlerin birliklerce işletilmesi hâlinde, işletilen yerin gayri safi hâsılatının %1 i birlikçe, işletmecilere kiraya verilmesi hâlinde ise elde edilecek gayri safi gelirin %3 ü, üçer aylık dönemler hâlinde, takip eden ayın yirmisine kadar Hazineye arz bedeli olarak işletmeci tarafından defterdarlık/mal müdürlüğüne ödenir. Arz bedelinin ödenmesinin takibinden okul müdürü ve birlik yönetim kurulu başkanı sorumludur.

Okulların kantin, açık alan, salon ve benzeri yerlerinden sağlanan kira gelirlerinden arz bedeli düşüldükten sonra kalan net işletme gelirlerinin % 80 i birliğin, % 10 u ilçe millî eğitim müdürlüğünün, % 10 u il millî eğitim müdürlüğünün ilgili banka hesaplarına aktarılır. Büyükşehir statüsünde olmayan il merkezlerindeki birliklerde ise gelirin % 20 si il millî eğitim müdürlüğünün ilgili banka hesabına yatırılır.

İl/ilçe millî eğitim müdürlükleri hesaplarına yatırılan paralar, il/ilçe millî eğitim müdürünün veya görevlendireceği ilgili müdür yardımcısı/şube müdürü başkanlığında iki okul müdürü ve iki birlik başkanından, mülkî amirin onayı ile oluşturulan komisyonca öncelikle imkânları kısıtlı olan okulların ve öğrencilerinin eğitim-öğretimle ilgili ihtiyaçlarında kullanılmak üzere ilgili birliğin hesabına aktarılır. Ayrıca, il/ilçe millî eğitim müdürlüklerinin eğitim-öğretimle ilgili gerekli ihtiyaçlarında kullanılabilir.

Gelirlerin harcanması

Madde 19 - Birliğin gelirlerinin, okulun bütçe disiplini çerçevesinde, eğitim-öğretim giderleri ile maddî imkânlardan yoksun öğrencilerin zorunlu ihtiyaçları için harcanması esastır. Harcamalar, yönetim kurulu kararıyla belgeye dayalı olarak yapılır. Mal ve hizmet alımları, usulüne göre oluşturulacak komisyonlarca yapılır.

Banka hesabındaki paralar, okul müdürü, birlik başkanı ve muhasip üyenin müşterek imzalarıyla çekilir. Başkanın bulunmadığı zamanlarda başkan yardımcısı yetkilidir.

Alınan demirbaşlar okulun demirbaş defterine kaydedilir ve ayniyat makbuzunun bir örneği harcama belgesine eklenir.

Yönetim kurulu, yıllık tahminî bütçeyi ve yıl sonu malî raporunu okul ilân panosu ile diğer iletişim araçlarından yararlanarak duyurur.

İlgili mevzuatına göre tutulan gelir-gider kayıtları üçer aylık aralıklarla velilerin görebileceği şekilde ilân panosunda ya da diğer iletişim araçları ile duyurulur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Tutulacak Defter, Dosya ve Belgeler

Tutulacak defter, dosya ve belgeler

Madde 20 – Yönetim kurulunca;

- a) Genel kurul tutanak dosyası,
- b) Yönetim kurulu karar defteri,
- c) Gelen-giden evrak defteri,
- d) Gelir-gider defteri,
- e) Harcama belgelerinin yer aldığı dosya,
- f) Yönetim kurulunca ihtiyaç duyulan diğer dosya ve kayıtlar, g) Malî mevzuat hükümlerine göre düzenlenen gelir makbuzu,
- h) Malî mevzuat hükümlerine göre düzenlenen gider makbuzu,
- i) Kantin, açık alan, salon ve benzeri yerlerin birliklerce işletilmesi hâlinde oluşacak iktisadî işletmeler için 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca düzenlenen belgeler ve defterler usulüne göre tutulur.

Tutulan defter, dosya ve belgeler okulda muhafaza edilir.

ALTINCI BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Birliklerin yapamayacağı işler

Madde 21 - Birlikler, millî eğitim mevzuatına aykırı çalışmalar ile siyasî faaliyet ve kişilere çıkar sağlayıcı iş ve işlemler yapamaz.

Denetim

Madde 22 - Birlikler, en az iki yılda bir olmak üzere Bakanlık/valilik veya il/ilçe millî eğitim müdürlüklerince millî eğitim mevzuatına ve Türk Ceza Kanunu hükümlerine göre denetlenir.

Hüküm bulunmayan hâller

Madde 23 - Bu Yönetmelikte hüküm bulunmayan hâllerde 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile ilgili diğer genel hükümler uygulanır.

Yürürlükten kaldırılan yönetmelik

Madde 24 - 18/5/1983 tarihli ve 18051 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Okul-Aile Birliği Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1 - Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce kurulmuş olan birlikler, kuruluşlarını altı ay içinde bu Yönetmelik hükümlerine uygun hale getirir.

Yürürlük

Madde 25 - Millî Eğitim ve Maliye Bakanlıklarınca hazırlanan bu Yönetmelik, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 26 - Bu Yönetmelik hükümlerini Millî Eğitim Bakanı yürütür.

ÖZGEÇMİŞ

1979 yılında Kocaeli’de doğan Serdar Dizbay, ilköğrenimini Kocaeli’de ortaöğrenimini de Sakarya’da Arifiye Anadolu Öğretmen Lisesinde tamamladı. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, matematik Öğretmenliği Programından 2000 yılında mezun oldu. Aynı yıl Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak Kocaeli ilinde matematik öğretmeni olarak göreve başladı. 2001 yılında Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi dalında yüksek lisans öğrenimine başladı. Halen Gebze Anadolu Lisesi’nde matematik öğretmeni olarak görev almaktadır.